

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KSIĘŻPOL

na lata 2022-2030

Eksperti uczestniczący w opracowywaniu strategii:
PIOTR MAJCHRZAK, RAFAŁ DUDEK, MICHAŁ RZĄDKOWSKI

Ikony użyte w raporcie pochodzą ze strony: www.flaticon.com

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	2
I. Wstęp	6
1. Przesłanki opracowania nowej strategii rozwoju	6
2. Metodologia opracowania strategii	7
3. Zgodność strategii z innymi dokumentami strategicznymi	10
II. Raport o stanie gminy. Analiza i diagnoza strategiczna	15
1. Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność	15
1.1. Położenie administracyjne i geograficzne	15
1.2. Ukształtowanie terenu i zasoby naturalne	18
1.3. Wewnętrzna i zewnętrzna dostępność komunikacyjna	21
1.4. Plany inwestycyjne w odniesieniu do sieci transportowej określone na szczeblu centralnym	21
1.5. Zasięg sieci, dostępność i jakość Internetu	23
1.6. Podsumowanie [1] Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność	24
2. Ludność i procesy demograficzne	25
2.1. Liczba ludności, migracje i przyrost naturalny	25
2.2. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku	28
2.3. Prognoza demograficzna	31
2.4. Podsumowanie [2] Ludność i procesy demograficzne	32
3. Gospodarka i rynek pracy	33
3.1. Rolnictwo	33
3.2. Przedsiębiorczość	35
3.3. Rynek pracy i bezrobocie	40
3.4. Atrakcyjność inwestycyjna gminy	44
3.5. Podsumowanie [3] Gospodarka i rynek pracy	46
4. Środowisko naturalne i infrastruktura	47
4.1. Walory środowiska naturalnego, przyrodnicze i krajobrazowe	47
4.2. Infrastruktura wodno-ściekowa	48
6.1. Infrastruktura zagospodarowywania odpadów	50
6.2. Infrastruktura energetyczno-oświetleniowa i gazowa	51
6.3. Stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii	52
6.4. Podsumowanie [4] Środowisko naturalne i infrastruktura	53
5. Kultura i dziedzictwo kulturowe	54

5.1.	Walory kulturowe.....	54
5.2.	Infrastruktura kultury	55
5.3.	Podsumowanie [5] Kultura i dziedzictwo kulturowe.....	57
6.	Sport, rekreacja i turystyka	58
6.1.	Infrastruktura sportowa	58
6.2.	Atrakcyjność turystyczna i ruch turystyczny	60
6.3.	Podsumowanie [6] Sport, rekreacja i turystyka	62
7.	Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	63
7.1.	Studium i plany miejscowe.....	63
7.2.	Sieć osadnicza oraz zagospodarowanie przestrzenne.....	65
7.3.	Obszary o szczególnych problemach lub barierach rozwojowych- rewitalizacja.....	68
7.4.	Podsumowanie [7] Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.....	71
8.	Bezpieczeństwo publiczne.....	72
8.1.	Przestępczość i bezpieczeństwo w ruchu drogowym.....	72
8.2.	Ochrona przeciwpożarowa.....	73
8.3.	Podsumowanie [8] Bezpieczeństwo publiczne.....	78
9.	Polityka społeczna	79
9.1.	Pomoc społeczna	79
9.2.	Ochrona zdrowia	82
9.3.	Gospodarka mieszkaniowa.....	83
9.4.	Podsumowanie [9] Polityka społeczna	85
10.	Edukacja i wychowanie.....	86
10.1.	Infrastruktura oświatowo-educacyjna	86
10.2.	Współczynnik skolaryzacji	88
10.3.	Wydatki na oświatę	88
10.4.	Podsumowanie [10] Edukacja i wychowanie	90
11.	Kapitał społeczny	91
11.1.	Aktywność obywatelska, liczba i działalność organizacji pozarządowych	91
11.2.	Frekwencja w wyborach	93
11.3.	Podsumowanie [11] Kapitał społeczny.....	96
12.	Finanse samorządowe	97
12.1.	Budżet gminy i zdolność inwestycyjna	97
12.2.	Projekty finansowane ze środków unijnych.....	100
12.3.	Podsumowanie [12] Finanse samorządowe.....	101
	Cele i kierunki strategii oraz oczekiwane efekty jej realizacji	102
1.	Analiza SWOT	102

2.	Najważniejsze problemy.....	106
3.	Logika części programowej strategii	107
4.	Wizja rozwoju	107
5.	Misja rozwoju	108
6.	Priorytetowe obszary rozwoju	108
7.	Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym	109
8.	Cele operacyjne	111
9.	Kierunki działań	112
9.1.	Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej, wzmocnienie powiązań funkcjonalnych oraz współpracy transgranicznej i międzyregionalnej.....	112
9.2.	Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 2. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy.....	114
9.3.	Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 3. Ochrona walorów środowiska	116
9.4.	Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 4. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy.....	117
9.5.	Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 5. Wzmocnienie kapitału społecznego i zarządzanie gminą	119
	Wymiar przestrzenny polityki rozwoju.....	121
1.	Model struktury funkcjonalno-przestrzennej	121
1.1.	Uwarunkowania modelu- pozycja gminy w krajowej i regionalnej polityce przestrzennej	122
1.2.	Analiza kluczowych uwarunkowań rozwojowych	128
1.3.	Model funkcjonalno-przestrzenny wraz ze schematycznym przedstawieniem inwestycji.	136
1.4.	Ustalenia i rekomendacje wynikające z przyjętego modelu	140
	System realizacji strategii	144
1.	System instytucjonalny wdrażania strategii	144
1.1.	Odpowiedzialność za realizację strategii.....	144
1.2.	Możliwe mechanizmy wdrażania strategii - porozumienie terytorialne.....	146
1.3.	Instrumenty realizacji	147
1.4.	Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	148
1.5.	System monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii	150
6.	Ramy finansowe i źródła finansowania	153
2.1.	Szacowanie kosztów	153
2.2.	Potencjalne źródła finansowania działań określonych w Strategii	158
	Załączniki:	160

1. Partycypacja społeczna- podsumowanie rezultatów konsultacji społecznych	161
2. Konsultacje projektu Strategii	165
Spis wykresów, tabel, rysunków.	166

I. Wstęp

„Strategia Rozwoju Gminy Księżpol na lata 2022-2030” powstała na mocy Uchwały Nr XXX/196/2021 Rady Gminy Księżpol z dnia 15 listopada 2021r. „w sprawie przystąpienia do opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Księżpol na lata 2021-2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji (DZ. URZ. WOJ. LUB. 2021.5027)”.

Strategia składa się z trzech zasadniczych części:

- ✓ diagnostycznej,
- ✓ strategicznej,
- ✓ wdrożeniowej.

---

1. Przesłanki opracowania nowej strategii rozwoju

Główną przesłanką opracowania nowej strategii była konieczność stworzenia nowego, profesjonalnego i długofalowego dokumentu odpowiadającego oczekiwaniom i wyzwaniom współczesności oraz konieczność włączenia w proces jego tworzenia wszystkich opiniotwórczych środowisk z terenu gminy Księżpol. Istotnym powodem opracowania nowego dokumentu była również konieczność dostosowania jego zapisów do nowego paradygmatu polityki regionalnej w Polsce, mającego na celu zdynamizowanie rozwoju oraz redukcję przestrzennych różnic rozwojowych. Bardzo ważną kwestią stanowiło również zapewnienie spójności pomiędzy strategią rozwoju gminy i aktualnie obowiązującymi dokumentami strategicznymi na poziomie wspólnotowym, krajowym i regionalnym, w tym w szczególności z celami „Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku”. Zasadniczym argumentem, przemawiającym za opracowaniem nowej strategii rozwoju gminy Księżpol była również konieczność dostosowania jej celów i działań do polityki spójności Unii Europejskiej oraz wynikających z tej polityki celów tematycznych, wdrażanych za pomocą krajowych i regionalnych programów operacyjnych finansowanych w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027.

W przypadku kierunkowania polityki rozwoju, przesłankę opracowania nowego dokumentu stanowi potrzeba zabezpieczenia ciągłości kierunku rozwoju gminy w określonym czasie lub przeciwdziałania konkretnym barierom, które uznane zostaną za uniemożliwiające trwałe i zrównoważony rozwój gminy w kolejnych latach. Wśród podstawowych przesłanek opracowania strategii należy wymienić również te, które dotyczą procesu jej aktualizacji. Wiążą się one albo ze zmianami uwarunkowań rozwoju (demograficznych, społecznych, gospodarczych, technologicznych, prawnych, instytucjonalnych, politycznych, przestrzennych czy środowiskowych) na terenie gminy oraz w jej otoczeniu, albo z potrzebą dostosowania realizowanych przez gminę usług publicznych do tych nowych uwarunkowań.

W odniesieniu do roli strategii jako instrumentu pozyskiwania środków, głównymi przesłankami jej opracowania jest dostępność środków zewnętrznych (wejście w życie nowej perspektywy unijnej na lata 2021-2027) oraz niewystarczająca suma środków własnych gminy na realizację wszystkich zaplanowanych przedsięwzięć.

W przedmiotowej strategii ujęto nowe treści, wynikające m.in. z nowych uwarunkowań i wyzwań rozwojowych gminy, ewaluacji dotychczasowych efektów wdrażania strategii, aktualnych celów i priorytetów rozwoju polityki regionalnej na poziomie unijnym i krajowym, a także możliwości wsparcia rozwoju samorządów lokalnych ze środków nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027. W porównaniu z poprzednią wersją strategii z roku 2006, dokument zawiera bardziej doprecyzowaną wizję i misję rozwoju gminy, a także lepiej uporządkowaną strukturę celów

operacyjnych i kierunków działań. Ponadto całkowicie zmodyfikowano system monitorowania i oceny realizacji strategii. Należy podkreślić, iż, modyfikując układ celów i kierunków działań strategii przyjęto założenie, że mogą one wychodzić poza ustawowy zakres kompetencji gminy oraz że będą realizowane w bliskiej współpracy z innymi szczeblami samorządu terytorialnego lub partnerami społeczno-gospodarczymi. Dotyczy to w szczególności takich obszarów jak: promocja i wspieranie przedsiębiorczości; rozwój lokalnego rynku pracy, czy pomoc społeczna. Holistyczne podejście do wdrażania strategii na poziomie lokalnym zgodne jest z postulowaną obecnie zasadą wieloszczeblowego zarządzania gminą, a także wychodzi naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców, dla których mniej ważne są kompetencje poszczególnych podmiotów, zaś bardziej liczy się skuteczność i sposób rozwiązywania danego problemu.

2. Metodologia opracowania strategii

W procesie opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Księżpol na lata 2022-2030” wykorzystano poradnik praktyczny „Strategia Rozwoju Gminy”, który powstał na zlecenie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

Podczas opracowywania strategii wykorzystano model ekspercko-partycypacyjny, pozwalający na szeroki udział władz i społeczności lokalnej w pracach nad dokumentem przy jednoczesnym zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych. Za pomocą narzędzi elektronicznych, takich jak formularze on-line, już na początku prac nad dokumentem zadbała o szeroki udział społeczeństwa w opracowaniu strategii (szczegóły w rozdziale: Partycypacja społeczna- podsumowanie rezultatów konsultacji społecznych).

W ramach przyjętej metodologii prac gmina Księżpol powołała również zespół zadaniowy ds. opracowania strategii składający się m.in. z pracowników Urzędu Gminy i jednostek organizacyjnych gminy, radnych gminy oraz przedstawicieli organizacji społecznych i gospodarczych. Głównymi konsultantami strategii byli natomiast eksperci zewnętrzni, do zadań których należało m.in. zaprezentowanie metodologii opracowania strategii, nadzór nad koncepcyjną i merytoryczną stroną strategii, prowadzenie wszystkich spotkań i konsultacji społecznych oraz zredagowanie ostatecznej wersji dokumentu. W trakcie prac nad strategią wykorzystano szereg autorskich metod analizy danych oraz stosowaną w wielu państwach Unii Europejskiej Metodę Aktywnego Planowania Strategii (MAPS). Istotą metody MAPS jest założenie, że informacja i wiedza potrzebna do opracowania strategii istnieje, ale jest nieusystematyzowana i rozproszona w różnych instytucjach, organizacjach oraz umysłach lokalnych ekspertów.

Szczegółowy harmonogram prac nad Strategią wynika z Uchwały XXXIV/268/2021 Rady Gminy Księżpol z dnia 30 grudnia 2021 r. „w sprawie przystąpienia do opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Księżpol na lata 2022-2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji (DZ. URZ. WOJ. LUB. Z dn. 31.01.2022, Poz. 556)”. Gmina Księżpol przystąpiła do opracowania niniejszego dokumentu na podstawie art. 10e ust. 1 i art. 10f ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 poz. 713, z późn. zm.) oraz art. 3 pkt 3 i art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295, z późn. zm.).

Projekt Strategii podlegał konsultacjom z mieszkańcami gminy, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, sąsiednimi gminami i ich związkami, a także z Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Lublinie wg następujących zasad:

1. przeprowadzenie konsultacji projektu Strategii zarządza Wójt Gminy Księżpol, określając termin nie krótszy niż 35 dni od dnia publikacji ogłoszenia konsultacji na stronach

internetowych Gminy i Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Gminy Księżpol. Ogłoszenie o konsultacjach zamieszczone zostanie również na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Księżpol;

2. wraz z ogłoszeniem informacji o konsultacjach na stronach internetowych zamieszcza się projekt Strategii w formie elektronicznej;
3. wszystkie podmioty i osoby, o których mowa wyżej mogą zapoznać się z projektem Strategii Rozwoju Gminy Księżpol na lata 2022-2030:
  - a. na stronach internetowych Gminy i Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Gminy Księżpol,
  - b. w Urzędzie Gminy Księżpol, gdzie projekt ten będzie wyłożony do publicznego wglądu w czasie trwania konsultacji,
  - c. w formie pisemnej lub za pomocą komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich kwalifikowanym podpisem elektronicznym;
4. konsultacje:
  - a. z sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, a także z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie odbywają się w trybie zgłaszania opinii i wniosków;
  - b. z mieszkańcami odbywają się z uwzględnieniem Uchwały nr XII/36/2015 Rady Gminy Księżpol z dnia 16 października 2015 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami Gminy Księżpol, tj. w szczególności w trybie:
    - bezpośrednich spotkań z mieszkańcami,
    - badań ankietowych,
    - zgłaszania opinii i wniosków;
5. konsultacje będą ważne bez względu na liczbę uczestniczących w nich podmiotów i osób;
6. przygotowanie sprawozdania z przebiegu i wyników konsultacji zawierającego w szczególności: opis przebiegu konsultacji, zestawienie uwag i opinii zgłoszonych w trakcie konsultacji, ustosunkowanie się do zgłoszonych uwag wraz z uzasadnieniem, opinię Wójta, oraz jego publikacja na stronach internetowych Gminy i Biuletynu Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Księżpol, w terminie nie dłuższym niż 30 dni od zakończenia konsultacji.

W trakcie procesu opracowywania strategii starano się przestrzegać następujących zasad:

- ✓ zasady **spójności** zaktualizowanej strategii gminy z dokumentami planistycznymi i operacyjnymi na poziomie krajowym, regionalnym i powiatowym,
- ✓ zasady **partnerstwa** w procesie planowania poprzez współpracę władz gminnych z samorządami wyższego szczebla oraz podmiotami, reprezentującymi różne środowiska oraz instytucje,
- ✓ zasady **wieloletniego planowania** rozwoju gminy w oparciu o ocenę efektów dotychczas realizowanej strategii z uwzględnieniem zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej na poziomie gminy, powiatu zamojskiego, województwa lubelskiego oraz kraju,

- ✓ zasady **elastyczności** zgodnie z którą pierwotne założenia strategii były korygowane i dostosowywane do potrzeb i postulatów, zgłaszanych przez partnerów społecznych i gospodarczych, zaangażowanych w proces prac nad strategią.

Bazę do opracowania niniejszego dokumentu stanowiła poprzednia wersja Strategii Rozwoju Gminy z 2015 roku. Dokument ten i stopień jego realizacji stanowił punkt wyjścia do dalszych prac analitycznych. Ponadto przedmiotowa strategia bazuje na innych dokumentach planistycznych, które z mocy prawa zostały opracowane przez gminę Księżpol. Ważnym źródłem informacji były również dane statystyczne, uzyskane głównie z opracowań posiadanych przez gminę oraz z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

3. Zgodność strategii z innymi dokumentami strategicznymi

Cele i priorytety Strategii Rozwoju Gminy Księżpol wpisują się w szeroki kontekst dokumentów strategicznych, wdrażanych zarówno na poziomie zarówno krajowym, jak i regionalnym, w tym:

- ✓ Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju,
- ✓ Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030,
- ✓ Strategii innowacyjności i efektywności gospodarki (Nowa Polityka Przemysłowa),
- ✓ Strategii rozwoju kapitału ludzkiego,
- ✓ Strategii rozwoju kapitału społecznego,
- ✓ Strategii Sprawne Państwo,
- ✓ Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa,
- ✓ Strategii rozwoju transportu,
- ✓ Polityki energetycznej Polski,
- ✓ Polityki ekologicznej państwa,
- ✓ Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej,
- ✓ Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030r.

Syntetyczny opis kluczowych z punktu widzenia rozwoju regionalnego i opracowania niniejszej Strategii dokumentów strategicznych szczebla krajowego i regionalnego zawiera Tabela 1.

Tabela 1. Charakterystyka dokumentów strategicznych na poziomie krajowym i regionalnym.

Dokument	Charakterystyka dokumentu
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	<p>Strategia została przyjęta Uchwałą Nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (M.P. 2017 poz. 260). Głównym celem Strategii jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.</p> <p>W dokumencie określono następujące cele szczegółowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną. 2. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. 3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	<p>Jest to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. i został przyjęty przez Radę Ministrów Uchwałą nr 102 z dnia 17 września 2019 r. (M.P. 2019 poz. 1060). Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).</p> <p>Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju</p>

	<p>kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.</p> <p>Powyższy cel realizowany jest poprzez trzy cele szczegółowe polityki regionalnej:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych. 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.
<p>Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2030</p>	<p>Podstawą opracowania Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku jest Uchwała Nr IV/96/2019 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 11 marca 2019 r. w sprawie aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 roku). Określiła ona zasady, tryb i harmonogram prac aktualizacyjnych.</p> <p>Dokument wyznacza kluczowe długoterminowe cele i kierunki rozwoju województwa lubelskiego i jest głównym dokumentem umożliwiającym racjonalne organizowanie działań i prowadzenie skoordynowanej polityki rozwoju w horyzoncie czasowym objętym Strategią. Jest jednocześnie tzw. „dokumentem matką”, stanowiąc obligatoryjne odniesienie i wskazanie dla dokumentów regionalnych o charakterze sektorowym i operacyjnym, takich jak Regionalna Strategia Innowacji, Strategia Współpracy Transgranicznej, Strategia Polityki Społecznej, Regionalny Program Operacyjny.</p> <p>W dokumencie określono następujące cele strategiczne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych. 2. Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych. 3. Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu. 4. Wzmacnianie kapitału społecznego.

Źródło: Opracowanie własne.

W poniższej tabeli zestawiono cele kluczowych dokumentów strategicznych szczebla krajowego i regionalnego z przyjętymi założeniami „Strategii Rozwoju Gminy Księżpol na lata 2022-2030”.

Tabela 2. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Księżpol na lata 2022-2030 z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu.

	Cele strategiczne	Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmacnianie powiązań funkcjonalnych	Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy	Ochrona walorów środowiska	Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy	Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.				+	
	Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.					+
	Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.					+
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.	+	+	+	+	+
	Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.				+	
	Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.					+
Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2030	Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych.				+	
	Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych.	+				
	Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu.			+	+	
	Wzmacnianie kapitału społecznego.					+

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 3. Szczegółowa zgodność Strategii Rozwoju Gminy Księżpol na lata 2022-2030 ze Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2030.

Cele

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO DO ROKU 2030	STRATEGIA ROZWOJU GMINY KSIĘŻPOL NA LATA 2022-2030
<p>1. Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych</p> <p>1.1. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych 1.2. Rozwój przedsiębiorczości wykorzystującej surowce rolne. 1.3. Rozwój współpracy w sektorze rolno-spożywczym 1.4. Umacnianie marki lubelskich produktów żywnościowych</p>	<p>4.1. Wzmacnianie innowacyjności i zaawansowania technologicznego gospodarstw rolnych 4.2. Promowanie przyjaznych środowisku rozwiązań w procesie produkcji rolnej, w tym rozwój rolnictwa ekologicznego</p>
<p>2. Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych</p> <p>2.1. Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej 2.2. Rozwój Gminnych obszarów funkcjonalnych (LOM, ośrodków subregionalnych i lokalnych) 2.3. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich 2.4. Ochrona walorów środowiska</p>	<p>1.4. Rewitalizacja i wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy 1.2. Rozwój infrastruktury komunalnej i wdrażanie racjonalnej gospodarki odpadami 3.1. Ochrona i kształtowanie zasobów wodnych. 3.2. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i infrastruktury publicznej 3.3. Rozwój niskoemisyjnych i zeroemisyjnych mocy wytwórczych, energetyki rozproszonej</p>
<p>3. Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu Województwa Lubelskiego do roku 2030</p> <p>3.1. Wspieranie potencjału badawczo-rozwojowego jednostek naukowych oraz transferu wiedzy i technologii 3.2. Wspieranie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw 3.3. Promocja i rozwój usług prozdrowotnych, uzdrowiskowych oraz gospodarki senioralnej 3.4. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych i rozwój usług wolnego czasu</p>	<p>2.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego 2.2. Rozwój usług i infrastruktury sportowej i rekreacyjnej 2.3. Upowszechnianie wykorzystujących technologie cyfrowe form dostępu do kultury 2.4. Promocja gminy 1.3. Rozwój usług cyfrowych i infrastruktury telekomunikacyjnej</p>
<p>4. Wzmacnianie kapitału społecznego</p> <p>4.1. Rozwijanie kapitału ludzkiego 4.2. Poprawa jakości świadczenia usług zdrowotnych 4.3. Włączenie i integracja społeczna 4.4. Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej 4.5. Bezpieczeństwo publiczne 4.6. Wspieranie oddolnych inicjatyw i poprawa efektywności zarządzania</p>	<p>5.1. Włączenie i integracja społeczna 5.2. Rozwój usług społecznych i poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej 5.3. Bezpieczeństwo publiczne 5.4. Wspieranie oddolnych inicjatyw i poprawa efektywności zarządzania</p>

Źródło: Opracowanie własne.

Strategia Rozwoju Gminy Księżpol na lata 2022-2030 jest zgodna z tematycznymi obszarami wsparcia Obszaru Strategicznej Interwencji (OSI) Roztocze w kontekście realizacji celów SRWL, w tym:

1.1 Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych.

- ✓ Rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej jako istotnego elementu regionalnej oferty turystycznej oraz ważnego czynnika poprawy ekonomicznej gospodarstw rolnych.

2.1 Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej.

- ✓ Poprawa regionalnych i międzyregionalnych powiązań komunikacyjnych z uwzględnieniem szkieletowego układu dróg ekspresowych (S19, S17 i S12) oraz planowanej autostrady A2, w tym budowa obwodnic miast.
- ✓ Poprawa regionalnych i międzyregionalnych połączeń kolejowych z uwzględnieniem Programu Kolejowego CPK Centralny Port Komunikacyjny.

2.4 Ochrona walorów środowiska.

- ✓ Ochrona wartości przyrodniczych, w tym krajobrazu, siedlisk i bioróżnorodności.

3.3 Promocja i rozwój usług prozdrowotnych, uzdrowiskowych oraz gospodarki senioralnej.

- ✓ Rozwój funkcji i bazy lecznictwa uzdrowiskowego na obszarach występowania naturalnych warunków i czynników leczniczych.

3.4 Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój sportu i usług wolnego czasu

- ✓ Kreowanie i rozwijanie oferty ośrodków łączących funkcje edukacyjne, kulturalne i rekreacyjne, wykorzystujących nowe trendy w turystyce.
- ✓ Rozwijanie produktów i oferty wydarzeń wykorzystujących unikalne zasoby lokalne (np. kuchnię, wydarzenia historyczne, tradycje, materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe, walory środowiskowe, wydarzenia związane z przejawami współczesnej twórczości artystycznej, wydarzenia sportowe)
- ✓ Organizacja punktów usług i obsługi turystycznej dla turystyki zmotoryzowanej (np. caravanning, turystyka motocyklowa).
- ✓ Rozwój infrastruktury sprzyjającej tworzeniu zróżnicowanej oferty opartej o różne formy turystyki (np. kajakową, rowerową, nordic walking, konną, kulturową, historyczną, przyrodniczą, kulinarną itp.)
- ✓ Wspieranie rozwoju przemysłów kreatywnych oraz przemysłów kultury, przedsiębiorczości bazującej na lokalnych zasobach, dziedzictwie kulturowym i usługach edukacyjnych
- ✓ Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego, poprzez rozwijanie funkcji użytkowej obiektów kulturowych

4.4 Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej

- ✓ Wspieranie działań i współpraca z właściwymi podmiotami na rzecz realizacji inwestycji sprzyjających pogłębianiu kontaktów międzyregionalnych, w tym w zakresie infrastruktury granicznej (budowa i rozbudowa przejść granicznych oraz dostosowanie ich do obsługi ruchu turystycznego) oraz poprawiającej dostępność do przejść granicznych (drogi, linie kolejowe, parkingi buforowe, lotnisko, infrastruktura turystyczna)
- ✓ Wspieranie działań na rzecz ochrony zasobów przyrodniczych na obszarach przygranicznych oraz rozwój zintegrowanej turystyki transgranicznej

Raport o stanie gminy. Analiza i diagnoza strategiczna

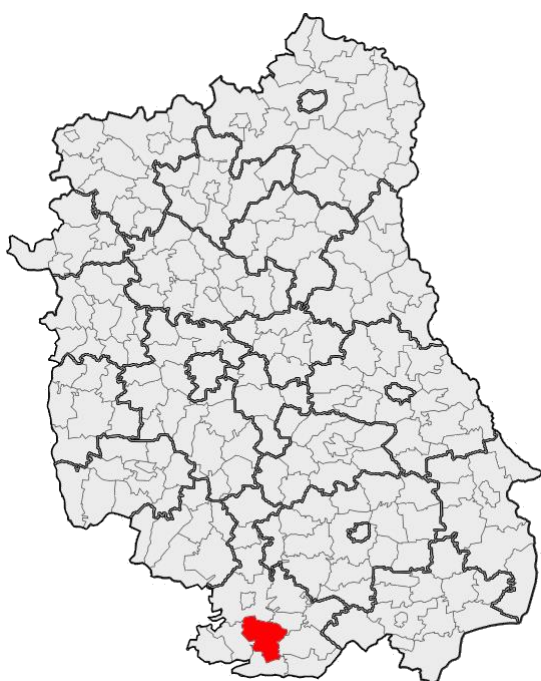
1. Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność

1.1. Położenie administracyjne i geograficzne

Gmina Księżpol położona jest w południowo wschodniej części powiatu biłgorajskiego; sąsiaduje od północy z gminą Biłgoraj, od północnego wschodu z gminą Aleksandrów, od wschodu z gminą Łukowa, od południa z gminą Tarnogród, a od zachodu z gminą Biszczka.

Mapa 1. Położenie geograficzne Gminy Księżpol.

Źródło: http://www.kapliczki.turystyka.pl/powiatbilgorajski_.html

Tabela poniżej przedstawia podstawowe dane dotyczące sołectw gminy Księżpol.

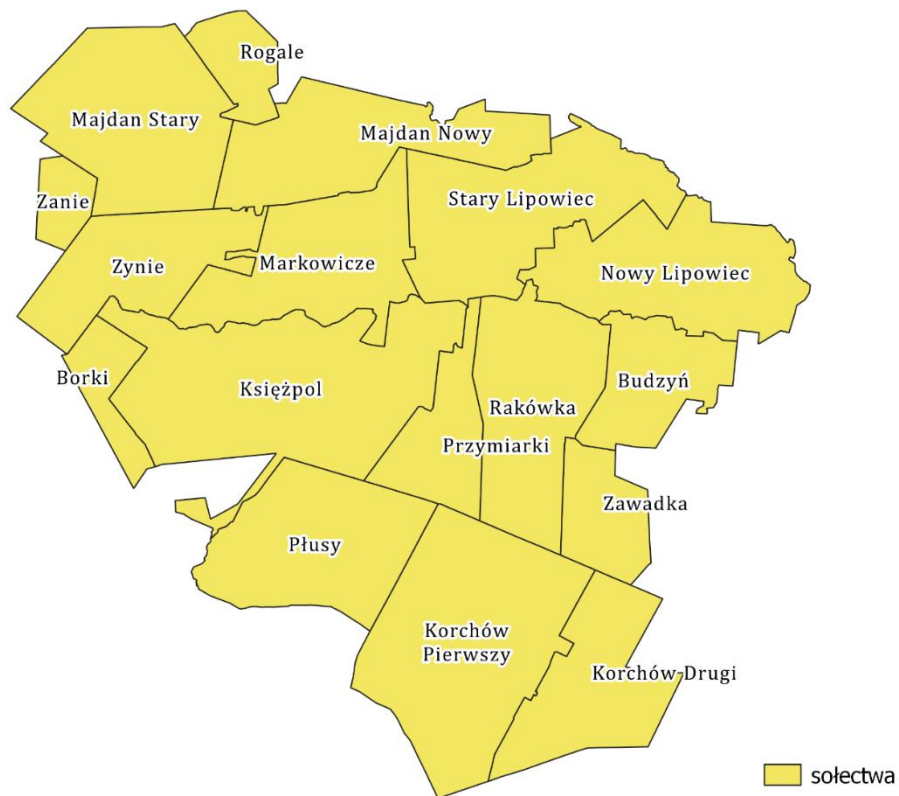
Tabela 4. Sołectwa gminy Księżpol

Lp.	Sołectwo	Liczba ludności 2021	Powierzchnia sołectwa (ha)	% ludności	% powierzchni
1.	Borki	107	254,26	1,54	1,79
2.	Budzyń	109	332,67	1,57	2,34
3.	Korchów Drugi	269	684,50	3,88	4,81
4.	Korchów Pierwszy	689	1 639,00	9,95	11,51
5.	Księżpol	1286	1 801,43	18,56	12,65
6.	Majdan Nowy	627	962,90	9,05	6,76
7.	Majdan Stary	749	1 148,11	10,81	8,06
8.	Markowicze	646	922,29	9,32	6,48
9.	Nowy Lipowiec	171	1 045,84	2,47	7,35
10.	Płusy	481	999,91	6,94	7,02
11.	Przymiarki	206	463,88	2,97	3,26
12.	Rakówka	485	978,10	7,00	6,87
13.	Rogale	424	268,81	6,12	1,89
14.	Stary Lipowiec	173	1 127,24	2,50	7,92
15.	Zanie	65	168,53	0,94	1,18
16.	Zawadka	228	694,08	3,29	4,88
17.	Zynie	213	744,45	3,07	5,23
	SUMA	6 928,00	14 236,00	100,00	100,00

Źródło: Opracowanie własne.

Mapa 2. Sołectwa gminy Księżpol.

Źródło: Opracowanie własne.

1.2. Ukształtowanie terenu i zasoby naturalne

Położenie geograficzne i krajobrazy naturalne

Gmina Księżpol leży na pograniczu dwóch subregionów (w randze mezoregionów) Kotliny Sandomierskiej. Równiny Biłgorajskiej i Płaskowyżu Tarnogrodzkiego. Pierwszy z subregionów obejmuje północną część gminy. Z subregionem tym związane są dwa rodzaje krajobrazu naturalnego:

- równiny zalewowe, których cechami charakterystycznymi są gleby madowe, płytkie wody gruntowe i roślinność łąkowa (w gminie jest to dolina Tanwi),

- równiny terasowe akumulacyjne, wyróżniające się przewagą gleb rdzawych, nierównomierną głębokością wód gruntowych i dominacją borów sosnowych w pokrywie roślinnej (w gminie są to tereny przydolinne, położone na północ od doliny Tanwi).

Krajobrazem naturalnym Płaskowyżu Tarnogrodzkiego, na terenie, którego znajduje się pozostała część gminy, jest falista równina peryglacialna, w obrębie której w pokrywie glebowej dominują gleby bielice i rdzawe, w pokrywie roślinnej bory mieszane i grądy, zaś dla hydrosfery najbardziej charakterystyczne są: rzadka sieć wód powierzchniowych i zróżnicowana głębokość wód gruntowych.

Rzeźba terenu

Charakter ukształtowania powierzchni gminy jest pod względem geomorfologicznym i hipsometrycznym wyraźnie dwudzielny. Część północna gminy, wchodząca w skład Równiny Biłgorajskiej i rozciągająca się w przybliżeniu na północ od Doliny Tanwi to rozległa, płaska równina sandrowa, nachylona łagodnie w kierunku południowo zachodnim i zachodnim. Kulminuje na wysokości 237,3 m n.p.m. i obniża się do poziomu ok. 178,8 m n.p.m. w rejonie ujścia Tanwi z gminy Księżpol.

Lokalne deniwelacje sięgają z reguły kilku metrów i są związane z wałami wydmowymi ożywiającym leśno-łąkowy, miejscami zabagniony równinny krajobraz. Ta część gminy zbudowana jest z plejstocenijskich piasków, które zalegają na podłożu pochodzących z miocenu iłów krakowieckich, a także na piaskowcach i wapieniach górnego tertonu. Część środkowa gminy to dolina Tanwi, o szerokości 1,5-2,0 km, wypełniona piaskami rzeczno-łagodnymi. Natomiast część południową gminy zajmuje wyniesiony kilkadziesiąt metrów ponad dolinę Tanwi, lekko falisty płaskowyż, kulminujący po wschodniej stronie doliny Złotej Nitki na wysokości 237,3 m n.p.m.. Jest to fragment Płaskowyżu Tarnogrodzkiego, zbudowanego z glin morenowych z głazami pochodzącymi z okresu zlodowacenia krakowskiego. Płaskowyż rozcinają doliny rzeczne, najbardziej wyrazisty element rzeźby tej części gminy jest dolina Złotej Nitki i wyjątkowo liczne wąwozy.

Klimat

Dziedzina klimatyczna Biłgorajsko Janowska, w obszarze której znajduje się gmina, z uwagi na położenie w północno zachodniej części uprzywilejowanej klimatycznie Kotliny Sandomierskiej, odznacza się najwyższymi w województwie lubelskim temperaturami powietrza. Ponadto dla dziedziny tej charakterystyczne są znaczne wartości parowania wody, stosunkowo duże prędkości wiatrów (w średnich rocznych 3-3,5 m/sek) oraz najkrótszy na Lubelszczyźnie okres trwania przedzimia (później 32 dni).

Wody

W regionalizacji hydrograficznej Lubelszczyzny (Wilgat 1975) rejon gminy Księżpol znajduje się w regionie o nazwie Kotliny Sandomierskiej. Odznacza się nieco mniejszymi niż na Roztoczu (ale w skali województwa nadal dużymi) opadami, które decydują o zasileniu rzek. Odpływ całkowity i podziemny

należy do największych w regionie lubelskim. Cechą charakterystyczną tej części Kotlin Sandomierskiej jest płytkie występowanie wód podziemnych i związana z tym duża gęstość sieci wodnej. Sieć tą tworzą zarówno naturalne ciekły, jak i rowy melioracyjne. Pomimo jej dużej gęstości zwraca uwagę znikoma łączna powierzchnia wód otwartych. Jest to skutek degradacji stawów w dolinie Złotej Nitki. Liczne są natomiast mokradła stałe i okresowe. Źródła jest bardzo mało, a te, które funkcjonują mają niewielką wydajność. Wody podziemne krążą w osadach czwartorzędowych, podstawowymi wodonościami w tzw. podkarpackim rejonie hydrologicznym. Ten poziom wodonośny należy do najmniej zasobnych w województwie lubelskim.

Najpłycej występujące wody mineralne o znaczeniu leczniczym to tzw. wody swoiste (tj. ze składnikiem lub o cechach fizycznych dodatnio wpływających na zdrowie ludzi): siarkowodorowe, żelaziste i termalne (o temperaturze powyżej 20°C).

Gmina Księżpol zasilana jest w wodę z utworów trzeciorzędowych, charakteryzujących się podniesioną mineralizacją, występujących na głębokości około 65-70 m. Utwory czwartorzędowe położone na głębokości 18-25 m charakteryzują się nadmiernym poziomem żelaza i magnezu oraz znaczną mętnością wody. Cały obszar gminy położony jest w zlewni rzeki San. Na północ od terenu gminy rozciąga się Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 428 „Dolina Kopalna Biłgoraj Lubaczów”, wokół którego wyznaczony został projektowany Obszar Najwyższej Ochrony /ONO/ oraz Obszar Wysokiej Ochrony /OWO/.

Obszar Gminy Księżpol położony jest poza obszarami chronionymi ww. zbiornika oraz poza udokumentowanymi Głównymi Zbiornikami Wód Podziemnych.

Plan gospodarowania wodami dorzecza Wisły wyznacza jednolite części wód powierzchniowych i podziemnych. Gmina Księżpol wg Planu położona jest:

1. w Jednolitej Części Wód Powierzchniowych PLRW200019228599 Tanew od Muchy do Łady w subczęści GW0837, w regionie wodnym Górnej Wisły,
2. w Jednolitej Części Wód Powierzchniowych PLRW200016228549 Złota Nitka w subczęści GW0837, w regionie wodnym Górnej Wisły,
3. w Jednolitej Części Wód Powierzchniowych PLRW200016228589 Łazowna w subczęści GW0837 w regionie wodnym Górnej Wisły,
4. w Jednolitej Części Wód Powierzchniowych PLRW20001722852 Szpisznica w subczęści GW0837 w regionie wodnym Górnej Wisły,
5. w Jednolitej Części Wód Powierzchniowych PLRW200016228329 Lubienia w regionie wodnym Górnej Wisły,
6. w Jednolitej Części Wód Powierzchniowych PLRW2000172286289 Czarna Łada do Braszczki w regionie wodnym Górnej Wisły,
7. w Jednolitej Części Wód Podziemnych P LGW2200127, region wodny Górnej Wisły.

Gleby

Pokrywa glebowej gminy wiernie odzwierciedla zróżnicowaną budowę geologiczną regionu. Część północną gminy zdominowały gleby bielcowe i rdzawe wytworzone z piasków gliniastych utworu powierzchniowego, który zajmuje tam zdecydowanie największe obszary. Najczęściej spotykanym tam kompleksem glebowo-rolniczym jest kompleks 6 A ps.

Pokrywą glebową a Płaskowyżu Tarnogrodzkim tworzą głównie gleby pseudobielcowe i brunatne wylugowane z pyłów różnego pochodzenia.

Dominującym kompleksem glebowo-rolniczym jest kompleks 4 AB pż. Dna dolin niemal wyłącznie wypełniają mady (I z F).

Surowce naturalne

Z występujących na terenie gminy surowców naturalnych duże znaczenie rozwojowe posiadają zasoby surowców ilastych ceramiki budowlanej, a w perspektywie również zasoby gazu ziemnego i ropy naftowej.

Złoże surowców ilastych ceramiki budowlanej udukuementowano w Markowiczach. Jego geologiczne zasoby bilansowe w ilości 4666 tyś. m³ należą do największych w województwie lubelskim (4 miejsce), podobnie jak zasoby przemysłowe (4617 tyś. m³). W 2000 r. wydobycie wyniosło 30 tyś. m³. W oparciu o to złoże funkcjonuje duża cegielnia i zakład ceramiki budowlanej.

Lasy

Powierzchnia gruntów leśnych zadrzewionych w gminie wynosi 3153 ha, z czego 29,3 % obszaru zajmują lasy państwowe, a 70,7% lasy niepaństwowe, należące w zdecydowanej większości do osób fizycznych. Lasy państwowe należą do Nadleśnictw: Biłgoraj i Józefów. Do Nadleśnictwa Biłgoraj należy niewielki kompleks leśny „Borek Majdański” (Las Borek).

Do Nadleśnictwa Józefów należą lasy położone na północny wschód od miejscowości Króle Stare i na wschód od miejscowości Lipowiec Nowy. Prowadzona w nich gospodarka leśna oparta jest o plany urządzenia lasu dla Nadleśnictw Biłgoraj i Józefów.

Przeciętna zasobność drzewostanów w tych nadleśnictwach waha się w granicach 200-220 m³/ha. Zasobność drzewostanów w lasach, prywatnych z reguły nie przekracza 70 % zasobności drzewostanów lasów państwowych.

1.3. Plany inwestycyjne w odniesieniu do sieci transportowej określone na szczeblu centralnym

Plany inwestycyjne w odniesieniu do sieci transportowej zostały uzgodnione z jednostkami odpowiedzialnymi za administrowanie określonymi kategoriami dróg.

Według informacji pozyskanych od **Zarządu Dróg Wojewódzkich** w Lublinie na terenie gminy Księżpol w chwili obecnej trwa rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 835 na odcinku od km 90+490 do km 115+875 realizowana w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego, obejmująca swym zakresem cały odcinek położony na terenie Gminy Księżpol.

Na lata 2022-2030 nie zaplanowano żadnych robót inwestycyjnych dla drogi 853. W roku 2022 wykonane zostaną jedynie prace w ramach remontów cząstkowych.

Dobry stan infrastruktury drogowej jest istotnym warunkiem poprawy konkurencyjności i efektywności lokalnej gospodarki. Jednym z podstawowych warunków rozwoju społeczności lokalnych jest także dostępność komunikacyjna. W ramach posiadanych środków finansowych Gmina Księżpol poprawia jakość istniejących dróg gminnych poprzez budowę i przebudowę dróg gminnych.

Największym problemem jest stan dróg powiatowych przebiegających przez teren Gminy. Stąd też intensyfikacja współpracy ze Starostwem Powiatowym w Biłgoraju w sprawie budowy i przebudowy dróg powiatowych.

1.4. Wewnętrzna i zewnętrzna dostępność komunikacyjna

Na terenie gminy występują drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne. Przez Gminę Księżpol przebiega łącznie 12,553 km dróg wojewódzkich o nawierzchni bitumicznej.

- ✓ 835 Lublin-Grabownica Starzeńska- długość odcinka 11,999 km,
- ✓ 853 Biłgoraj-Tomaszów Lubelski - długość odcinka 0,554 km.

Tabela 5 przedstawia zestawienie dróg wojewódzkich (DW), powiatowych (DP) i gminnych (DG).

Tabela 5. Drogi publiczne na terenie gminy- wojewódzkie (DW), powiatowe (DP), gminne (DG).

Lp.	Rodzaj drogi	Nazwa drogi	Długość ogółem [km]	Długość nawierzchni twardej [km]	Długość nawierzchni gruntowej [km]
1	DW	835 Lublin-Grabownica Starzeńska	12,000	12,000	
2	DW	853 Biłgoraj-Tomaszów Lubelski	0,557	0,557	
3	DP	2928L Sól - Majdan Nowy	6,000	6,000	
4	DP	2930 L Zagumnie-Biłgoraj-Majdan Nowy	2,423	2,423	
5	DP	2932 L Markowicze-Budziarze	5,540	5,540	
6	DP	2933 L Majdan Stary-Zanie	2,304	2,304	
7	DP	2934 L Księżpol-Harasiuki	6,510	6,510	
8	DP	2940 L Księżpol-Jedlinki	3,277	3,277	
9	DP	2942 L Majdan Nowy-Pisklaki	14,013	10,945	3,068
10	DP	2943 L Księżpol-Obsza	6,720	6,720	
11	DP	2956 L Płusy-Babice	7,010	7,010	

Lp.	Rodzaj drogi	Nazwa drogi	Długość ogółem [km]	Długość nawierzchni twardej [km]	Długość nawierzchni gruntowej [km]
12	DP	2944 L Podsośnina Łukowska-Tarnogród	6,650	2,652	3,998
13	DG	109389L – Borki	2,054	1,756	0,298
14	DG	109414 L – Zynie	1,632	1,632	0,000
15	DG	109415 L – Króle St.	6,147	1,430	4,717
16	DG	109416 L – Pawlichy	1,215	1,215	0,000
17	DG	109417 L – Przymiarki Górne	1,434	1,434	0,000
18	DG	109418 L – Marianka.	0,900	0,900	0,000
19	DG	109419 L – Kolonia Podtęże	1,397	1,210	0,187
20	DG	109420 L – Kucły	1,357	1,357	0,000
21	DG	109421 L – Zawadka	2,528	2,275	0,253
22	DG	109422 L Kamionka do drogi 109428L	0,268	0,000	0,268
23	DG	109423 L – Gliny	1,889	1,889	0,000
24	DG	109424 L – Nowy Lipowiec	2,152	1,240	0,912
25	DG	109425 L – ul. Nadrzeczna,	0,530	0,530	0,000
26	DG	109426 L – Płusach.	0,486	0,486	0,000
27	DG	109426SL - Płusy	0,130	0,130	0,000
28	DG	109427 L Płusy	0,772	0,772	0,000
29	DG	109428 L – Kamionka – Płusy	1,808	1,808	0,000
30	DG	109429 L – Borki - Księżpol	0,383	0,000	0,383
31	DG	109430 L – Zagać	1,836	0,970	0,866
32	DG	109431 L – Majdan Stary	0,567	0,000	0,567
33	DG	109432 L – Nowy Lipowiec	1,417	0,603	0,814
34	DG	109433 L – przez wieś Marianka	0,801	0,776	0,025
35	DG	109434 L – Zagać	1,336	1,336	0,000
36	DG	109436L - Kulasze	1,908	0,900	1,008
37	DG	109565L - Majdan Stary - Rogale	1,671	1,671	0,000
38	DG	115102L – Cegielnia Markowicze.	1,021	1,021	0,000
39	DG	115182L – Księżpol, ul. Przemysłowa	0,564	0,564	0,000
40	DG	115183L – Księżpol, ul. Osiedlowa	0,378	0,378	0,000
41	DG	115184L – Księżpol, ul. Akacyjowa	0,354	0,354	0,000
42	DG	115185L – Księżpol, ul. Modrzewiowa	0,351	0,351	0,000
43	DG	115186L- Księżpol, ul. Lipowa	0,127	0,127	0,000
44	DG	115187L – Księżpol, ul. Sportowa	0,539	0,539	0,000
45	DG	115188L – Księżpol, ul. Polna	0,217	0,217	0,000
46	DG	115189L – Księżpol, ul. Zielona	1,028	0,689	0,339
47	DG	115190L – wewnętrzna,	0,199	0,000	0,199
48	DG	115191L – Księżpol, ul. Słoneczna	0,395	0,395	0,000
49	DG	115192L – Księżpol, ul. Pogodna	0,165	0,147	0,018
50	DG	115251L – Księżpol, ul. Łąkowa	0,494	0,494	0,000
51	DG	115281L – Księżpol,	1,080	1,080	0,000

Źródło: Na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy Księżpol.

Pomimo dużego wysiłku inwestycyjnego gminy i powiatu w zakresie modernizacji infrastruktury drogowej, parametry techniczne i użytkowe części dróg zarówno powiatowych, jak i gminnych nie odpowiadają wymaganym standardom. Wiele odcinków dróg nie posiada, np.: dostatecznej nośności. W niektórych częściach gminy postępująca degradacja dróg wymaga przeprowadzenia dużego zakresu remontów bieżących oraz poprawy stanu prawnego pasów drogowych. Najczęstszych remontów wymagają drogi gminne.

1.5. Zasięg sieci, dostępność i jakość Internetu

Cała Gmina jest w zasięgu szerokopasmowego Internetu. Miejscowości Księżpol, Korchów Pierwszy, Korchów Drugi, Płusy, Stary Lipowiec oraz Majdan Stary posiadają dostęp do bezprzewodowego szerokopasmowego Internetu. Internet Radiowy ma zasięg w całej Gminie Księżpol.

Ponadto, mieszkańcy gminy Księżpol mogą już korzystać z bezpłatnego połączenia wi-fi z Internetem w miejscach publicznych dzięki przystąpieniu samorządu do programu WiFi4EU.

Z otrzymanego bonu o wartości 15 000 euro sfinansowano montaż 13 hotspotów, 6 zewnętrznych i 7 wewnętrznych. Połączenie jest również dostępne dla osób odwiedzających gminę.

Lokalizacje hotspotów na terenie Gminy Księżpol:

1. Świetlica w Korchowiu Pierwszym - 1 zewnętrzny, 2 wewnętrzne.
2. Świetlica w Korchowiu Drugim - 1 zewnętrzny, 1 wewnętrzny.
3. Świetlica w Płusach - 1 zewnętrzny, 1 wewnętrzny.
4. Świetlica w Lipowcu Starym - 1 zewnętrzny, 1 wewnętrzny.
5. Wiejski Dom Kultury w Majdanie Starym - 1 zewnętrzny, 2 wewnętrzne.
6. Przystań Kajakowa w Kuclach - 1 zewnętrzny.

WiFi4EU to inicjatywa wdrażana przez Komisję Europejską. Celem tej inicjatywy jest zapewnienie na szczeblu lokalnym - na poziomie gmin - publicznego dostępu do bezprzewodowego Internetu. W ramach strategii jednolitego rynku cyfrowego Komisja pod przewodnictwem Jeana-Claude'a Junckera postawiła sobie za cel poprawę jakości sieci łączności internetowej w całej Europie. Inicjatywa WiFi4EU pomoże osiągnąć ten cel. Program WiFi4EU ma umożliwić stworzenie ogólnoeuropejskiej sieci publicznych hotspotów zapewniających Europejczykom dostęp do Internetu w gminach w całej Unii Europejskiej.

1.6. Podsumowanie [1] Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność

PODSUMOWANIE [1]

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA GEOGRAFICZNEGO, DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA I MOBILNOŚĆ

- Teren gminy podzielony jest na 17 sołectw.
- Gmina Księżpol leży na pograniczu dwóch subregionów (w randze mezoregionów) Kotliny Sandomierskiej, Równiny Biłgorajskiej i Płaskowyżu Tarnogrodzkiego.
- Przez Gminę Księżpol przebiega łącznie 12,553 km dróg wojewódzkich o nawierzchni bitumicznej.
- Bliskie położenie względem miasta powiatowego- Biłgoraja.
- Dobry dostęp do infrastruktury teleinformatycznej. Obecność Internetu światłowodowego w 6 sołectwach. Funkcjonowanie 13 darmowych hot-spotów. Dobre pokrycie sygnałem radiowym na terenie gminy.
- Parametry techniczne i użytkowe części dróg zarówno powiatowych, jak i gminnych nie odpowiadają wymaganym standardom.

2. Ludność i procesy demograficzne

1.1. Liczba ludności, migracje i przyrost naturalny

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Księżpol w 2021 roku mieszkańcy gminy Księżpol stanowili 6,87% osób zamieszkujących na terenie powiatu. Na terenie gminy mieszkało w tym czasie 6 928 osób (6 817 zgodnie z danymi BDL GUS)¹. Średnia gęstość zaludnienia gminy wynosiła 48 os/km². Dla porównania gęstość zaludnienia na obszarze powiatu biłgorajskiego wynosiła 59 os/km².

Tabela 6. Liczba mieszkańców w gminach powiatu biłgorajskiego w 2021 roku (stan na 31.12.2021 r.).

Jednostka terytorialna	Liczba mieszkańców	% mieszkańców powiatu	Ludność na 1 km ²
Powiat biłgorajski	99 259	100,00	59
Biłgoraj (1)	25 838	26,03	1225
Aleksandrów (2)	3 246	3,27	60
Biłgoraj (2)	13 335	13,43	51
Biszczka (2)	3 684	3,71	35
Frampol (3)	5 976	6,02	56
Frampol - miasto (4)	1 431	1,44	306
Frampol - obszar wiejski (5)	4 545	4,58	44
Goraj (3)	3 974	4,00	59
Goraj - miasto (4)	911	0,92	120
Goraj - obszar wiejski (5)	3 063	3,09	51
Józefów (3)	6 632	6,68	52
Józefów - miasto (4)	2 444	2,46	489
Józefów - obszar wiejski (5)	4 188	4,22	34
Księżpol (2)	6 817	6,87	48
Łukowa (2)	4 142	4,17	28
Obsza (2)	4 166	4,20	37
Potok Górny (2)	5 233	5,27	47
Tarnogród (3)	6 563	6,61	57
Tarnogród - miasto (4)	3 269	3,29	306
Tarnogród - obszar wiejski (5)	3 294	3,32	32
Tereszpol (2)	3 841	3,87	27
Turobin (2)	5 812	5,86	36

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

¹ Źródłem dla liczby mieszkańców równej 6 928 osób jest USC Księżpol. Wartość wskazana w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego wynosi 6 817 osób, tj. 1,6% mniej niż wskazują dane gminne. Tym samym dla danych, których źródłem jest BDL GUS jako właściwe dane przyjęto liczbę 6 817.

Wśród miejscowości zlokalizowanych na terenie gminy, najwięcej mieszkańców na koniec 2021 roku posiadały Księżpol (1 216), a następnie: Majdan Stary (733) i Korchów Pierwszy (691).

Tabela 7. Liczba mieszkańców w gminie wg. miejscowości (stan na dzień 31.12.2021 r.).

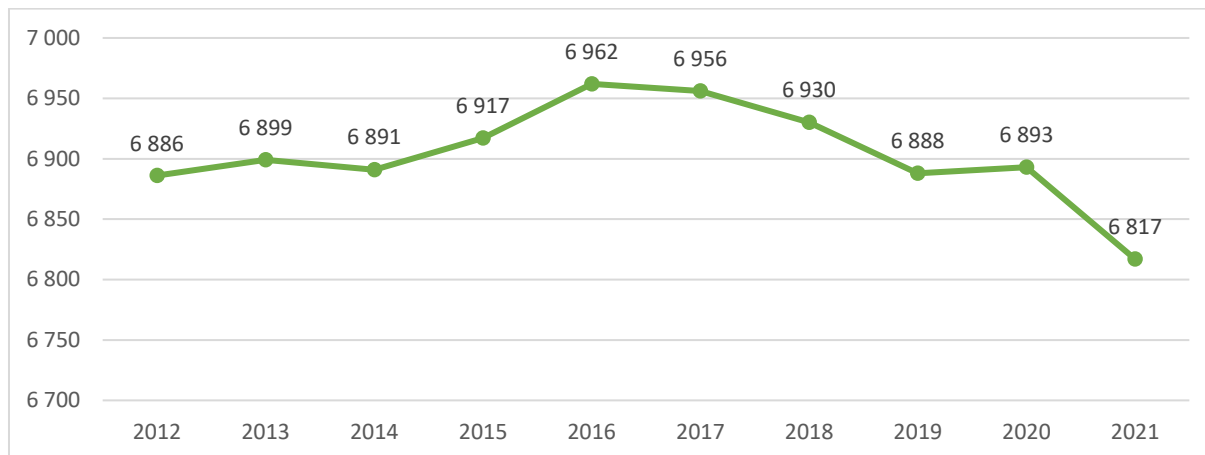
Lp.	Miejscowość	Mieszkańcy			
		Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	%
1	Borki	107	52	55	1,56
2	Budzyń	114	53	61	1,66
3	Cegielnia-Markowicze	125	65	60	1,82
4	Gliny	85	35	50	1,24
5	Korchów Drugi	255	120	135	3,71
6	Korchów Pierwszy	691	346	345	10,04
7	Księżpol	1216	630	586	17,67
8	Kulasze	54	28	26	0,78
9	Majdan Nowy	631	319	312	9,17
10	Majdan Stary	733	375	358	10,65
11	Marianka	18	8	10	0,26
12	Markowicze	230	116	114	3,34
13	Nowy Lipowiec	117	60	57	1,70
14	Pawlichy	56	27	29	0,81
15	Płusy	491	254	237	7,14
16	Przymiarki	192	91	101	2,79
17	Rakówka	481	229	252	6,99
18	Rogale	422	213	209	6,13
19	Stare Króle	200	100	100	2,91
20	Stary Lipowiec	166	67	99	2,41
21	Zanie	70	35	35	1,02
22	Zawadka	221	110	111	3,21
23	Zynie	205	112	93	2,98
Razem:		6 928	3 478	3450	100

Źródło: Dane USC Księżpol.

W latach 2012-2021 liczba ludności w gminie ulegała wahaniom. W ciągu 10 lat liczba mieszkańców gminy Księżpol zmniejszyła się 69 osób. W ujęciu procentowym ubytek liczby mieszkańców wyniósł 1%, co może wskazywać na nasilanie się problemów demograficznych w jednostce samorządu terytorialnego.

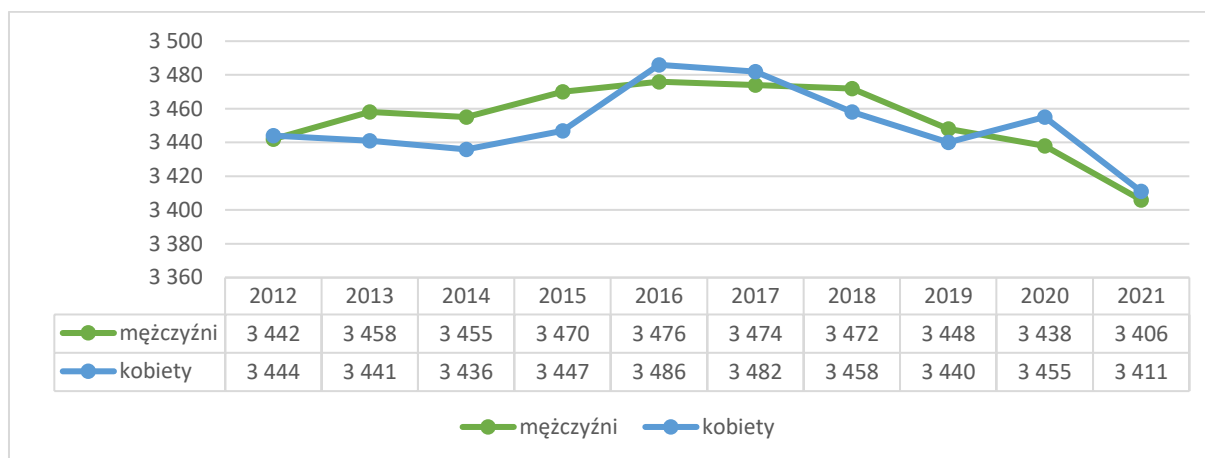
Wykres 1. Liczba ludności w gminie Księżpol w latach 2012-2021.

Źródło: Dane Referatu Spraw Obywatelskich Urzędu Gminy Księżpol.

Liczba kobiet w gminie nieznacznie przewyższa liczbę mężczyzn. W 2021 roku na terenie gminy zamieszkiwało 3 411 kobiet i 3 406 mężczyzn. Tym samym kobiety stanowiły 50,03% populacji gminy.

Wykres 2. Liczba ludności w gminie Księżpol w latach 2012-2021 wg. płci.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

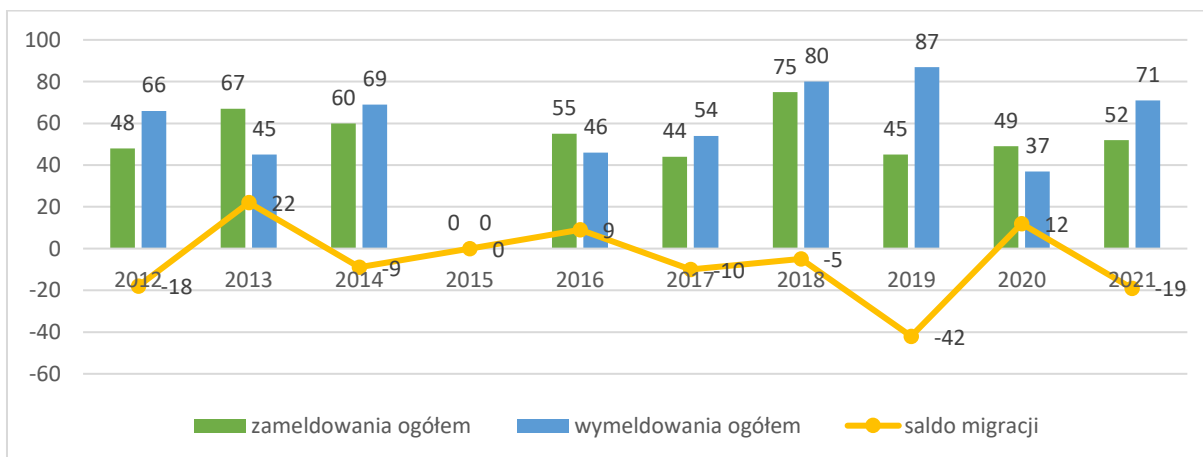
Ruch naturalny ludności to termin oznaczający zmiany w populacji ludzkiej na skutek zdarzeń naturalnych takich jak zawieranie związków małżeńskich, rozwodów, urodzeń i zgonów. Zgodnie z najnowszymi danymi GUS na ten temat, w latach 2012-2021 liczba urodzeń żywych w gminie Księżpol zmniejszyła się o 28 rocznie (34,6%). W omawianym okresie z 54 w 2012 roku do 90 w 2021 roku wzrosła liczba zgonów. W latach 2012-2021 przyrost naturalny ulegał wahaniom. Najniższą wartość wskaźnik ten przyjął w 2021 roku, kiedy to wyniósł -37. Jak pokazują dane BDL GUS ujemny przyrost naturalny w gminie może stawać się stałą tendencją, ze względu na jego występowanie w ostatnich czterech latach. Występowanie tego zjawiska może prowadzić do poważnych, negatywnych skutków demograficznych i wyludnienia się gminy.

Tabela 8. Ruch naturalny w gminie

Ruch naturalny	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Urodzenia żywe	81	72	71	68	72	77	63	75	62	53
Zgony ogółem	54	59	63	65	63	67	91	76	65	90
Zgony niemowląt	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0
Przyrost naturalny	27	13	8	3	9	10	-28	-1	-3	-37

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Saldo migracji to różnica między napływem a odpływem ludności z danego obszaru w określonym czasie. W latach 2012-2021 przeważało ujemne saldo migracji. Największy ubytek ludności zanotowano w 2019 roku, kiedy to z terenu gminy wymeldowało się aż 87 osób a bilans osiągnął wartość -42.

Wykres 3. Zameldowania, wymeldowania oraz saldo migracji w gminie Księżpol w latach 2012-2021.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

1.2. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku

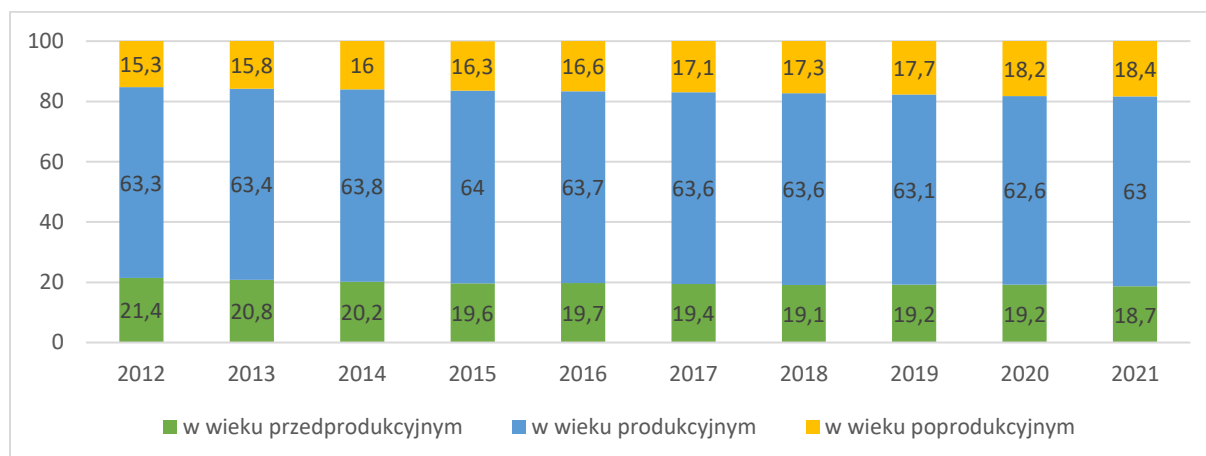
Jednym z podstawowych czynników rozwoju gminy jest korzystna struktura wiekowa jej mieszkańców. Korzystna struktura wiekowa oznacza sytuację, w której najwięcej osób zamieszkujących w gminie jest w wieku produkcyjnym (zgodnie z definicją GUS mężczyźni w wieku 18-64 lata oraz kobiety - 18-59 lat). Ludność w tej grupie ekonomicznej generuje dochód utrzymujący pozostałe dwie grupy. Równie ważna jest liczebność populacji w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat). Duża liczba osób w tym wieku jest gwarantem utrzymywania się w przyszłości pozytywnej sytuacji ekonomicznej w gminie.

Jak wynika z analizy danych GUS i Referatu Spraw Obywatelskich Urzędu Gminy Księżpol, w gminie Księżpol na przestrzeni lat 2012-2021 udział osób w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej) wzrósł o 3 pkt %. W tym czasie zmniejszył się odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym. W ciągu 10 lat, udział tej grupy w całości populacji gminy zmniejszył się o 2,7 pkt %. Nieznacznie, bo o 0,3 pkt % zmniejszył się udział osób w wieku produkcyjnym. Jak wynika z powyższych danych społeczeństwo gminy starzeje się, co znajduje również potwierdzenie w ujemnym przyroście naturalnym na terenie gminy. Zgodnie z opracowaniem Biura Analiz i Dokumentacji Kancelarii Senatu RP niesie to za sobą wiele negatywnych konsekwencji. Starzenie się społeczeństw sprawia, że repartycyjny system emerytalny, oparty na zasadzie solidaryzmu międzypokoleniowego, staje się niewydolny. Ponadto finansowanie emerytur, a także opieki

zdrowotnej i długoterminowej dla rosnącej rzeszy ludności w wieku emerytalnym wymaga potężnych środków, które są potrzebne także na finansowanie wielu innych celów, m.in. modernizacyjnych, infrastrukturalnych oraz tych adresowanych do młodszego pokolenia.

Wykres 4. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w gminie w latach 2012-2021.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W poniższej tabeli przedstawiono dane dot. ekonomicznych grup wieku na terenie gminy w ujęciu liczbowym.

Tabela 9. Mieszkańcy gminy Księżpol wg. ekonomicznych grup wieku w ujęciu liczbowym.

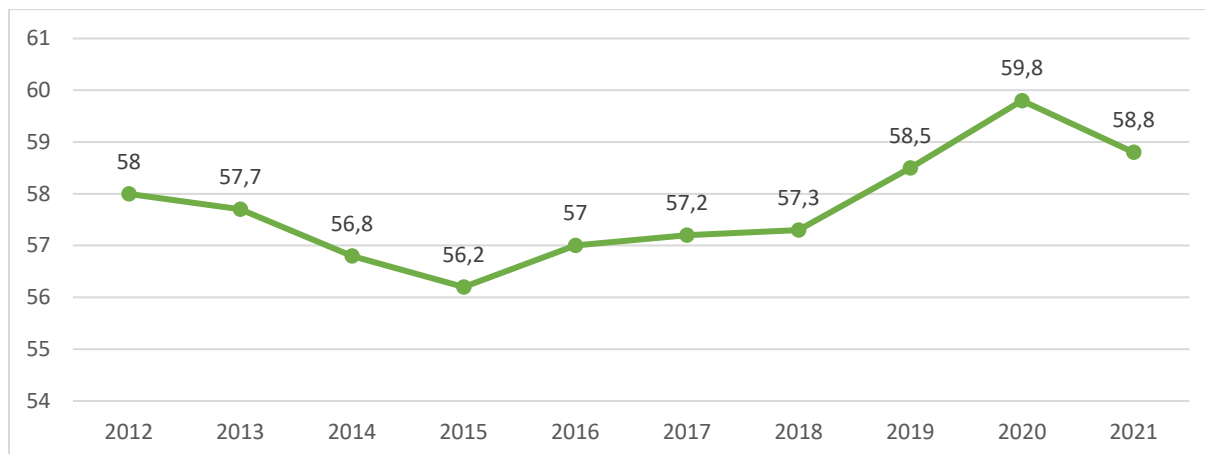
Wiek	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem	6850	6923	6975	6986	7011	7010	6981	6929	6927	6879
Przedprodukcyjny	1588	1470	1363	1250	1164	1405	1392	1388	1399	1370
Produkcyjny:	4090	4512	1664	4700	4694	4682	4653	4604	4556	4335
w tym mężczyźni	2142	2348	2417	2402	2435	2424	2405	2388	2352	2332
w tym kobiety	1948	2164	2247	2268	2259	2258	2248	2216	2204	2003
Poprodukcyjny	1172	941	948	1036	1153	923	936	937	972	1175

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego oraz dane Urzędu Stanu Cywilnego Urzędu Gminy Księżpol.

Wskaźnik obciążenia demograficznego stanowi syntetyczną miarę sytuacji demograficznej wskazując na to, ile osób w wieku nieprodukcyjnym przypada na 100 osób w wieku produkcyjnym. Jego wysoka wartość ma niekorzystny wpływ na lokalny rynek pracy i powoduje sytuację, w której zbyt duża liczba mieszkańców utrzymuje się ze świadczeń socjalnych. W latach 2011-2020 obciążenie demograficzne w gminie wzrosło o 0,8 pkt %, osiągając wartość 58,8%, co należy uznać za wynik niekorzystny.

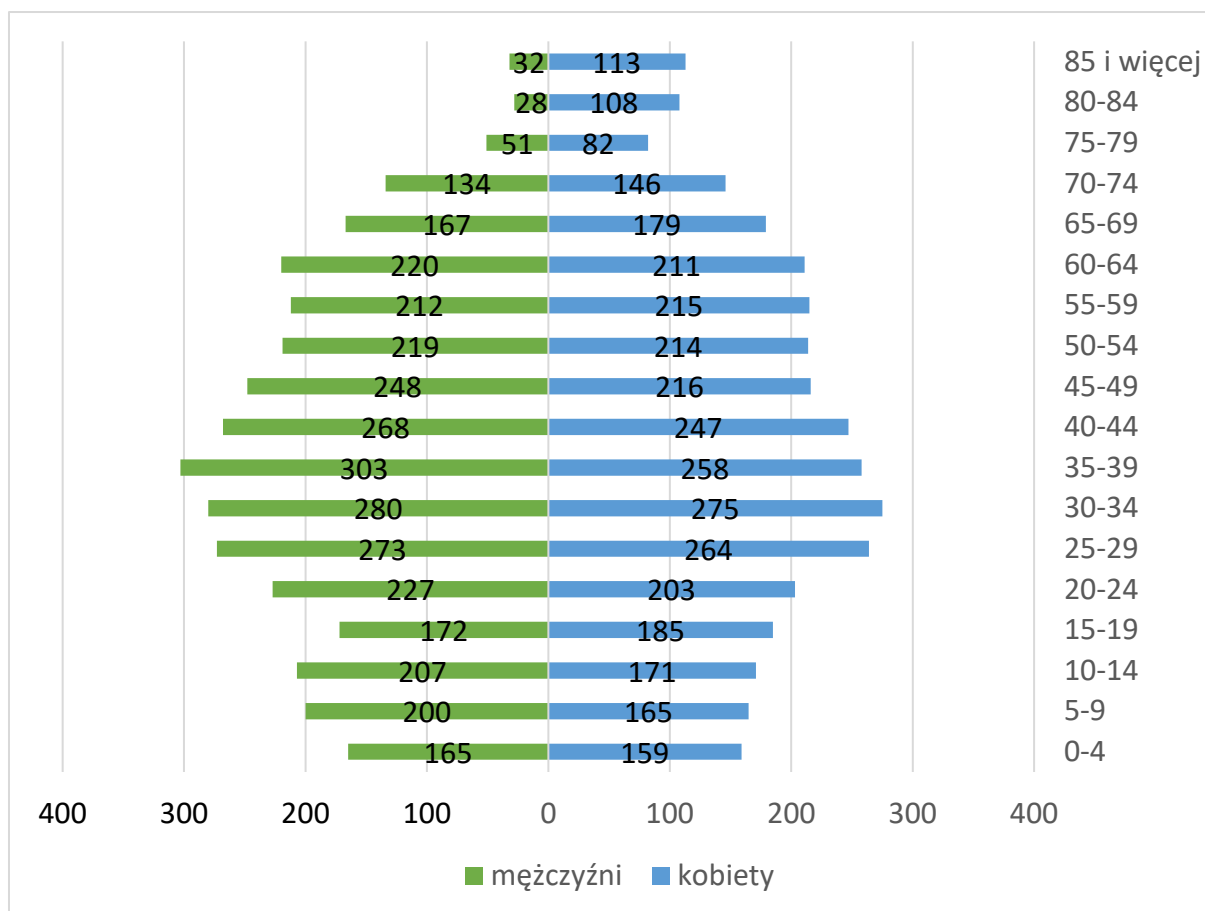
Wykres 5. Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie w latach 2012-2021.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Najliczniejszą grupę w gminie w 2021 roku stanowiły osoby w wieku 35-39 lat (561 osób). Drugą co do liczebności grupą byli mieszkańcy posiadający od 30 do 34 lat (555 osób). Najmniej liczną grupą były osoby w wieku 75-79 lata. W 2021 roku na terenie gminy zamieszkiwało ich 133. Szczegółowe dane na temat struktury ludności ze względu na wiek są zamieszczone na poniższym wykresie.

Wykres 6. Struktura ludności ze względu na wiek i płeć w gminie w 2021 roku.

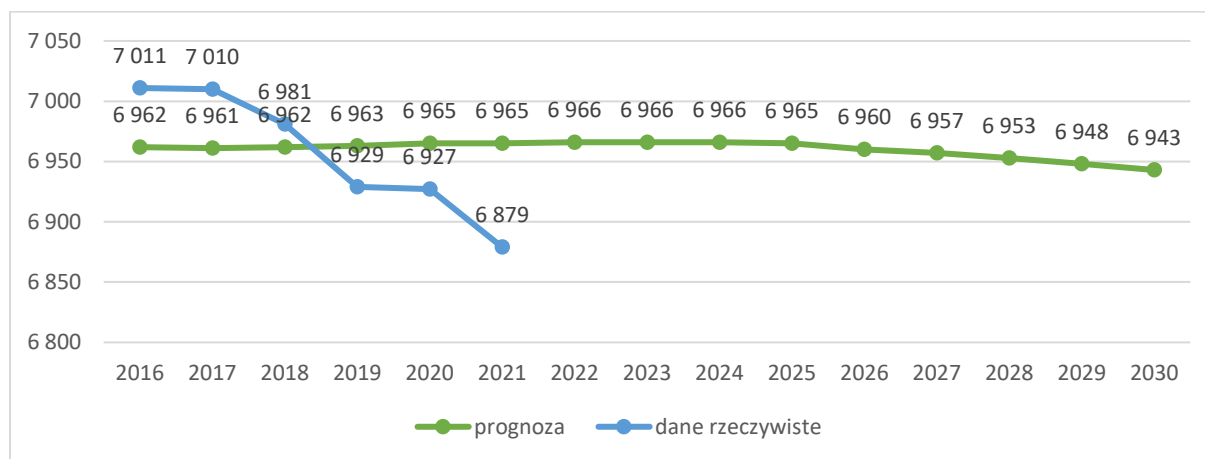
Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

1.3. Prognoza demograficzna

Zgodnie z „Prognozą demograficzną gmin na lata 2017-2030” w roku 2030 liczba mieszkańców gminy Księżpol miałyby wynieść 6 943 osoby, co oznaczałoby spadek liczby ludności o 0,27%. Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Księżpol na koniec roku 2021 gminę Księżpol zamieszkiwało łącznie 6 879 mieszkańców (czyli o 86 mniej niż przewidziano w prognozie na ten rok). Warto jednak zauważyć, że faktyczny stan ludności w roku 2021, był widocznie niższy niż estymowano w roku 2030.

Tabela 10. Prognoza ludności gminy Księżpol w latach 2017-2030

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030.

Zgodnie z „Prognozą ludności gmin na lata 2017-2030” w horyzoncie do 2030 roku ubytek mieszkańców gminy będzie nieznaczny.

Struktura ludności wg. ekonomicznych grup wieku, według szacowań GUS, w 2030 roku będzie się przedstawiała następująco:

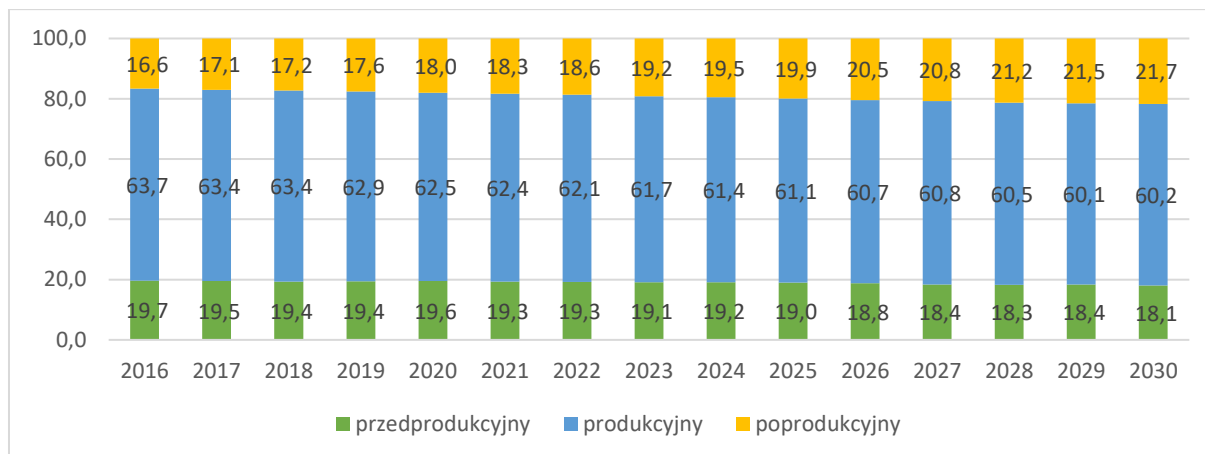
- ✓ Odsetek mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym: 18,1 (obecnie:18,7)
- ✓ Odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym: 60,2 (obecnie: 63)
- ✓ Odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym: 21,7 (obecnie 18,4)

Starzenie się społeczeństwa będzie stawiało wiele wyzwań przed polityką społeczną państwa i gminy. Nasilanie się wspomnianego procesu będzie się wiązało z koniecznością zwiększenia nakładów na opiekę zdrowotną osób starszych, zapewnienie im odpowiednich standardów życia. Zmniejszenie liczby urodzeń spowoduje, iż coraz mniej osób będzie pracowało na przyszłe świadczenia (np. renty, emerytury).

Zmieniająca się struktura wieku społeczeństwa jest wymieniana jako jedna z kluczowych przyczyn zwolnień w gospodarce – ze względu na brak odpowiedniego personelu w firmach. Konieczne będzie również podjęcie kroków prowadzących do wzrostu aktywności seniorów w różnych dziedzinach życia – ułatwienie dostępu do kultury, do nowych rozwiązań technologicznych, włączenie w działania społeczne czy obywatelskie.

Tabela 11. Prognoza liczby ludności wg. ekonomicznych grup wieku w latach 2016-2030 [%].

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030.

1.4. Podsumowanie [2] Ludność i procesy demograficzne

PODSUMOWANIE 2

LUDNOŚĆ I PROCESY DEMOGRAFICZNE

- Mieszkańcy gminy Księżpol w 2021 roku stanowili 6,87% osób zamieszkujących na terenie powiatu.
- Na terenie gminy mieszka 6 928 osób.
- Najliczniejszą grupę w gminie w 2021 roku stanowiły osoby w wieku 35-39 lat (561 osób). Drugą co do liczebności grupą byli mieszkańcy posiadający od 30 do 34 lat (555 osób).
- Nasilenie się procesu starzenia społeczeństwa będzie się wiązało z koniecznością zwiększenia nakładów na opiekę zdrowotną osób starszych, zapewnienie im odpowiednich standardów życia.
- Zmniejszenie liczby urodzeń spowoduje, iż coraz mniej osób będzie pracowało na przyszłe świadczenia (np. renty, emerytury).
- Spadająca liczba ludności- w ciągu 10 lat liczba mieszkańców spadła o ponad 1% (69 osób)
- Nasilenie się problemów demograficznych.
- Ujemny przyrost naturalny prowadzący do poważnych, negatywnych skutków demograficznych i wyludnienia się gminy.
- Rosnący odsetek osób w wieku produkcyjnym oraz malejący osób w wieku przedprodukcyjnym, prowadzące do starzenia się społeczeństwa gminy.
- Wysoka wartość wskaźnika obciążenia demograficznego- duża liczba mieszkańców utrzymująca się ze świadczeń socjalnych.

- Ubytek ludności w 2021 roku jest większy niż założono w dokumencie „Prognoza demograficzna gmin na lata 2017-2030” do roku 2030.

3. Gospodarka i rynek pracy

3.1. Rolnictwo

Gmina Księżpol jest gminą typowo rolniczą, w której rolnictwo i działalność z nim powiązana posiadają dominujące znaczenie dla funkcjonowania sfery gospodarczej i społecznej oraz dla warunków życia mieszkańców.

Gmina zajmuje powierzchnię 14 127 ha. Użytki rolne zajmują 10 354 ha (73,29% powierzchni gminy), natomiast lasy i grunty leśne stanowią 3 091 ha (21,88%). Największą powierzchnię wśród użytków rolnych stanowią grunty orne pokrywające 6 306 ha.

Tabela 12. Struktura gruntów w gminie – stan na koniec 2020 r.

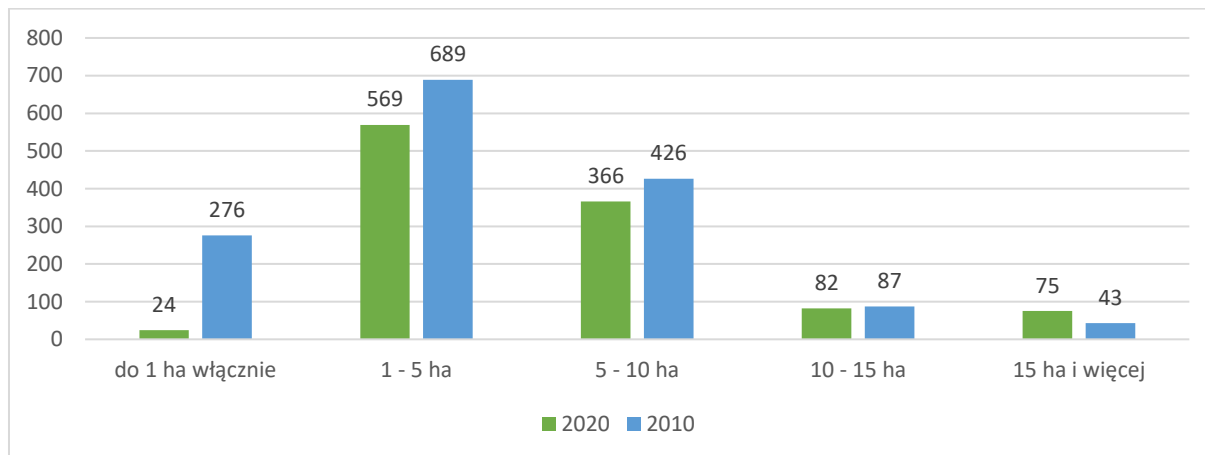
Lp.	Rodzaj gruntu	Powierzchnia	% powierzchni gminy
		[ha]	
Ogólna powierzchnia Gminy, w tym:		14127,41	100,00%
1.	Użytki rolne, w tym:	10353,818	73,29
1.1.	grunty orne	6305,5509	44,6335
1.2.	łąki trwałe	1115,5464	7,8963
1.3.	pastwiska trwałe	662,1874	4,6873
1.4.	grunty rolne zabudowane	446,967	3,1638
1.5.	sady	693,406	4,9082
1.6.	grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	1129,2323	7,9932
1.7.	grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi na użytkach rolnych	0,928	0,0066
2.	Grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia, w tym:	3091,11	21,88
2.1.	lasy	3090,6438	21,8769
2.2.	grunty zadrzewione i zakrzewione	0,4637	0,0033
2.3.	użytki ekologiczne	0	0,0000
3.	Grunty zabudowane i zurbanizowane, w tym:	459,2527	3,25
3.1.	tereny mieszkaniowe	16,2326	0,1149
3.2.	tereny przemysłowe	26,3241	0,1863
3.3.	inne tereny zabudowane	30,7147	0,2174
3.4.	zurbanizowane tereny niezabudowane	0,7427	0,0053
3.5.	tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	4,8217	0,0341
3.6.	drogi	358,1886	2,5354
3.7.	tereny kolejowe	0,00	0,0000
3.8.	grunty przeznaczone pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych	8,3331	0,0590
3.9.	użytki kopalne	13,8952	0,0984
4.	Grunty pod wodami, w tym:	138,8159	0,98%
4.1.	grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	89,8592	0,6361
4.2.	grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	1,1494	0,0081
4.3.	grunty pod wodami	47,8073	0,3384
5.	Tereny różne	0,1449	0,0010
6.	Nieużytki	84,2662	0,5965

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Księżpol.

Zgodnie z danymi Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 roku, na terenie gminy Księżpol znajduje się 1 116 gospodarstw rolnych. Analiza porównawcza danych z roku 2020 i 2010 wskazuje, że w ciągu dekady nastąpiło scalenie gruntów. Zmniejszyła się liczba gospodarstw rolnych oraz wzrosła ich powierzchnia. Szczegóły prezentuje wykres.

Wykres 7. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych wg. Powszechnego Spisu Rolnego 2020 i 2010.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Walory rolniczej przestrzeni produkcyjnej ocenia się w skali województwa jako niskie (66,9 punktów w skali punktowej 50-110). O takiej ocenie zadecydowała słaba jakość i mała przydatność rolnicza gleb (46,5 punktów w skali punktowej 30-90), ponieważ pozostałe elementy tej przestrzeni podlegające ocenie nie odbiegają o d przeciętnych wartości w województwie (warunki wodne), bądź korzystnie się wyróżniają (rzeźba, agroklimat). Wśród upraw na terenie gminy Księżpol dominują zboża- 66,07% ogólnej powierzchni zasiewów.

Tabela 13. Powierzchnia upraw.

Rodzaje upraw	powierzchnia w ha	Udział %
ogółem	6 103,66	100,00
zboża razem	4 032,43	66,07
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	2 424,79	39,73
ziemniaki	140,05	2,29
buraki cukrowe	0	0,00
rzepak i rzepik razem	975,49	15,98
warzywa gruntowe	182,06	2,98

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Zgodnie z Powszechnym Spisem Rolnym, przeprowadzonym w 2020 roku, na terenie gminy Księżpol hodowanych było 400 sztuk bydła, 1 278 szt. trzody chlewnej oraz 8 382 sztuk drobiu.

Tabela 14. Pogłowie zwierząt gospodarskich w gminie Księżpol

Rodzaje zwierząt	Pogłowie zwierząt
bydło ogółem	400
bydło - krowy	136
trzoda chlewna (świnie) ogółem	1278
trzoda chlewna (świnie) - lochy	129
drób ogółem	8 382
drób kurzy	6 658

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Na terenie gminy dominuje produkcja rolnicza i zwierzęca o charakterze surowcowym. Od koniunktury na surowce i produkty rolne będzie zależeć rozwój rolnictwa, a także kształtowania się struktur gospodarowania ziemią. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego kwalifikuje Gminę Księżpol do II obszaru produkcji żywnościowej, zaliczanego do Rostocza i Kotliny Sandomierskiej, o średnich uwarunkowaniach dla rozwoju rolnictwa.

3.2. Przedsiębiorczość

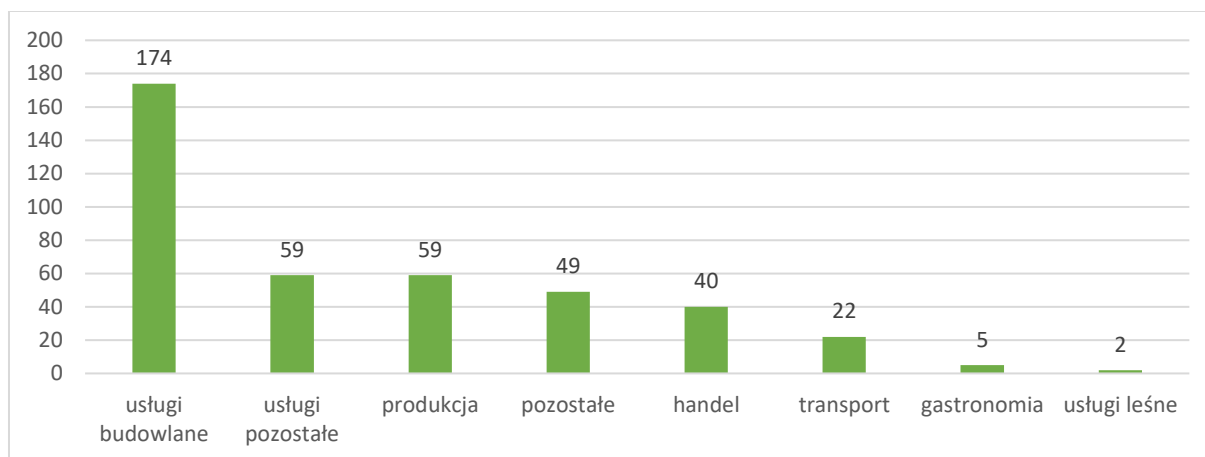
Do głównych pracodawców gminy należą mniej liczne podmioty gospodarcze, zatrudniające od kilkunastu do kilkudziesięciu osób.

Ważne znaczenie dla gospodarczego funkcjonowania gminy ma rozwój usług o charakterze komercyjnym. Rozmieszczenie usług na terenie gminy jest nierównomierne. Głównym czynnikiem lokalizacyjnym usług rynkowych jest dostępność komunikacyjna (położenie przy głównej trasie komunikacyjnej), możliwość osiągnięcia zbytu (zysku) oraz korzystna struktura wieku mieszkańców.

Na terenie gminy na koniec 2021 roku zarejestrowanych było 410 podmiotów gospodarczych. Ich struktura branżowa przedstawiała się następująco:

Wykres 8. Struktura branżowa podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Księżpol.

Poniżej przedstawiono wykaz największych zakładów pracy na terenie Gminy Księżpol.

Tabela 15. Wykaz zakładów pracy w gminie zatrudniających pow. 3 osób.

Nazwa zakładu pracy	Rodzaj działalności	Szacowana liczba zatrudnionych osób
Q100 Sp. Z o.o.	PRODUKCJA/ HANDEL	70
PROSBUD S.C	PRODUKCJA/ HANDEL	60
LEIER MARKOWICZE	PRODUKCJA/ HANDEL	100
PPHU SIATPOL	PRODUKCJA/ HANDEL	40
PPUH PIEKARNIA MAREK SPUSTEK	PRODUKCJA/ HANDEL	30
ZPH „JAN” JAN KAPKA	PRODUKCJA/ HANDEL	30
AMM MICHAŁ BULICZ	HANDEL	10
M. BEDNARZ J. ŚLIWIŃSKA S.C. HANDEL ART. SPOŻ-PRZEM	HANDEL	10
BRADSPOL M. CIOSMAK	PRODUKCJA/ HANDEL	7
PUH ZAKŁAD STOLARSKI PĘDZIWIATR	PRODUKCJA/ HANDEL	20
PRZEDSIĘBIORSTWO WIELOBRANŻOWE WAM R. CIOSMAK	PRODUKCJA/ HANDEL	15
STACJA PALIW BP	HANDEL	8
ZAKŁAD BUDOWLANY "FUS"	PRODUKCJA/ HANDEL	10
ED-BUD E. MAJDAŃSKI	PRODUKCJA/ HANDEL	15
„CDH” SP. Z O.O.	PRODUKCJA/ HANDEL	5
AXTEL SP. Z O.O.	PRODUKCJA	10
STOKROTKA MARKET	HANDEL	10
CEGIELNIA ZANIE	PRODUKCJA/ HANDEL	10
ZAKŁAD PRODUKCYJNO USŁUGOWY RYMARZ	PRODUKCJA/USŁUGI	8

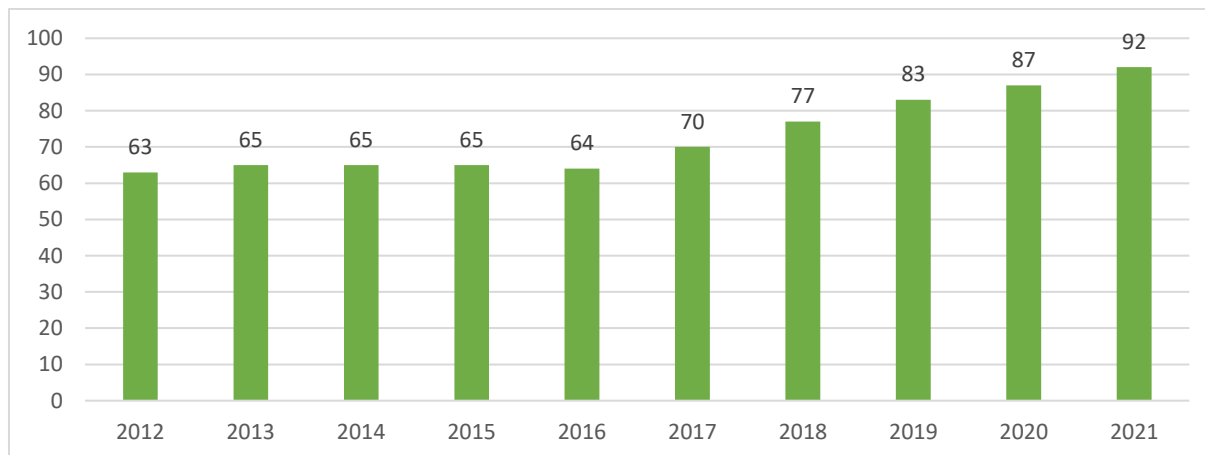
Źródło: Opracowanie Urzędu Gminy Księżpol.

Aby dokonać właściwej analizy przedsiębiorczości w gminie Księżpol należy odnieść się do analizy wskaźnikowej, która jest możliwa dzięki danym Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Dane te pozwalają również umieścić gminę w szerszym kontekście, tj. na tle powiatu i województwa.

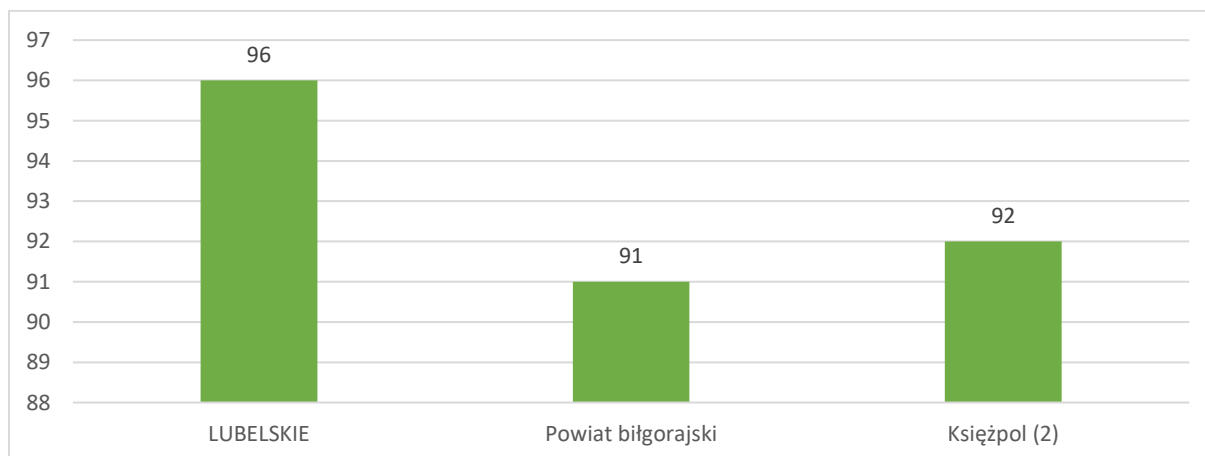
W latach 2012-2021 liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1 tys. ludności wahała się. W 2021 roku osiągnęła natomiast wartość 92 podmiotów/ 1 tys. ludności. Wskaźnik osiągnął wartość wyższą niż powiat biłgorajski (91), ale niższy niż województwo (96).

Wykres 9. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 tys. ludności w Gminie w latach 2012–2021.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL.

Wykres 10. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 tys. ludności w 2021 roku – porównanie średniej dla województwa, powiatu i gminy.

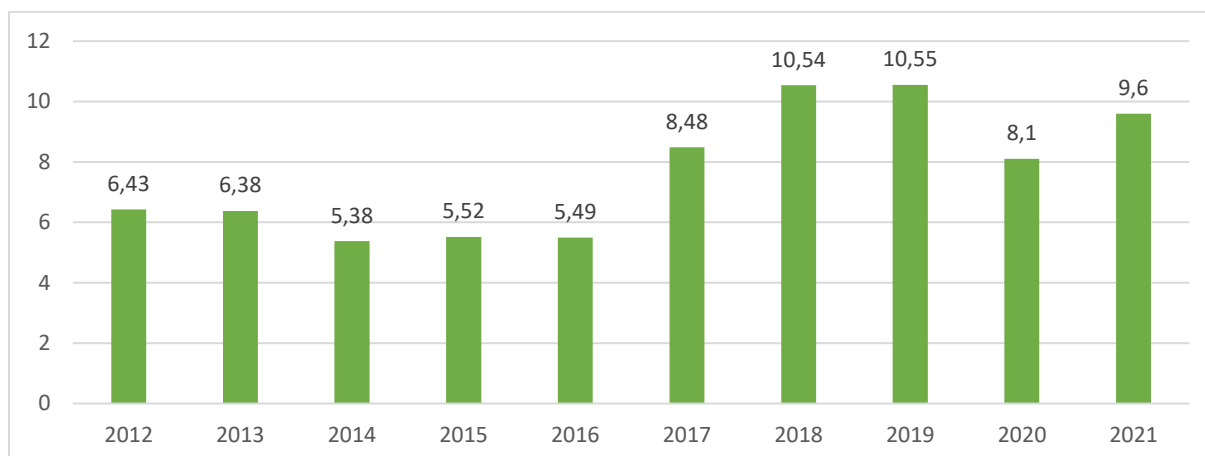

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL.

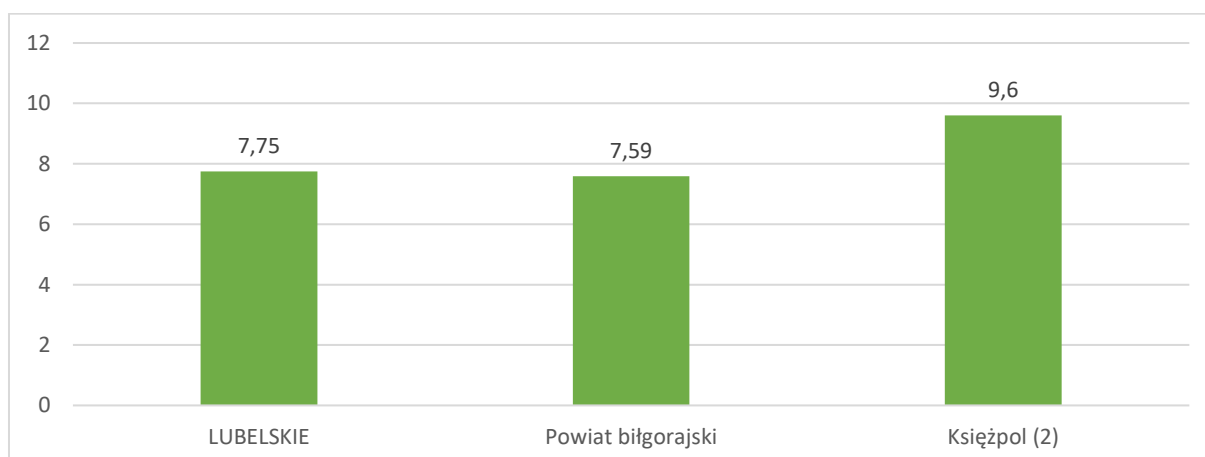
Liczba jednostek nowo zarejestrowanych na 1 tys. ludności wahała się w latach 2012-2021. W 2021 roku w gminie wskaźnik nowo zakładanych przedsiębiorstw/1000 mieszkańców wyniósł 9,6, co stanowiło wynik wyższy niż w powiecie biłgorajskim (7,59) i województwie lubelskim (7,75)

Wykres 11. Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1 tys. ludności w Gminie w latach 2012–2021.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL.

Wykres 12. Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1 tys. ludności w 2021 roku – porównanie średniej dla województwa, powiatu i gminy.

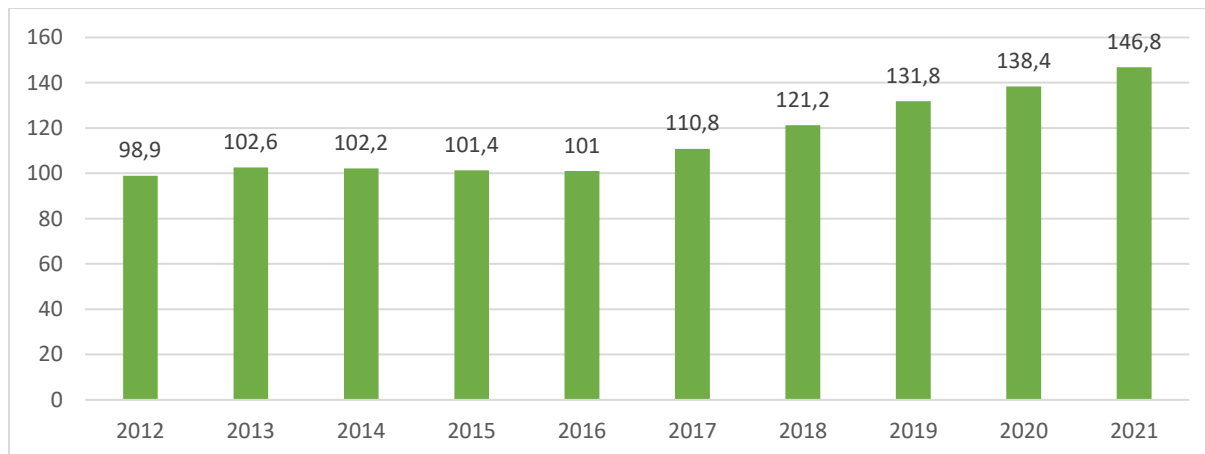

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL.

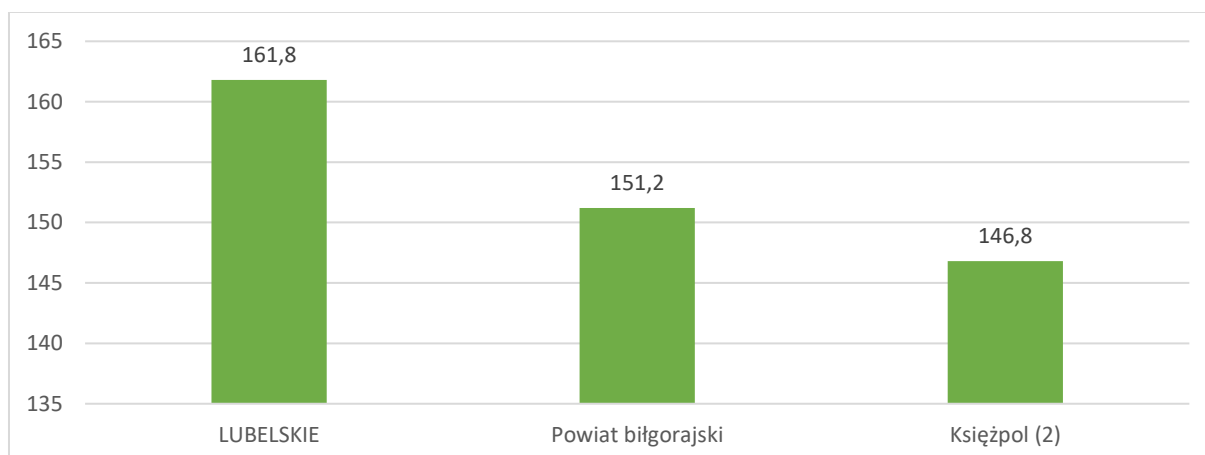
Wskaźnik liczby podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2016-2020 cechował trend rosnący. Wskaźnik najniższą wartość osiągnął w 2012 r. (98,9), najwyższy w 2021 r. (146,8).

Wykres 13. Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie Księżpol w latach 2012–2021.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL.

Wykres 14. Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 roku – porównanie średniej dla województwa, powiatu i gminy.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL.

3.3. Rynek pracy i bezrobocie

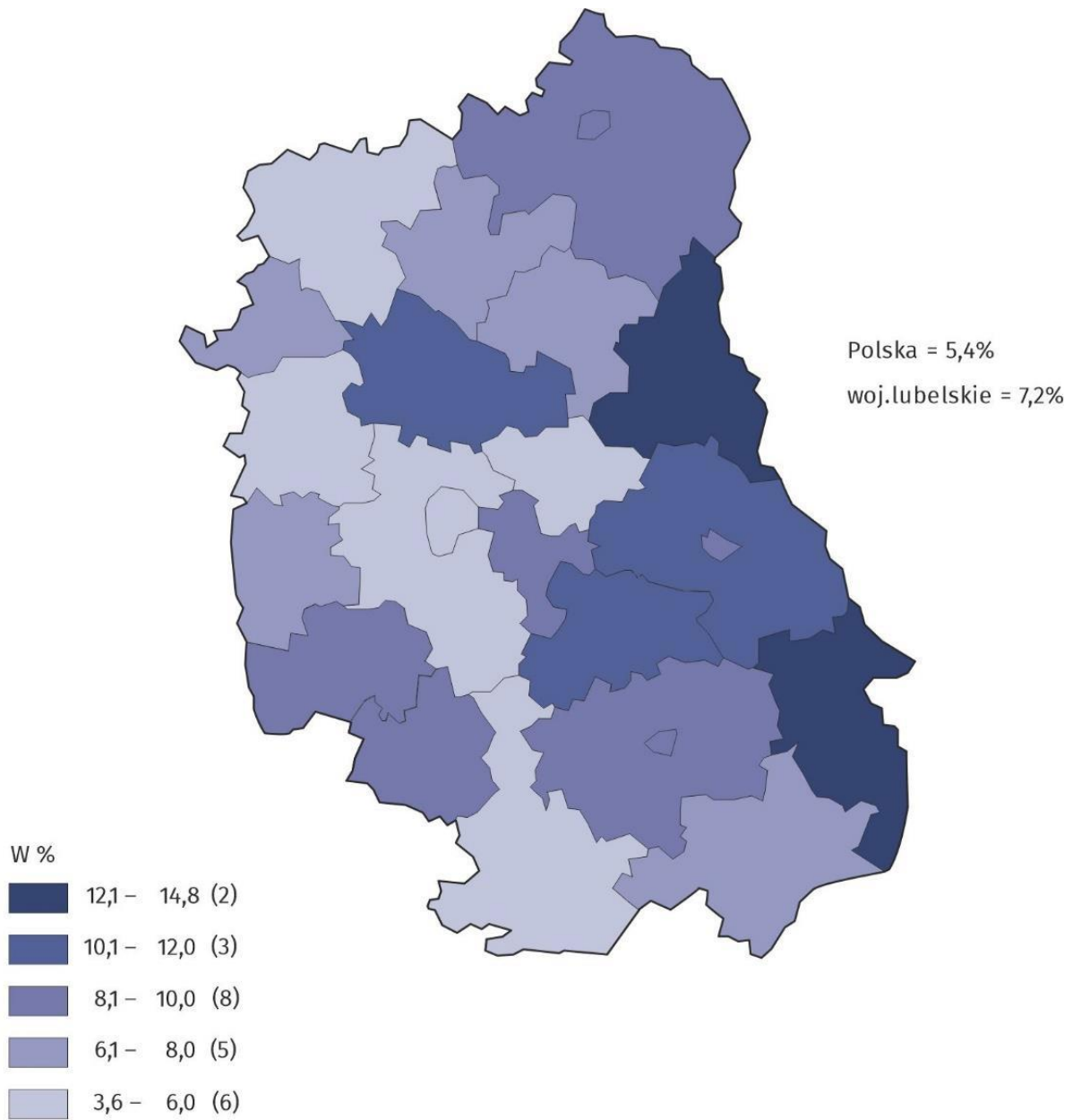
Zgodnie z najnowszą analizą dokonaną przez Urząd Statystyczny w Lublinie w ramach publikacji „Bezrobocie rejestrowane w województwie lubelskim w 2021 r.” w końcu grudnia 2021 r. w województwie lubelskim zaobserwowano poprawienie się sytuacji na rynku pracy. W ujęciu rocznym zanotowano zmniejszenie się ogólnej liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych oraz spadek stopy bezrobocia. W porównaniu z 2020 r. zwiększyła się również liczba ofert zatrudnienia, którymi dysponowały urzędy pracy.

W końcu grudnia 2021 r. w urzędach pracy województwa lubelskiego zarejestrowanych było 66,2 tys. bezrobotnych, którzy stanowili 7,4% wszystkich bezrobotnych zarejestrowanych w Polsce. W porównaniu z grudniem 2020 r. liczba bezrobotnych zmniejszyła się w województwie lubelskim o 13,4%, a w kraju o 14,5%. W przekroju terytorialnym najwięcej bezrobotnych zarejestrowanych było w Lublinie (9,5 tys. osób) oraz w powiecie bialskim (4,0 tys. osób). Najmniejszą liczbę bezrobotnych obejmowały zaś rejestry w powiecie parczewskim (1,0 tys. osób) oraz łęczyńskim (1,4 tys. osób). Spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych w skali roku odnotowano we wszystkich powiatach, przy czym najwyższy w powiecie kraśnickim (o 26,1%), łukowskim (o 23,7%), lubelskim (o 23,4%) oraz opolskim (o 21,2%).

Liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi w końcu grudnia 2021 r. wyniosła 36,0 tys. osób (mniej o 13,5% w porównaniu z grudniem 2020 r.). Spośród wszystkich bezrobotnych zamieszkałych na wsi 51,5% stanowiły kobiety. Udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi wyniósł 54,4% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych i był taki sam w porównaniu z analogicznym okresem 2020 r., natomiast w kraju udział ten wyniósł 45,3%. Najwyższy udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi zanotowano w powiatach: chełmskim (89,7%), lubelskim (89,4%) i zamojskim (88,6%).

Mapa 3. Stopa bezrobocia w grudniu 2021 r. w powiatach województwa lubelskiego.

W nawiasach podano liczbę powiatów.

Źródło: Urząd Statystyczny w Lublinie, publikacja „Bezrobocie rejestrowane w województwie lubelskim w 2021 r.”

Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych na terenie gminy Księżpol wahała się w latach 2012-2021. Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Biłgoraju w 2021 bezrobotnych było 137 mieszkańców gminy. Na przestrzeni 5 lat liczba bezrobotnych spadła o 49 osób (prawie 26,34%). W 2021 roku na terenie gminy zamieszkiwały 82 bezrobotne kobiety i 55 mężczyzn. 66% osób bezrobotnych to osoby do 34 roku życia.

Tabela 16. Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy Księżpol w latach 2017-2021.

Wyszczególnienie	Stan na dzień 31 grudnia					
	2017	2018	2019	2020	2021	Trend
Bezrobotni ogółem	186	160	148	179	137	
Kobiety	99	90	83	96	82	
Mężczyźni	87	70	65	83	55	
Z prawem do zasiłku	22	26	17	25	16	
Bez prawa do zasiłku	166	134	131	154	121	
Zwolnieni z przyczyn zakładu pracy	8	5	4	12	4	
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	79	56	62	78	57	
Wg wieku (w latach): 18-24	34	42	31	43	26	
25-34	89	68	67	68	59	
35-44	28	26	28	35	22	
45-54	18	12	8	16	13	
55-59	9	8	5	8	7	
60-64	8	4	9	9	10	
Wg wykształcenia: wyższe	46	39	30	38	34	
Policealne i średnie zawodowe	49	57	51	57	44	
Średnie ogólnokształcące	29	19	24	27	17	
Zasadnicze zawodowe	34	17	19	25	20	
Gimnazjalne	2	2	2	4	4	
Podstawowe i podstawowe nieukończone	26	26	22	28	18	
Stopa bezrobocia w powiecie	5,7	5,1	5,0	5,3	4,6	

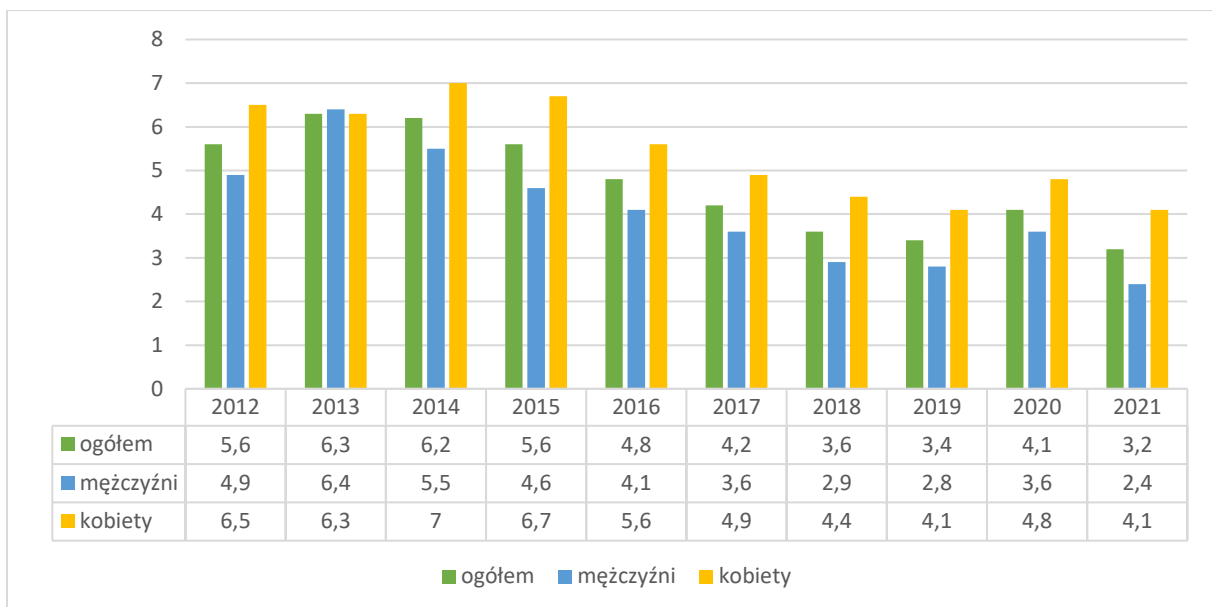
Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych PUP Biłgoraj.

Sytuację na rynku pracy odzwierciedla udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Należy jednak pamiętać, że jest to tylko jeden ze sposobów podawania wielkości bezrobocia. Stopa bezrobocia obliczona tym sposobem będzie zawsze niższa, bo liczebność ludności w wieku produkcyjnym jest zawsze większa od liczebności *ludności aktywnej ekonomicznie*². W Polsce najczęściej podawaną stopą bezrobocia jest wartość bezrobocia rejestrowanego obliczana na poziomie powiatu, wypada ona przeciętnie ok 1,5% poniżej stopy bezrobocia ustalonej w badaniu BAEL.

Zgodnie z danymi BDL GUS udział procentowy bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie wyniósł w 2021 roku 3,2%. Wyższy wskaźnik bezrobocia został zanotowany wśród kobiet (4,1%) niż mężczyzn (2,4%). Analiza danych na przestrzeni lat 2012 – 2021 wskazuje na poprawę sytuacji na rynku pracy. W ciągu dekady omawiany wskaźnik zmniejszył się łącznie o 2 punkty procentowe. Warto podkreślić, że wartość wskaźnika odsetka osób bezrobotnych na terenie gminy nadal jest niższy od średniej dla powiatu (3,7%), województwa lubelskiego (5,4%) i kraju (4%).

Wykres 15. Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie w latach 2011–2021

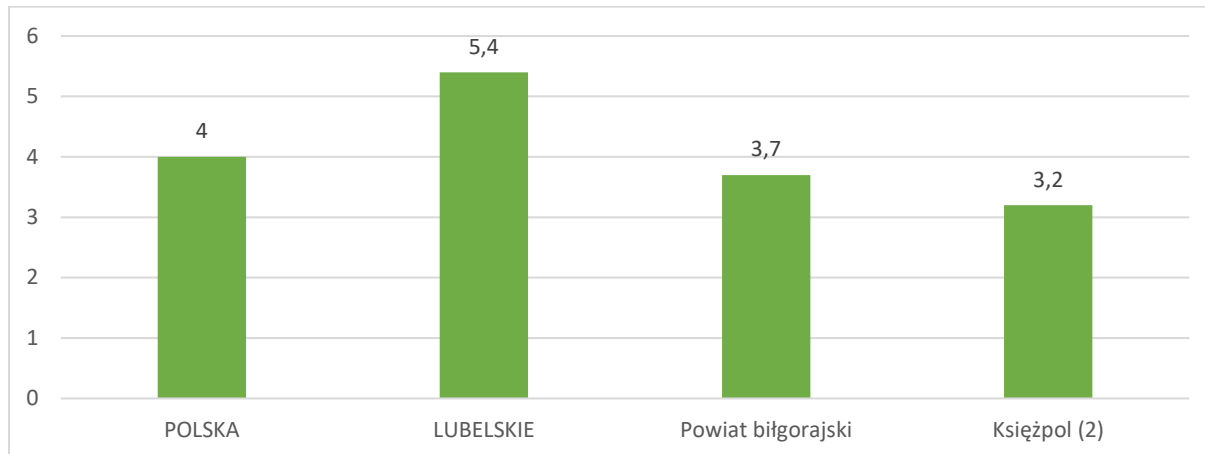

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL.

² Stopa bezrobocia według definicji Międzynarodowej Organizacji Pracy (w ramach BAEL – Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności, co kwartał na próbie rotacyjnej 20 000 gospodarstw domowych).

Wykres 16. Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2021 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa, powiatu i gminy.

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL.

3.4. Atrakcyjność inwestycyjna gminy

Województwo lubelskie odznacza się wyjątkowo korzystnymi warunkami rozwoju przemysłu spożywczego, z uwagi na rolniczy charakter przeważającej części województwa oraz bardzo wysoką specjalizację w uprawach roślin przemysłowych oraz owoców i warzyw.

W 2017 roku opublikowano ostatni raport „*Atrakcyjność Inwestycyjna Regionów 2017, Województwo Lubelskie*”. Został on opracowany przez ekspertów ze Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. W raporcie posłużono się wskaźnikiem potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej (PAI) oceniającym walory lokalizacyjne regionów. Wskaźniki obliczane były dla jednostek różnych szczebli podziału statystycznego (gminy, powiaty, podregiony, województwa).

Atrakcyjność w poszczególnych sferach określono w skali od A do F, gdzie A oznaczało region najbardziej atrakcyjny inwestycyjnie, a F obszar o najmniejszej atrakcyjności. Województwo lubelskie zostało przedstawione jako region o bardzo niskiej ogólnej atrakcyjności inwestycyjnej, o czym świadczy przyznanie mu klasy D.

Zgodnie ze wspomnianym opracowaniem gminie Księżpol przydzielono ogólną kategorię C.

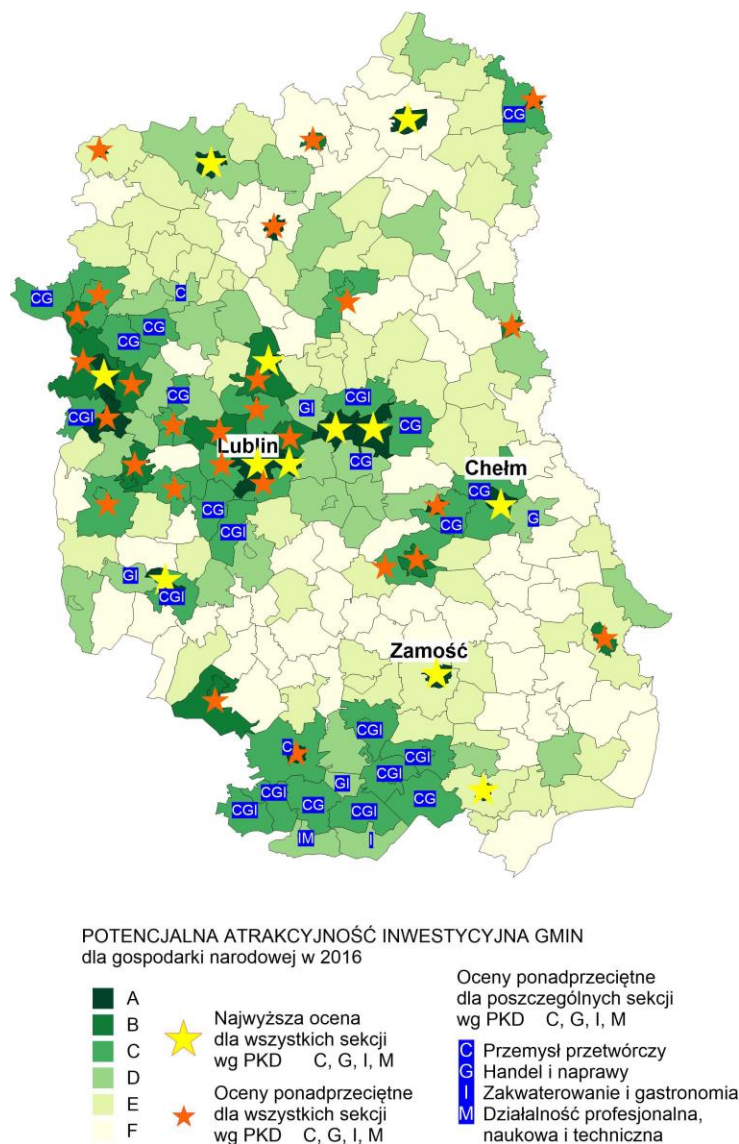

Tabela 17. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna gmin i województw (wybrane: Lubelskie, Gmina Księżpol).

Gmina	PAI1_GN gospodarka narodowa	PAI1_GN gospodarka narodowa	PAI1_C Przemysł	PAI1_G Handel i naprawy	PAI1_I Zakwaterowanie i gastronomia	PAI1_M Działalność profesjonalna naukowa i techniczna
Księżpol	0,175	C	C	C	D	D
LUBELSKIE	0,172	F	F	F	F	F

Źródło: Atrakcyjność Inwestycyjna Regionów 2017°, Polska Agencja Inwestycji i Handlu.

Mapa 4. Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej gmin woj. lubelskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji

Źródło: Atrakcyjność Inwestycyjna Regionów 2017°, Polska Agencja Inwestycji i Handlu.

Warty podkreślenia jest fakt, iż w posiadaniu samorządu **niewielka liczba posiadanych** obecnie terenów inwestycyjnych: Nieruchomość niezabudowana – działki o nr: 195/2, 196/2, 197/4, 198/5,

199/2, 200/6, 201/7, 202/4, 202/6, 202/8, 203/2, 203/3, 204/4, 205/4, 206/7, 207/7, 208/6, 209/4, 210/5, 210/6, 211/4, 212/2 zlokalizowana w Cegielni Markowicze (obręb Majdan Nowy 0007) o łącznej powierzchni 45,7473 ha z propozycją zabudowy obiektami przemysłowymi.

3.5. Podsumowanie [3] Gospodarka i rynek pracy

PODSUMOWANIE 3

GOSPODARKA I RYNEK PRACY

- Gmina Książpol jest gminą typowo rolniczą.
- Użytki rolne zajmują 10 354 ha (73,29% powierzchni gminy).
- Na terenie gminy na koniec 2021 roku zarejestrowane były 72 podmioty gospodarcze.
- Gospodarstwa rolne z terenu gminy cechuje dość dobry poziom rozwoju rolnictwa.
- Scalanie gruntów.
- Spadająca liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych.
- Niski udział procentowy bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.
- Większość mieszkańców gminy aktywna zawodowo.
- Wyższa niż średnia powiatu i województwa atrakcyjność inwestycyjna gminy.
- Wskaźniki dot. poziomu przedsiębiorczości na poziomie zbliżonym do średniej dla powiatu i województwa.
- Istnienie zjawiska ukrytego bezrobocia.
- Niewielka liczba terenów inwestycyjnych w posiadaniu Gminy.

4. Środowisko naturalne i infrastruktura

4.1. Walory środowiska naturalnego, przyrodnicze i krajobrazowe

Na formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody składają się parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Zasoby środowiska przyrodniczego wymagają ochrony wynikającej z uzyskanego statusu prawnego. W północnej i centralnej części Gminy ochroną prawną są objęte:

1) Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków NATURA 2000 PLB060008 Puszcza Solska o pow. 74 818,9 ha /wyznaczony rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 /Dz. U z 2004 r. Nr 229, poz.2313/ jest to kompleks leśny położony w strefie kontaktu Roztocza i Kotliny Sandomierskiej. Obejmuje swym zasięgiem wschódnią część Gminy Księżpol. Obszar charakteryzuje się przewagą drzew iglastych oraz terenami bagiennymi torfowiskowymi w okolicach Lipowca Starego i Lipowca Nowego, stanowiących obszary rozrodu i przebywania wielu gatunków fauny ważnych dla Europy, w tym gatunków priorytetowych /ujętych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej i z Załączniku I Dyrektywy Ptasiej/, między innymi głuźec, bocian czarny, wilk oraz licznymi ptakami drapieżnymi trzmielojad, myszołów, krogulec, kobuz, pustułka, orlik krzykliwy.

2) Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk PLH060034 Uroczyska Puszczy Solskiej w większości położony na terenie Parku Krajobrazowego Puszczy Solskiej (21 305,0 ha; 1988) z rezerwatami przyrody: Obary (82,25; 1975), Czartowe Pole (63,71 ha; 1958) i Nad Tanwią (4 1,33 ha; 1958). Obszar ważny dla ochrony torfowisk wysokich oraz borów i lasów bagiennych. Ponad 60% obszaru zajmuje 13 zidentyfikowanych tu rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Ostoja stanowi znaczącą część jednego z największych kompleksów leśnych w Polsce. Występuje tu 16 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, 1 gatunek rośliny oraz 18 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Istotnym zagrożeniem jest obniżenie poziomu wód gruntowych, wycinanie starych drzewostanów. Szczególnie wartościowe są siedliska podmokłe (torfowiska, bory i lasy bagienne oraz łągi). Ważne siedliska skupiają się wzdłuż cieków puszczańskich, które płyną naturalnymi korytami. Są to: łągi (lasy olchowo jesionowe wzdłuż rzek), towarzyszące im ziołorośla nadrzeczne, zaś w samych rzekach wytworzyła się specyficzna roślinność podwodna. Poza lasami, istotnymi dla tego obszaru są siedliska podmokłych łąk, w tym m.in. łąki trzęślicowe.

3) Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk NATURA 2000 PLH060097 Dolina Dolnej Tanwi, o pow. 8 518,0 ha obejmuje dolinę Tanwi, od źródła wypływającego z Puszczy Solskiej, aż do ujścia do Sanu. Dolina jest szeroka (kilkaset m do 1 km), a płaskie dno jest wyniesione ok. 2 m nad średnim poziomem rzek i. Dolina rzeki jest częściowo odwadniana rowami. Sama rzeka jest częściowo uregulowana. Dno doliny jest porożcinane przez liczne starorzecza. Równinę zalewową budują utwory holoceni, aluwia, gliny i piaski rzeczne, także mady i torfy. Dla Gminy Księżpol Dolina Tanwi stanowi regionalny korytarz ekologiczny z siedliskami wydm śródlądowych, licznymi oczkami wodnymi i dopływami. Wartość siedlisk przyrodniczych podnosi występowanie siedlisk ptasich: krogulca, zimorodka, derkacza, dzięcioła czarnego, pustułki, dudka, pluskwiaka oraz występowanie gatunków gadów i płazów: jaszczurki zwinki, zaskrońca zwyczajnego, kumaka nizinnego, rzekotki drzewnej.

Poniżej przedstawiono zestawienie obszarów objętych ochroną, zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody.

Tabela 18. Wykaz obszarów chronionych na podstawie Centralnego Rejestru Form Przyrody.

Lp.	Kod	Forma ochrony	Nazwa	Data utworzenia
1	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH060034.H	obszar natura 2000	Uroczyska Puszczy Solskiej	2009-03-06
2	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH060097.H	obszar natura 2000	Dolina Dolnej Tanwi	2011-03-01
3	PL.ZIPOP.1393.N2K.PLB060008.B	obszar natura 2000	Puszcza Solska	2004-11-05
4	PL.ZIPOP.1393.PP.0602082.299	pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	1988-12-02
5	PL.ZIPOP.1393.PP.0602082.300	pomnik przyrody	Nie nadano nazwy w akcie prawnym	1988-12-02

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>

4.2. Infrastruktura wodno-ściekowa

Łączna długość **sieci wodociągowej** na terenie gminy wynosi 162,30 km, ilość przyłączy: 1 822 szt.

W sieć wodociągową wyposażone są miejscowości: Majdan Nowy, Majdan Stary, Markowicze, Rogale, Stare Króle, Zanie, Zynie, Cegielnia Markowicze, Księżpol, Borki, Budzyń, Marianka, Pawlichy, Przymiarki, Rakówka, Zawadka, Zynie, Korchów Drugi, Korchów Pierwszy, Płusy, Stary Lipowiec, Nowy Lipowiec, Kulasze.

Jedyną miejscowością nieposiadającą wodociągu jest: Kolonia Kamionka

Łączna długość **sieci kanalizacyjnej** na terenie gminy wynosi 49,77 km, przy odpowiadającej jej liczbie przyłączy wynoszącej 680.

W sieć kanalizacyjną wyposażone są miejscowości: Korchów Drugi, Korchów Pierwszy, Płusy, Cegielnia Markowicze, Księżpol, Stare Króle, Markowicze

Miejscowości nie posiadające kanalizacji to: Majdan Nowy, Majdan Stary, Rogale, Zanie, Zynie, Księżpol, Borki, Budzyń, Marianka, Pawlichy, Przymiarki, Rakówka, Zawadka, Zynie, Stary Lipowiec, Nowy Lipowiec, Kulasze, Kolonia Kamionka

Liczba i lokalizacja stacji uzdatniania wody:

1. Stacja Uzdatniania Wody – Markowicze
2. Stacja Uzdatniania Wody – Księżpol

Lokalizacja i opis ujęć wody na terenie gminy.

1. Stacja Uzdatniania Wody – Markowicze
2. Stacja Uzdatniania Wody – Księżpol

Jaki jest stan infrastruktury wodno-ściekowej?

dobry

Na terenie gminy znajdują się następujące oczyszczalnie ścieków:

1. Oczyszczalnia Ścieków Księżpol – przepustowość – 366 m³/d,
2. Oczyszczalnia Ścieków Płusy – przepustowość – 150 m³/d,

4.3. Infrastruktura zagospodarowywania odpadów

Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi stanowi istotny czynnik wpływający na stan środowiska naturalnego. Do głównych zadań systemu gospodarki odpadami należy zaliczyć:

- ✓ edukację ekologiczną społeczeństwa,
- ✓ uporządkowanie gospodarki odpadami w gminie, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów, wdrożenie procesów odzysku i unieszkodliwiania odpadów w ramach przewidywanych do osiągnięcia celów krótko i długookresowych,
- ✓ osiągnięcie wymaganych prawem poziomów odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

Za gospodarkę odpadami na terenie Gminy Księżpol odpowiada Zakład Gospodarki Komunalnej w Księżpolu. Zakład jest jednostką budżetową, podlegającą Radzie Gminy Księżpol. Prowadzi działalność gospodarczą obejmującą zadania własne gminy o charakterze użyteczności publicznej w zakresie:

1. Zaopatrzenia w wodę i odprowadzenia ścieków, w tym utrzymanie gminnych wodociągów i kanalizacji.
2. Utrzymania czystości i porządku.
3. Zimowego utrzymania dróg gminnych i placów.
4. Prowadzenie innej działalności użytecznej dla gminy.

Na terenie Gminy Księżpol znajduje się Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK). Jest on zlokalizowany przy ul. Przemysłowej 10, 23-415 Księżpol. Jest czynny w każdy piątek w godzinach od 8.00 do 14.00.

Do PSZOK można oddać następujące rodzaje odpadów:

1. Odpady selektywnie zebrane (papier i tektura, szkło opakowaniowe bezbarwne i kolorowe, tworzywa sztuczne opakowania wielomateriałowe, metal).
2. Przeteterminowane leki.
3. Chemikalia.
4. Zużyte akumulatory i baterie.
5. Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne.
6. Odpady wielkogabarytowe.
7. Opony.
8. Odpady budowlane.
9. Odpady komunalne ulegające biodegradacji w tym zielone.

W 2021 roku z terenu gminy Księżpol zebrano 964 tony śmieci. Z tego niemal 87% pochodziło z gospodarstw domowych. Od 2017 roku zwiększa się odsetek odpadów zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów. W ciągu zaledwie 5 lat, wzrost wyniósł 10,4 pkt. %. Ma to bardzo duże znaczenie ze względu na obecność innego zjawiska- wzrostu ilości odpadów zebranych w ciągu roku. W roku 2021 z terenu gminy zebrano aż 224 t odpadów więcej niż w roku 2017 (stanowiło to wzrost o 30%). Szczegółowe dane dot. odpadów zmieszanych i selektywnych prezentuje tabela.

Tabela 19. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku

Pochodzenie odpadów	2017	2018	2019	2020	2021
Ogółem [t]	740,63	783	738	898	964
ogółem w tys. ton	0,74	0,78	0,74	0,9	0,96
z gospodarstw domowych [t]	679,23	688	629	798	836
z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)	61,4	94,9	109	100	128
odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów [%]	35,4	35,3	32,4	42,5	45,8
w tym, z gospodarstw domowych [%]	37,1	37,7	35,1	45,4	50,7
papier i tektura, metale, szkło i tworzywa sztuczne [%]	31,5	28,6	16,3	16,8	14,5
biodegradowalne [%]	0	0	0	0,8	1,2

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS, BDL.

4.4. Infrastruktura energetyczno-oświetleniowa i gazowa

Na podstawie ustawy Prawo energetyczne (art. 18 ust. 1) do zadań własnych gminy w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną należy między innymi planowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg, znajdujących się na terenie gminy oraz finansowanie oświetlenia ulic, placów i dróg publicznych, znajdujących się na jej terenie. Na terenie Gminy Księżpol posadowionych jest 679 słupów oświetleniowych, z czego 155 stanowi własność gminy.

Tabela 20. Wykaz punktów oświetlenia ulicznego w rozbiu na miejscowości.

Lp.	Miejscowości	Liczba punktów oświetlenia ulicznego	W tym stanowiących własność gminy
1.	Borki	17	0
2.	Budzyń	12	12
3.	Korchów Pierwszy	35	0
4.	Korchów Drugi	14	0
5.	Księżpol	126	0
6.	Kulasze	11	11
7.	Duży Lipowiec	30	7
8.	Mały Lipowiec	34	0
9.	Majdan Nowy	33	0
10.	Majdan Stary	116	7
11.	Marianka	7	0
12.	Markowicze	68	41
13.	Pawlichy	12	12
14.	Płusy	41	8

Lp.	Miejscowości	Liczba punktów oświetlenia ulicznego	W tym stanowiących własność gminy
15.	Przymiarki	16	9
16.	Rakówka	22	0
17.	Rogale	18	17
18.	Zanie	13	0
19.	Zawadka	28	14
20.	Zynie	26	17
Razem		679	155

Źródło: Opracowanie UG Księżpol.

Na terenie gminy Księżpol przebiegają sieci elektroenergetyczne wysokiego (15 km) średniego (ok. 114,9 km w tym napowietrzne 81,2 km i kablowe 33,7 km) i niskiego napięcia. W zdecydowanej większości są to linie napowietrzne. W najbliższych latach planowane jest budowa sieci SN o dł. 6,6 km i 1 stacji 15/0,4kV oraz sieci nN o dł. 2 km. W dalszej perspektywie planowana jest budowa linii 110kV Józefów-Tarnogród, która w gminie Księżpol będzie przebiegała na trasie 7 km.

Na terenie gminy nie ma farm fotowoltaicznych. Istnieje 228 instalacji prosumenckich o łącznej mocy przyłączeniowej 1,7 MW.

4.5. Stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii

W ramach dwóch projektów parasolowych zainstalowano na terenie gminy 210 instalacji solarnych, 212 instalacji fotowoltaicznych oraz 120 pieców na biomasę.

Instalacje fotowoltaiczne zostały ponadto posadowione na 7 budynkach użyteczności publicznej.

Szczegóły dot. zrealizowanych projektów zaprezentowano w tabeli.

Tabela 21. Stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Projekt, nr. projektu	Założone wskaźniki rezultatu i produktu
Odnawialne źródła energii w Gminie Księżpol RPLU.04.01.00-06-0076/16	szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych: 182,46t CO2 na rok, produkcja energii cieplnej 258,14 MWh/rok, wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach: 1 etat. liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE: 160 szt. dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych: 0,6777180 MW.
Poprawa warunków środowiskowych Gminy Księżpol poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii RPLU.04.01.00-06-0012/19	dodatkowa zdolność wytwarzania energii cieplnej ze źródeł odnawialnych: 1,2430 MW, dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych: 0,7826 MWe, produkcja energii cieplnej z nowo wybudowanych mocy wytwórczych instalacji wykorzystujących OZE: 254,07 MWh/rok, produkcja energii elektrycznej z nowo wybudowanych instalacji wykorzystujących OZE o wartości docelowej 715,54 MWh/rok. Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE: 62 szt. Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE: 212 szt..

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z UG Księżpol.

4.6. Podsumowanie [4] Środowisko naturalne i infrastruktura

PODSUMOWANIE 4

ŚRODOWISKO NATURALNE I INFRASTRUKTURA

- Na terenie Gminy znajdują się następujące obszary chronione: Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków NATURA 2000 PLB060008 Puszcza Solska, Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk PLH060034 Uroczyska Puszczy Solskiej, Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk NATURA 2000 PLH060097 Dolina Dolnej Tanwi.
- łączna długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 162,30 km, liczba przyłączy: 1 822 szt.
- W 2021 roku z terenu gminy Księżpol, zebrano 964 t odpadów, z czego 87% pochodziło z gospodarstw domowych.
- Dobrze rozwinięta sieć wodociągowa.
- Funkcjonujący na terenie gminy Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych.
- Dość dobry stan większości oświetlenia ulicznego na terenie gminy.
- Zrealizowanie projektów dofinansowanych ze środków RPO Województwa Lubelskiego mające na celu wzrost wykorzystania instalacji opartych o Odnawialne Źródła Energii.
- Słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna- jej długość wynosi 49,77 km, a liczba przyłączy 680.
- Niska atrakcyjność przyrodnicza terenu gminy.

5. Kultura i dziedzictwo kulturowe

5.1. Walory kulturowe

Na terenie Gminy znajdują się obiekty prawnie chronione, wpisane do rejestru zabytków oraz zabytki ujęte w gminnej ewidencji zabytków. Zgodnie z obwieszczeniem nr 1/2020 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dnia 28 lutego 2022 r. w sprawie wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomości województwa lubelskiego i do rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego, w rejestrze figuruje 10 zabytków z terenu Gminy Księżpol.

Tabela 22. Wykaz obiektów zabytkowych w rejestrze zabytków Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie.

Lp.	Zakres wpisu	Miejscowość	Nr rejestru
1.	- kościół paraf. rzymskokat. pw. Podwyższenia Krzyża Św. (dawna cerkiew unicka), dzwonnica bramowa, cmentarz kościelny z drzewostanem w gran. ogrodzenia	Księżpol	A/1468
2.	- cmentarz grzebalny (rzymskokat., d. greckokat.), wraz z nagrobkami (wg karty cmentarza), drzewostanem, w gran. działki wskazanej w dec., wg zał. mapy i karty cmentarza	Księżpol	A/1570
3.	rządcówka (nr 7), wraz z otoczeniem, w gran. działki wskazanej w dec., wg zał. planu	Majdan Nowy	A/1581
4.	- drewniany kościół parafialny rzymskokatolicki pod wezw. św. Apostołów Piotra i Pawła (dawna cerkiew prawosławna), wraz otoczeniem, tj. działkami wskazanymi w decyzji – wg załączników	Majdan Stary	A/718

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych rejestru zabytków

5.2. Infrastruktura kultury

Działalność z zakresu kultury w Gminie Księżpol prowadzą dwie jednostki: Gminy Ośrodek Kultury oraz Gminna Biblioteka Publiczna.

Gminy Ośrodek Kultury (GOK)

Gminny Ośrodek Kultury od 1970 roku prowadzi szeroką działalność w zakresie upowszechniania kultury i sztuki, angażuje mieszkańców gminy do aktywnego uczestniczenia w kulturze oraz współtworzenia jej wartości. Organizuje imprezy środowiskowe o wielokierunkowym wymiarze artystycznym. Umożliwia różnym grupom społecznym i wiekowym aktywny udział w rozwoju zainteresowań i zamiłowań w zakresie upowszechniania kultury. Prowadzi działalność dokumentacyjną i informacyjną promującą dorobek kulturalny gminy i regionu. Ścisłe współpracuje z Gminną Biblioteką Publiczną, a także szkołami z terenu gminy Księżpol. Wizytówką dziedzictwa kulturowego są amatorskie zespoły artystyczne, koła gospodyń wiejskich, kluby seniora i stowarzyszenia, które współpracują z instytucją.

Gminny Ośrodek Kultury dysponuje od 2021 dwoma nowoczesnymi obiektami w Księżpolu mieszczący się przy ulicy Biłgorajskiej 9, budynek Gminnego Ośrodka Kultury oraz w Majdanie Starym Wiejski Dom Kultury

Może wspomnieć że nie są w pełni wyposażone zwłaszcza GOK Księżpol, - brak wyposażenia kuchni???

W zakres zajęć cyklicznych Gminnego Ośrodka Kultury wchodzi:

ZAJĘCIA CYKLICZNE:

- ✓ spotkanie Klubu Seniora w Księżpolu, Klub Seniora "Jabłoń"
- ✓ spotkania Klubu Seniora w Majdanie Starym, Klub Seniora "Ballada"
- ✓ spotkania Klubu Seniora w Rakówce,
- ✓ zajęcia wokalne dla dzieci (GOK Księżpol),
- ✓ zajęcia taneczne dla dzieci ((GOK Księżpol),
- ✓ zajęcia plastyczne dla dzieci ((GOK Księżpol), podwójny nawias wiersz wyżej także
- ✓ próby zespołu Konwalia (Księżpol), "Konwalia"
- ✓ próby zespołu Plejada (Księżpol),
- ✓ Próby zespołu "Przystań" z Gminy Księżpol
- ✓ "Hajen" ?
- ✓ próby chóru męskiego Klucz (Majdan Stary), "Klucz"
- ✓ próby zespołu Majdaniarki (Majdan Stary), "Majdaniarki"
- ✓ próby zespołu ludowego (Majdan Nowy),
- ✓ próby zespołu Od nowa (Rogale), "Od-nowa"
- ✓ próby zespołu Harfa (Rakówka), "Harfa"
- ✓ próby zespołu Piano (Korchów Pierwszy), "Piano"

- ✓ próby zespołu Za horyzontem (Zawadka), "Za Horyzontem"

Gminna Biblioteka Publiczna w Księżpolu

Gminna Biblioteka Publiczna w Księżpolu jest samorządową instytucją kultury. Realizuje zadania w zakresie potrzeb czytelniczych i informacyjnych na terenie gminy Księżpol. Biblioteka prowadzi również działalność kulturalno-oświatową, organizuje min. wycieczki do bibliotek, konkursy, wystawy, warsztaty i wiele innych działań, pełniąc w ten sposób rolę edukacyjną, wychowawczą, kulturotwórczą i integrującą lokalną społeczność. Użytkownicy bibliotek mogą również korzystać z bezpłatnego Internetu.

Sieć bibliotek publicznych na terenie gminy Księżpol tworzą następujące placówki:

- ✓ Filia Biblioteczna w Majdanie Starym – rok założenia 1961 z siedzibą w budynku szkoły.
- ✓ Filia Biblioteczna w Korchowiu – rok założenia 1983 z siedzibą w budynku szkoły.
- ✓ Filia Biblioteczna w Rakówce – rok założenia 1981 z siedzibą w budynku szkoły.

5.3. Podsumowanie [5] Kultura i dziedzictwo kulturowe

PODSUMOWANIE 5

KULTURA I DZIEDZICTWO KULTUROWE

- Na terenie gminy występują zaledwie 4 zabytki ujęte w rejestrze zabytków Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie.
- Prężne funkcjonowanie dwóch instytucji kultury na terenie gminy: Gminnego Ośrodka Kultury oraz Gminnej Biblioteki Publicznej.
- Zły stan materialny części obiektów zabytkowych.

6. Sport, rekreacja i turystyka

6.1. Infrastruktura sportowa

Stan techniczny obiektów sportowych na terenie gminy jest dobry, a wyposażenie niezbędne do upowszechniania rekreacji i sportu spełnia podstawowe potrzeby w tym zakresie. Obiekty sportowe służą młodzieży całej gminy. Są one często miejscem rywalizacji w różnych dyscyplinach i na różnym szczeblu. Bazę sportową w gminie Księżpol stanowią:

Tabela 23. Infrastruktura sportowa.

Lp.	Rodzaj obiektu	Rok budowy/modernizacji	Dostępność dla mieszkańców
1.	Hala Sportowa w Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Księżpolu o wymiarach 42,95x21,60	2003-2005	Ogólnodostępna szkolna sala gimnastyczna
2.	Hala Sportowa w Szkole Podstawowej im. Zofii Krawieckiej w Majdanie Starym o wymiarach 43,52x22,00	2005-2007	Ogólnodostępna szkolna sala gimnastyczna
3.	Hala Sportowa w Szkole Podstawowej w Rakówce o wymiarach 23,65x12,00	2015	Ogólnodostępna szkolna sala gimnastyczna
4.	Hala Sportowa w Szkole Podstawowej w Korchowie Pierwszym o wymiarach 30,00x18,00	2018-2020	Ogólnodostępna szkolna sala gimnastyczna
5.	Boisko wielofunkcyjne przy Szkole Podstawowej im. Zofii Krawieckiej w Majdanie Starym o wymiarach 46x28	2009	Wielofunkcyjne
6.	Boisko wielofunkcyjne przy Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Księżpolu o wymiarach 46x28	2009	Wielofunkcyjne
7.	Boisko do piłki nożnej przy Szkole Podstawowej w Korchowie Pierwszym o wymiarach 62x36	2013-2014	
8.	Boisko do piłki nożnej przy Szkole podstawowej w Korchowie Pierwszym o wymiarach 104x65	1973/2009-2010	
9.	Boisko do piłki nożnej przy Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Księżpolu o wymiarach 120x68	1984/2005-2006	
10.	Boisko do piłki nożnej przy Szkole Podstawowej im. Zofii Krawieckiej w Majdanie Starym o wymiarach 114x65	1978/2011	Ogólnodostępne
11.	Boisko do piłki nożnej przy Szkole Podstawowej w Majdanie Starym o wymiarach 102x65	2013-2015	Ogólnodostępne
12.	Boisko do piłki nożnej przy Szkole Podstawowej w Rakówce o wymiarach 100x57	2009-2010	
13.	Boisko do piłki nożnej przy Szkole Podstawowej w Rakówce o wymiarach 100x62	1974	
14.	Boisko do piłki siatkowej w Korchowie Drugim o wymiarach 18x9	2000	
15.	Boisko do piłki siatkowej przy Szkole Podstawowej w Korchowie Pierwszym o wymiarach 18x9	2009	
16.	Boisko do piłki siatkowej Płusy o wymiarach 18x9	1998	

Lp.	Rodzaj obiektu	Rok budowy/ modernizacji	Dostępność dla mieszkańców
17	Boisko do piłki siatkowej przy Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Księżpolu o wymiarach 18x9	2005	
18	Boisko do piłki siatkowej przy Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Księżpolu o wymiarach 18x9	2005	
19	Boisko do piłki siatkowej przy Szkole Podstawowej w Rakówce o wymiarach 18x9	2010	
20	Boisko do piłki siatkowej przy Szkole Podstawowej w Rakówce o wymiarach 18x9	1974	
21	Boisko do piłki siatkowej w Starym Lipowcu o wymiarach 18x9	2000	
22	Boisko do piłki siatkowej Rogale o wymiarach 18x9	2001	
23	Boisko do piłki siatkowej Markowicze o wymiarach 18x9	2001	
24	Boisko do piłki siatkowej Cegielnia Markowicze o wymiarach 18x9	1999	
25	Boisko do piłki siatkowej Zynie wymiarach 18x9	2000	
26	Boisko do piłki siatkowej Majdan Nowy o wymiarach 18x9	2001	
27	Boisko do piłki ręcznej przy Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Księżpolu o wymiarach 20x40	2005	
28	Boisko do piłki ręcznej przy Szkole Podstawowej w Korchowiu Pierwszym o wymiarach 20x40	2001	
29	Siłownia zewnętrzna w Markowiczach	2017	
30	Siłownia zewnętrzna w Majdanie Starym	2017	
31	Siłownia zewnętrzna w Księżpolu	2017	
32	Siłownia zewnętrzna w Korchowiu Drugim	2017	
33	Siłownia zewnętrzna Rogale	2018	
34	Siłownia zewnętrzna Stary Lipowiec	2018	
35	Siłownia zewnętrzna Rakówka	2018	
36	Siłownia zewnętrzna Zanie		

Źródło: Dane Urzędu Gminy Księżpol.

Na terenie gminy Księżpol działają 4 kluby sportowe. Są to:

- ✓ Ludowy Zespół Sportowy „Tanew” w Majdanie Starym,
- ✓ Ludowy Zespół Sportowy „Tarpan” w Korchowiu Pierwszym,
- ✓ Gminny Klub Sportowy „Relax” w Księżpolu,
- ✓ Klub Sportowy „Rakovia” w Rakówce.

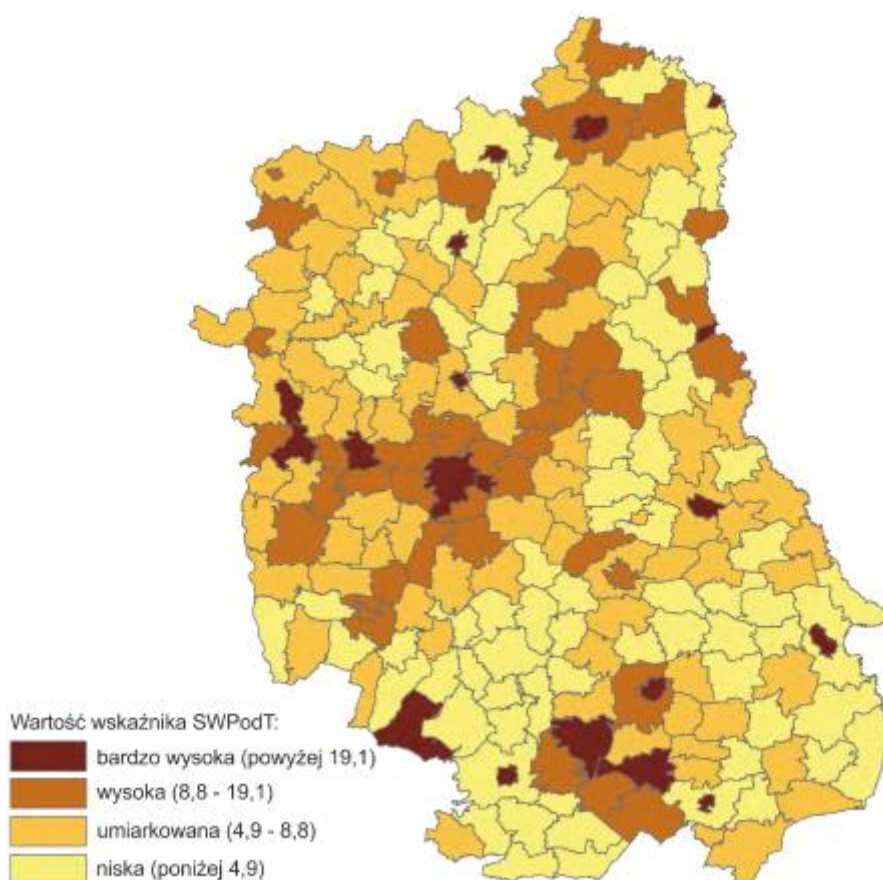

6.2. Atrakcyjność turystyczna i ruch turystyczny

Zgodnie z najnowszym opracowaniem Urzędu Statystycznego w Lublinie w zakresie turystyki pochodzącym z 2015 roku Gmina Księżpol została zaliczona do obszarów o niskim stopniu podaży turystycznej. Na klasyfikację miały wpływ czynniki takie jak m.in. wskaźnik miejsc noclegowych w przeliczeniu na 100 km², wskaźnik obiektów noclegowych, kwater turystycznych, punktów informacji turystycznej, podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność gospodarczą związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi.

Mapa 5. Syntetyczny wskaźnik podaży turystycznej w 2015 r.

Źródło: Potencjał turystyczny Województwa Lubelskiego. Opracowanie Urzędu Statystycznego w Lublinie

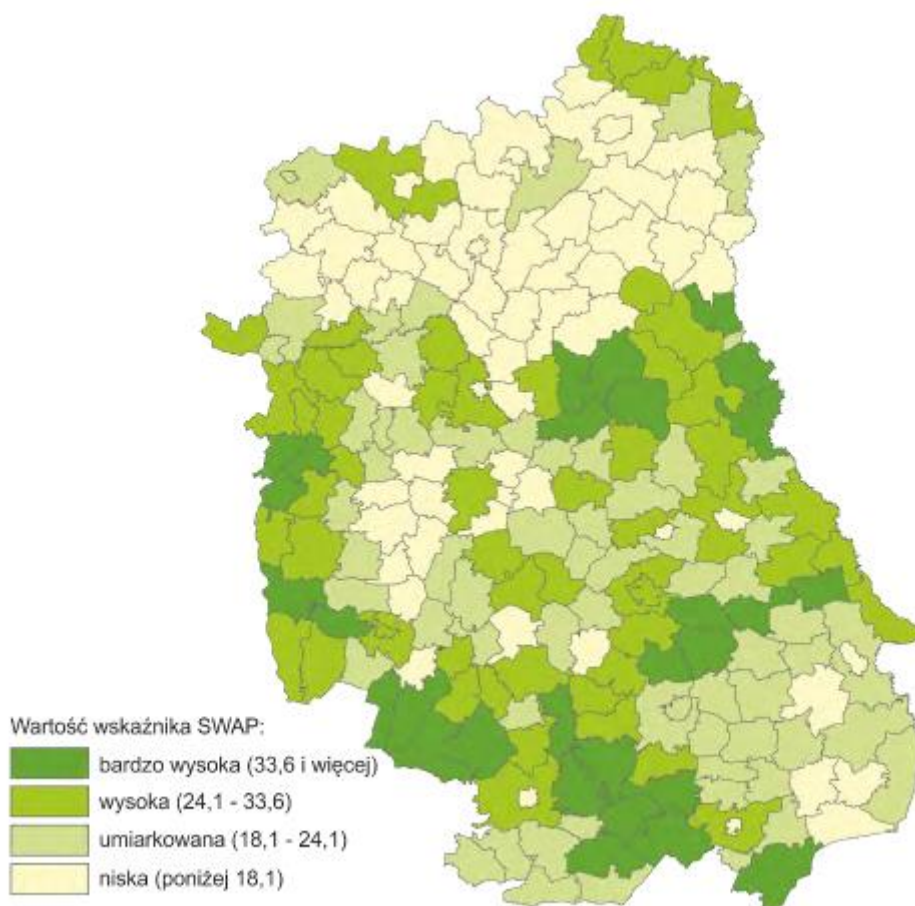
Typowo rolniczy charakter województwa, relatywnie niski poziom uprzemysłowienia i urbanizacji oraz uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe stwarzają dogodne warunki do rozwoju agroturystyki. Może ona stanowić jeden z podstawowych czynników rozwoju obszarów wiejskich, bowiem jest ważnym elementem różnicowania i wzbogacania realizowanej działalności gospodarczej. Definiowana jest jako forma wypoczynku realizowanego na terenach gospodarstw wiejskich o charakterze rolniczym, oparta o bazę noclegową i aktywności rekreacyjne związane z gospodarstwem rolnym lub równoważnym i jego otoczeniem (przyrodniczym, produkcyjnym i usługowym). Adresowana jest przede wszystkim do turystów indywidualnych, rodzin lub niewielkich grup. Można wyróżnić trzy podstawowe rodzaje agroturystyki tj. turystykę realizowaną na terenach wiejskich obejmującą wszelkie formy rekreacji w rejonie nieurbanizowanym, turystykę związaną z rolnictwem – dającą możliwość poznania

praktycznych aspektów pracy rolnika oraz turystykę wiejską – oferującą wiedzę teoretyczną i praktyczną na temat elementów i produktów kultury danej społeczności lokalnej.

Zgodnie z opracowaniem GUS Gminę Księżpol zaliczono do grona gmin umiarkowanie atrakcyjnych przyrodniczo.

Mapa 6. Syntetyczny wskaźnik atrakcyjności przyrodniczej w 2015 r.

Źródło: Potencjał turystyczny Województwa Lubelskiego. Opracowanie Urzędu Statystycznego w Lublinie

Rozwój turystyki może stanowić dużą szansę dla ogólnego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Księżpol oraz tworzenia nowych miejsc pracy poza rolnictwem, pomimo relatywnie niewielkiej dynamiki w tym obszarze. Wydaje się, że walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe, występowanie osobliwości florystycznych oraz szereg odbywających się tutaj imprez stanowią dobrą podstawę do rozwoju różnych form turystyki w gminie.

Zadaniem priorytetowym w zakresie rozwoju turystyki na terenie gminy wydaje się być opracowanie oferty turystycznej. Ponadto uzupełnienia wymaga baza gastronomiczna i noclegowa, jak i rozbudowa wszelkiego rodzaju miejsc rekreacji. Rolą samorządu lokalnego jest zatem realizacja, stymulowanie i ułatwianie tych działań, np. poprzez pozyskiwanie środków zewnętrznych, stałą współpracę z lokalnym biznesem turystycznym czy wprowadzanie ułatwień dla przedsiębiorców z branży turystycznej, np.: w postaci ulg podatkowych.

6.3. Podsumowanie [6] Sport, rekreacja i turystyka

PODSUMOWANIE 6

SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

-
- Duża liczba obiektów sportowych.
  - Funkcjonowanie 4 klubów sportowych.
  - Część infrastruktury sportowej wymaga inwestycji.
  - Niski potencjał turystyczny gminy.
  - Niska atrakcyjność przyrodnicza gminy.

---

7. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

7.1. Studium i plany miejscowe

Gmina Księżpol posiada Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Jego zadaniem jest:

- ✓ zidentyfikowanie kompleksowych uwarunkowań rozwojowych gminy,
- ✓ rozpoznanie potrzeb oraz problemów do rozwiązania,
- ✓ kreślenie podstawowych funkcji terenu i zasad ich przekształceń, w tym szczególnie pożądanej weryfikacji istniejącego i planowanego zagospodarowania,
- ✓ stworzenie podstaw do aktualizacji i koordynacji planów miejscowych,
- ✓ stworzenie podstaw merytorycznych prowadzenia negocjacji w zakresie ponadlokalnych zadań publicznych,
- ✓ określenie podstaw formułowania strategii i programów dot. realizacji określonych celów i zadań wynikających z polityki samorządu.

Studium określa warunki godzenia interesu publicznego lokalnego i ponadlokalnego oraz interesów indywidualnych, występujących w obszarze gminy.

Gmina nie jest pokryta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

7.2. Sieć osadnicza oraz zagospodarowanie przestrzenne

Głównymi czynnikami warunkującymi układ osadniczy na terenie gminy Księżpol są przede wszystkim warunki środowiska naturalnego, ale również szlaki komunikacyjne.

Powierzchnia gminy Księżpol wynosi 94,3 km², stanowi to 6,33% powierzchni powiatu biłgorajskiego.

Sieć osadniczą gminy Księżpol tworzy 17 sołectw, które w Studium kierunków i uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego zostały podzielone na strefy, zgodnie z poniższą tabelą.

Tabela 24. Strefy wydzielone w Studium kierunków i uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego.

Strefa	Opis
Strefa 1 Majdan Rogale, (sołectwa: Majdan Stary, Majdan Nowy, Rogale)	Mozaika polno - łąkowo - leśna z trzema wyraźnie rysującymi się zwartymi układami osadniczymi. Teren otwarty z kilkoma punktami widokowymi umożliwiającymi wgląd w malowniczy krajobraz. Obszar na południe od wsi Majdan Stary i na zachód od drogi Biłgoraj - Tarnogród stanowi fragment projektowanego Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Tanwi. Wskazana kontynuacja gospodarki polno - łąkowo - pastwiskowej, z zachowaniem różnorodności przyrodniczej krajobrazu oraz niewychodzenie z zabudową w otwarty krajobraz, poza wyznaczonymi układami osadniczymi.
Strefa 2 Mozaika polno -leśna Kycówka - Borek	Strefa obejmuje trzy duże kompleksy leśne z enklawami polno - łąkowymi. W drzewostanie dominuje sosna. W obniżeniach terenu wstępują śródleśne bagna, są również niewielkie piaszczyste wydmy. Wschodni fragment Lasu Borek uznany jest za las wodochronny. Całość strefy znajduje się na terenie projektowanego Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Tanwi.
Strefa 3 Wieś Zanie	Zwarty, wiejski układ osadniczy z uporządkowaną zabudową zagrodową, zlokalizowaną po obu stronach drogi Księżpol - Budziarze. Atrakcyjne położenie sprzyja agroturystycznej aktywizacji wsi, tym bardziej, iż znajduje się ona na terenie projektowanego Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Tanwi.
Strefa 4 Gliny	Strefa o różnorodnej formie użytkowania. Oprócz pól, łąk i lasów stanowiących osnowę krajobrazu, w zachodniej części zlokalizowane są dwa wiejskie układy osadnicze, a we wschodniej - baza RDP wraz z tartakiem. Cała strefa wchodzi w skład projektowanego Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Tanwi.
Strefa 5 Cegielnia Markowicze	Teren silnie przekształcony o zmienionych cechach fizjonomicznych krajobrazu. Obowiązuje rekultywacja terenów zdegradowanych na skutek eksploatacji glinki lessowej wraz z zakomponowaniem struktury przyrodniczej w sposób podnoszący estetykę krajobrazu wokół cegielni.
Strefa 6 Króle Stare	Strefa znajduje się w projektowanym Obszarze Chronionego Krajobrazu Doliny Tanwi, obejmuje układ osadniczy wsi Króle Stare oraz jego polno - łąkową otulinę. Wieś cechują wysokie walory letniskowe. Konieczna szczególna dbałość o architekturę budynków oraz o ochronę otaczających wieś atrakcyjnych wnętrz krajobrazowych i panoram widokowych.

Strefa	Opis
Strefa 7 Las Księżpol	<p>Jest to największy w gminie zwarty kompleks leśny, znajdujący się w strefie „C” projektowanego Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery „Roztocze - Puszcza Solska” oraz w granicach projektowanego Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Tanwi. Przeważająca część drzewostanów rośnie na siedlisku lasu świeżego i lasu mieszanego świeżego. Najczęściej są to drzewostany sosnowe z płatami drzewostanów mieszanych, świerkowych i jodłowych. Duża część kompleksu objęta jest statusem lasów wodochronnych. Teren cechuje duże zróżnicowanie geomorfologiczne. W licznych obniżeniach występują bagna i podmokłości, a na wyniesieniach - piaszczyste wydmy.</p>
Strefa 8 Enklawa Lipowiec	<p>Strefa znajduje się na terenie projektowanego Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Tanwi oraz w strefie „ C ” projektowanego Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery „Roztocze - Puszcza Solska”. Jest to polno - łąkowa enklawa śródleśna, z dwoma układami osadniczymi zlokalizowanymi na obrzeżach strefy, przy ścianie lasu.</p>
Strefa 9 Taras Nadzalewowy Tanwi: Markowicze - Zanie	<p>Strefę cechuje rozległy, harmonijny krajobraz polno - łąkowy. Teren urozmaicają nieliczne śródpolne ekosystemy leśne oraz zabudowa zlokalizowana w północnej części strefy. Całość leży w granicach projektowanego Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Tanwi. Ustala się ochronę rolniczego charakteru terenu z zakazem rozpraszania nowej zabudowy w otwartym krajobrazie.</p>
Strefa 10 Dolina Tanwi	<p>Cała strefa wchodzi w skład projektowanego Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Tanwi, a jej wschodnia część należy do strefy „ C ” projektowanego Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery „Roztocze - Puszcza Solska”. Obejmuje najbardziej wyrazistą w krajobrazie gminy wklęsłą formę rzeźby - dolinę rzeczną. Granice jednostki obejmują zarówno dno doliny, jak i tereny suchych obniżień dolinnych częściowo porośniętych lasami. Sąsiedztwo lasu, urozmaicona linia brzegowa, meandrujący przebieg koryta rzeki, liczne oczka wodne stanowią o wyjątkowych walorach tej strefy. Całej strefie nadaje się status strefy ochrony widokowej.</p>
Strefa 12 Księżpol	<p>Gminny ośrodek administracyjno - usługowy rozcięty doliną Złotej Nitki, od północy graniczący z Doliną Tanwi, od wschodu otoczony strefą krawędziową Płaskowyżu Tarnogrodzkiego, stanowiącą duży walor przyrodniczo - krajobrazowy gminy. Sąsiedztwo tych tak różnych form zagospodarowania, a jednocześnie także bardzo cennych struktur przyrodniczo - krajobrazowych narzuca obowiązek nie wychodzenia z zabudową poza wyznaczone ciągi osadnicze, dyscyplinę sanitarną oraz szczególną dbałość o zharmonizowanie przyrody i gospodarki.</p>
Strefa 13 Wieś Zynie	<p>Zwarty układ osadniczy położony w Dolinie Tanwi, na terenie projektowanego Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Tanwi. Wieś ze względu na bardzo atrakcyjne położenie powinna być wykorzystywana agroturystycznie, jako wieś letniskowa. Nowo wznoszone oraz modernizowane budynki powinny uwzględniać rozwiązania zgodne z tradycjami architektury regionalnej. Postuluje się opracowanie wzornika takiej architektury dla zespołu gmin położonych w dolinie środkowej Tanwi.</p>
Strefa 14 Zbocze Płaskowyżu	<p>Strefa krawędziowa Płaskowyżu Tarnogrodzkiego, charakteryzująca się mozaikowatym układem pól, łąk i lasów, z jednym malowniczo położonym</p>

Strefa	Opis
Tarnogrodzkiego - strefa Księżpola	układem osadniczym - wsią Borki. Ze względu na bardzo atrakcyjne walory krajobrazowe wieś zasługuje na status wsi letniskowej z gospodarstwami wykorzystywanymi agroturystycznie, tym bardziej, iż znajduje się ona na terenie projektowanego Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Tanwi. Zaleca się utrzymanie dotychczasowego użytkowania terenu wokół wsi, pozostawienie otwartych przestrzeni. Ustala się ochronę rozległych panoram widokowych przed zabudową i zeszpeceniem, obejmując je strefą ochrony widokowej.
Strefa 15 Dolina Środkowej Złotej Nitki	Strefa obejmuje malowniczo porożcinany przez dolinę Złotej Nitki fragment zbocza Płaskowyzu Tarnogrodzkiego. Obszar charakteryzuje się dużym urozmaiceniem rzeźby terenu i ciekawym krajobrazem typowym dla głęboko wciętej doliny rzecznej. Dla jego zachowania w północnej części wprowadza się strefę ochrony widokowej. W strukturze ekologicznej gminy dolina traktowana jest jako rzeczno - łąkowa strefa ekologiczna, a jej północna część objęta jest projektowanym Obszarem Chronionego Krajobrazu Doliny Tanwi.
Strefa 16 Zespół wsi Przymiarki — Rakówka - Budzyń	Położony w atrakcyjnym krajobrazie strefy krawędziowej Płaskowyzu Tarnogrodzkiego zespół wiejskich układów osadniczych, poprzedzielany łąkami położonymi w obniżeniach terenu. Jest to obszar o rozbudowanej infrastrukturze technicznej z rozwidlającym się układem dróg i linii energetycznych. Jedyne lasy znajdują się w rozcięciu erozyjnym, na zachód od wsi Zawadka. Strefa została włączona do składu projektowanego Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Tanwi oraz objęta jest strefą „C” projektowanego Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery „Roztocze - Puszcza Solska”.
Strefa 17 Zbocze Płaskowyzu Tarnogrodzkiego - sektor Korchowa	Strefa krawędziowa Płaskowyzu Tarnogrodzkiego o mozaikowym polno - łąkowo - pastwiskowym pokryciu terenu, z nieliczną zabudową zagrodową - pojedyncze siedliska nieopodal Księżpola oraz Wieś Marianka. Strefę wyróżnia atrakcyjna otwarta ekspozycja widokowa podkreślająca rolniczo - łąkową fizjonomię krajobrazu, dla jego zachowania wprowadza się strefę ochrony widokowej.
Strefa 18 Zespół wsi Płusy - Korchów	Wiejski układ osadniczy skupiający trzy wsie: Płusy, Korchów I i Korchów II ze zwartą zabudową zagrodową. Ze wsi w przerwach między zabudowaniami rozciągają się piękne widoki na Dolinę Złotej Nitki. Nowa zabudowa nie może wychodzić poza wyznaczone układy osadnicze, powinna wypełniać luki w istniejącej zabudowie.
Strefa 19 Dolina Górnej Złotej Nitki	Strefa o atrakcyjnej otwartej ekspozycji widokowej podkreślającej walory krajobrazowe strefy krawędziowej Płaskowyzu Tarnogrodzkiego, malowniczo rozcięta przez dolinę Złotej Nitki. Charakteryzuje się bardzo ciekawą, silnie urozmaiconą formą terenu. Składa się na nią kręte meandrowate dno doliny Złotej Nitki, otoczone niewielkimi łaskami łągowymi, jak i klasyczne, uporządkowane rozłogi pól, w obniżeniach terenu poprzeplatane łąkami.

Źródło: Studium kierunków i uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego.

7.3. Obszary o szczególnych problemach lub barierach rozwojowych-rewitalizacja

Gmina Księżpol przystąpiła do opracowania Raportu diagnostycznego służącego wyznaczeniu obszaru rewitalizacji. Na moment opracowania niniejszego dokumentu, nie została uchwalona uchwała o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Zgodnie z przeprowadzoną diagnozą, kryterium uznania obszaru za zdegradowany jest uzyskanie dodatniego wyniku w sferze społecznej oraz dodatniego wyniku w jednej z wymienionych sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Wśród obszarów spełniających te kryteria wymienia się 5 spośród 15 sołectw, tj.:

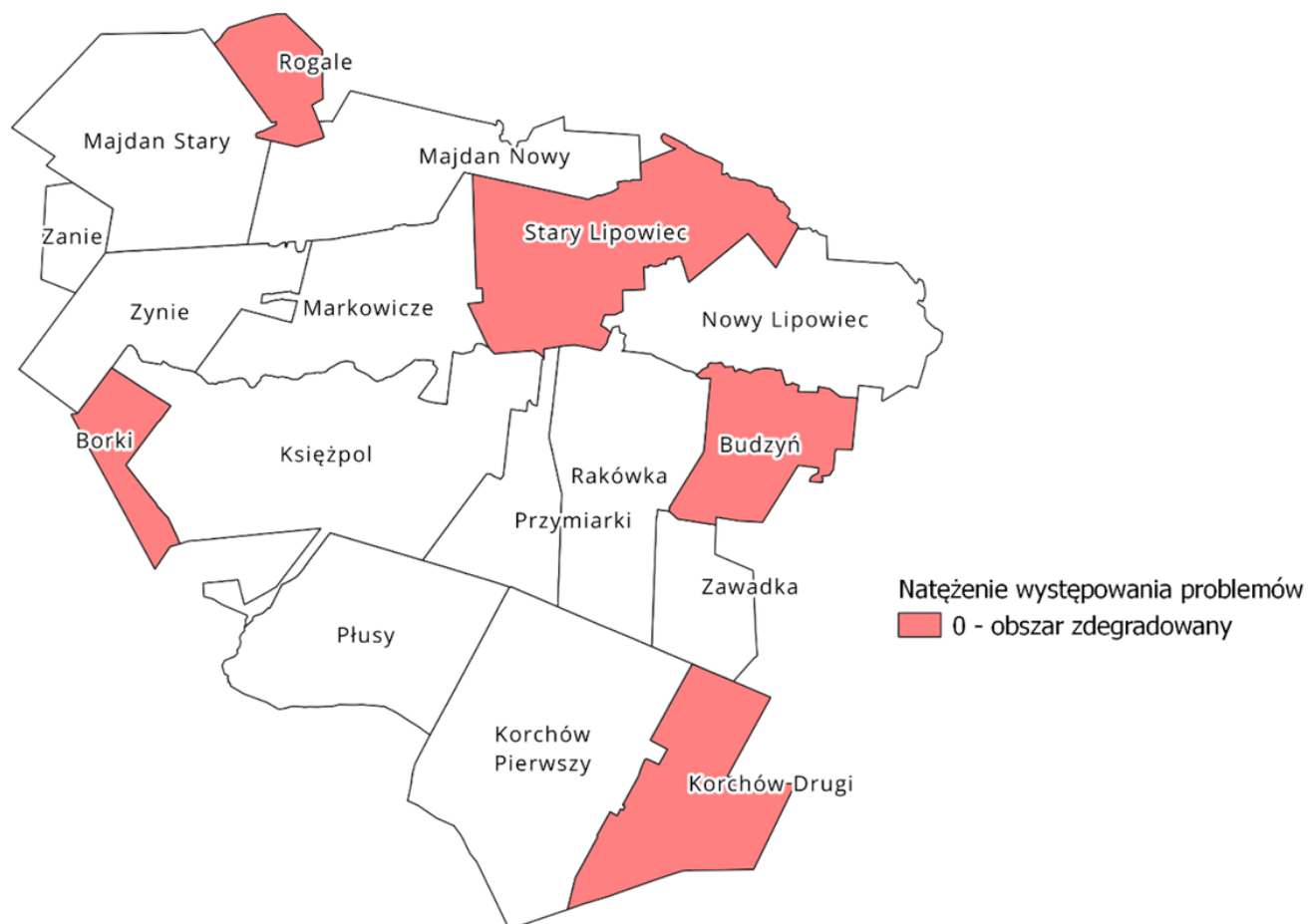
Tabela 25. Sołectwa spełniające kryteria obszaru zdegradowanego (kolejność malejąca pod względem stwierdzonych problemów społecznych).

Lp.	Sołectwo	Liczba ludności 2021	Powierzchnia sołectwa (ha)	% ludności	% powierzchni
1.	Borki	107	254,26	1,54	1,79
2.	Budzyń	109	332,67	1,57	2,34
3.	Stary Lipowiec	173	1 127,24	2,50	7,92
4.	Korchów Drugi	269	684,50	3,88	4,81
5.	Rogale	424	268,81	6,12	1,89
SUMA		1 082	2 667,48	15,61778	18,73757

Źródło: Opracowanie własne.

Mapa 8. Obszar zdegradowany w gminie Księżpol.

Źródło: Raport diagnostyczny służący wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w Gminie Księżpol.

W dokumencie diagnostycznym, zaproponowano ustalenie następującego obszaru rewitalizacji.

Tabela 26. Obszar rewitalizacji.

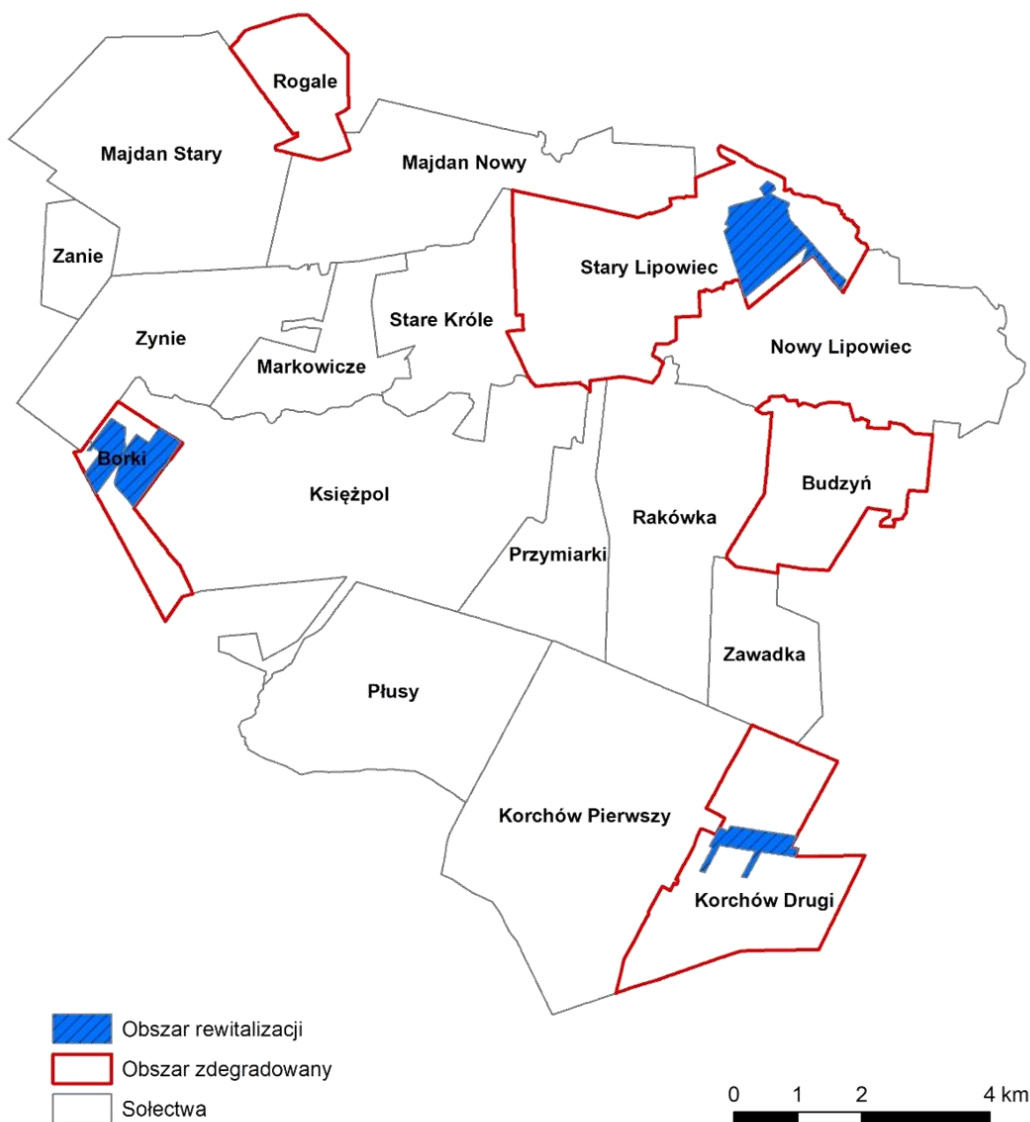
Lp.	Podobszar rewitalizacji	% ludności	Liczba ludności	% powierzchni	Powierzchnia w ha
	Borki	1,54	107	0,72	102,1459
	Stary Lipowiec	2,50	173	0,99	140,2436
	Korchów Drugi	3,88	269	0,33	47,0629
	SUMA	7,92	549,00	2,05	289,4524

Źródło: Opracowanie własne.

Zaproponowane obszary rewitalizacji w gminie Księżpol obejmują 2,05% powierzchni gminy oraz są zamieszkiwane przez 7,92% mieszkańców (dane za rok 2021). Tym samym teren poddany działaniom rewitalizacyjnym mieści się w normach założonych w ustawie o rewitalizacji, tzn. jest nie może większy niż 20% powierzchni gminy, a ludność go zamieszkująca nie przekracza 30% wszystkich mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji stanowi część obszaru zdegradowanego oraz składa się z 3 podobszarów, tj. terenów zamieszkałych obejmujących obszary sołectw: I. Borki, II. Stary Lipowiec, III. Korchów Drugi.

Mapa 9. Obszar zdegradowany i rewitalizacji, zgodnie z załącznikiem graficznym w skali 1: 5 000

Źródło: Raport diagnostyczny służący wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w Gminie Księżpol.

7.4. Podsumowanie [7] Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

PODSUMOWANIE 7

PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

- Politykę przestrzenną na terenie gminy reguluje Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Księżpol.
- Uporządkowana polityka przestrzenna na terenie gminy.
- Występowanie obszarów o szczególnych problemach.

8. Bezpieczeństwo publiczne

8.1. Przestępczość i bezpieczeństwo w ruchu drogowym

Bezpieczeństwo publiczne to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego, a także przed zjawiskami mogącymi zakłócić normalne funkcjonowanie obywateli, godzącymi w przyjęte normy postępowania.

Za bezpieczeństwo na terenie gminy Księżpol odpowiada Posterunek Policji w Tarnogrodzie. Posterunek Policji przeszedł generalny remont.

Jak wynika z udostępnionych przez Posterunek Policji w Tarnogrodzie danych, w perspektywie ostatnich pięciu lat zmalały: wykrywalność przestępstw, liczba wniosków o ukaranie, liczba mandatów karnych, liczba zatrzymanych praw jazdy, liczba zatrzymanych dowodów rejestracyjnych. Wzrosły natomiast: liczba przestępstw, liczba przestępstw popełnionych na gorącym uczynku, liczba interwencji oraz liczba wylegitymowanych osób.

Tabela 27. Statystyka Posterunek Policji w Tarnogrodzie w latach 2017-2021.

	2017	2018	2019	2020	2021	Trend
Wykrywalność przestępstw	85,26	100	89,06	84,62	76,92	
Liczba przestępstw	41	67	70	57	56	
Liczba wniosków o ukaranie	71	44	68	52	51	
Liczba mandatów karnych	40	39	79	52	38	
Liczba przestępstwa osoby zatrzymane na gorącym uczynku	b.d	9	13	17	15	
Liczba interwencji	479	434	549	620	486	
Liczba wylegitymowanych osób	610	1759	3249	3340	2602	
Zatrzymane prawa jazdy	23	22	32	26	21	
Zatrzymane dowody rejestracyjne	23	32	62	28	14	

Źródło: Posterunek Policji w Tarnogrodzie.

8.2. Ochrona przeciwpożarowa

Za bezpieczeństwo pożarowe na terenie gminy odpowiedzialne są jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej. Poszczególne jednostki oraz ich wyposażenie wymieniono w tabeli poniżej.

Tabela 28. Stan głównego wyposażenia jednostek OSP w gminie– stan na koniec 2021 r.

Jednostka OSP	Wyposażenie
OSP Rogale	<ul style="list-style-type: none"> - Star 266 – 1985 r. - Ford Transit FGD6 – 2014 r. - Man TGM 18.320 – 2019 r. - Przyczepka – 2021 r. - Zestaw ratownictwa technicznego – 1 szt. - Motopompa pożarnicza M8/8 – 1 szt. - Motopompa szlamowa – 1 szt. - Motopompa pływająca – 3 szt. - Pilarka do drewna – 4 szt. - Piła do betonu i stali – 1 szt. - Agregat jednofazowy – 3 szt. - Aparat nadciśnieniowy z osprz. – 9 szt. - Wężę tłoczne W-110 – 6 szt. - Wężę tłoczne W-75 – 21 szt. - Wężę tłoczne W-52 – 25 szt. - Wężę ssawne – 3 szt. - Drabiny wysuwane – 2 szt. - Drabiny nasadkowe – 1 szt. - Radiostacje nasobne – 8 szt. - Radiostacje samochodowe – 3 szt. - Ubranie specjalne – 27 szt. - Hełmy strażackie – 16 szt. - Kominiarki – 20 szt. - Buty specjalne – 17 szt. - Rękawice specjalne – 17 szt. - Latarki – 15 szt. - Kombinezony przeciw błonkoskrzydłym – 1 szt. - Zestaw ratownictwa med. z tlenoterapią – 2 szt. - Zestaw ratownictwa med. bez tlenoterapii – 1 szt. - Defibrylator – 1 szt.
OSP Księżpol	<ul style="list-style-type: none"> - Mercedes Benz 516 CDI – 2010 r. - Man TGM 13 290 – 2010 r. - Ford Focus – 2003 r. - Motopompy pożarnicze M8/8 – 2 szt. - Motopompy szlamowe – 1 szt. - Motopompy pływające – 1 szt. - Zestaw ratownictwa technicznego – 2 szt. - Pilarka do drewna – 2 szt. - Piła do betonu i stali – 2 szt. - Agregat jednofazowy – 2 szt.

Jednostka OSP	Wyposażenie
	<ul style="list-style-type: none"> - Agregat trójfazowy – 1 szt. - Aparat nadciśnieniowy z osprz. – 4 szt. - Węże tłoczne W-75 – 18 szt. - Węże tłoczne W-52 – 16 szt. - Węże ssawne – 5 szt. - Drabiny wysuwane – 1 szt. - Drabiny nasadkowe – 1 szt. - Radiostacje nasobne – 4 szt. - Radiostacje samochodowe – 3 szt. - Ubranie specjalne – 18 szt. - Hełmy strażackie – 18 szt. - Kominiarki – 18 szt. - Buty specjalne – 18 szt. - Rękawice specjalne – 18 szt. - Latarki – 8 szt. - Ubranie ochronne do ratownictwa chemicznego – 4 szt. - Kombinezony przeciw błonkoskrzydłym – 2 szt. - Zestaw ratownictwa med. z tlenoterapią – 2 szt. - Sanie lodowe – 1 szt. - Defibrylator – 1 szt.
OSP Majdan Stary	<ul style="list-style-type: none"> - Star 244 – 1989 r. - Mercedes Atego 1529 – 2010 r. - Motopompy pożarnicze M8/8 – 2 szt. - Motopompy szlamowe – 1 szt. - Motopompy pływające – 2 szt. - Pilarka do drewna – 3 szt. - Agregat jednofazowy – 1 szt. - Aparat nadciśnieniowy z osprzętem – 4 szt. - Węże tłoczne W-110 – 2 szt. - Węże tłoczne W-75 – 10 szt. - Węże tłoczne W-52 – 15 szt. - Węże ssawne – 2 szt. - Drabiny wysuwane – 1 szt. - Drabiny nasadkowe – 1 szt. - Radiostacje nasobne – 5 szt. - Radiostacje samochodowe – 2 szt. - Ubranie specjalne – 13 szt. - Hełmy strażackie – 18 szt. - Kominiarki – 12 szt. - Buty specjalne – 16 szt. - Rękawice specjalne – 10 szt. - Latarki – 12 szt. - Zestaw ratownictwa med. z tlenoterapią – 1 szt.
OSP Rakówka	<ul style="list-style-type: none"> - Star 266 – 1986 r. - Motopompy pożarnicze M8/8 – 2 szt. - Motopompy szlamowe – 1 szt. - Motopompy pływające – 1 szt. - Pilarka do drewna – 1 szt. - Aparat nadciśnieniowy z osprzętem – 3 szt.

Jednostka OSP	Wyposażenie
	<ul style="list-style-type: none"> - Wężę tłoczne W-110 – 4 szt. - Wężę tłoczne W-75 – 12 szt. - Wężę tłoczne W-52 – 16 szt. - Wężę ssawne – 4 szt. - Drabiny wysuwane – 1 szt. - Radiostacje nasobne – 2 szt. - Radiostacje samochodowe – 1 szt. - Ubranie specjalne – 8 szt. - Hełmy strażackie – 13 szt. - Kominarki – 10 szt. - Buty specjalne – 8 szt. - Rękawice specjalne – 14 szt. - Latarki – 8 szt. - Zestaw ratownictwa med. z tlenoterapią – 1 szt.
OSP Płusy	<ul style="list-style-type: none"> - Lublin 3524 – 2002 r. - Motopompy pożarnicze M8/8 – 2 szt. - Motopompy pływające – 1 szt. - Pilarka do drewna – 1 szt. - Wężę tłoczne W-75 – 15 szt. - Wężę tłoczne W-52 – 15 szt. - Wężę ssawne – 5 szt. - Drabiny wysuwane – 1 szt. - Radiostacje samochodowe – 1 szt. - Ubranie specjalne – 5 szt. - Hełmy strażackie – 4 szt. - Kominarki – 5 szt. - Buty specjalne – 5 szt. - Rękawice specjalne – 4 szt. - Latarki – 2 szt.
OSP Korchów Pierwszy	<ul style="list-style-type: none"> - Mercedes- Benz 210 TDI – 1993 r. - Przyczepka - Motopompy pożarnicze M8/8 – 1 szt. - Motopompy pływające – 1 szt. - Agregat trójfazowy – 1 szt. - Pilarka do drewna – 1 szt. - Wężę tłoczne W-75 – 11 szt. - Wężę tłoczne W-52 – 25 szt. - Wężę ssawne – 3 szt. - Drabiny wysuwane – 1 szt. - Drabiny nasadkowe – 1 szt. - Radiostacje nasobne – 2 szt. - Radiostacje samochodowe – 1 szt. - Hełmy strażackie – 23 szt. - Latarki – 2 szt.
OSP Korchów Drugi	<ul style="list-style-type: none"> - Opel Vivaro – 2005 r. - Motopompy pożarnicze M8/8 – 2 szt. - Pilarka do drewna – 1 szt. - Wężę tłoczne W-75 – 5 szt. - Wężę tłoczne W-52 – 8 szt.

Jednostka OSP	Wyposażenie
	<ul style="list-style-type: none"> - Wężę ssawne – 2 szt. - Hełmy strażackie – 13 szt. - Latarki – 1 szt.
OSP Zynie	<ul style="list-style-type: none"> - Żuk – 1980 r. - Ford Transit – 2017 r. - Motopompy pożarnicze M8/8 – 1 szt. - Pilarka do drewna – 1 szt. - Wężę tłoczne W-75 – 13 szt. - Wężę tłoczne W-52 – 17 szt. - Wężę ssawne – 4 szt. - Drabiny nasadkowe – 3 szt. - Hełmy strażackie – 8 szt. - Latarki – 1 szt.
OSP Zanie	<ul style="list-style-type: none"> - Żuk – 1978 r. - Motopompy pożarnicze M8/8 – 1 szt. - Pilarka do drewna – 1 szt. - Wężę tłoczne W-75 – 6 szt. - Wężę tłoczne W-52 – 8 szt. - Wężę ssawne – 2 szt. - Hełmy strażackie – 10 szt.
OSP Zawadka	<ul style="list-style-type: none"> - Renault Saviem – 1979 r. - Motopompy pożarnicze M8/8 – 1 szt. - Pilarka do drewna – 1 szt. - Wężę tłoczne W-75 – 9 szt. - Wężę tłoczne W-52 – 18 szt. - Wężę ssawne – 3 szt. - Drabiny wysuwane – 1 szt. - Hełmy strażackie – 8 szt.

Źródło: Urząd Gminy Księżpol.

Liczba interwencji OSP w latach 2017-2021 miała tendencję wzrostową. Szczegółowe dane prezentuje tabela.

Tabela 29. Liczba interwencji OSP w latach 2017-2021

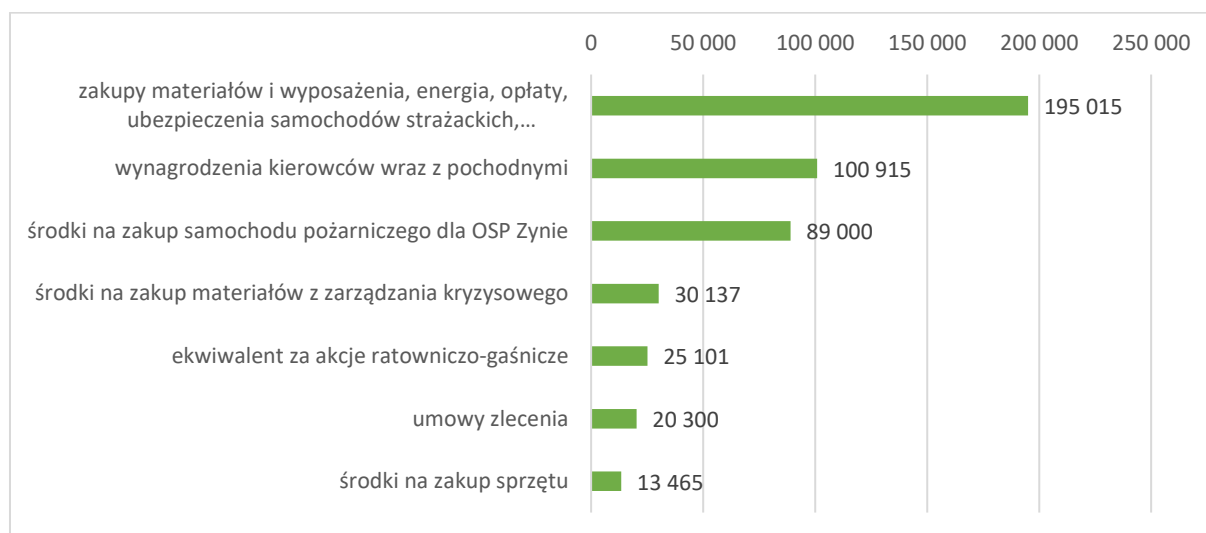
	2017	2018	2019	2020	2021	Trend
pożary	32	28	45	20	37	
miejscowe zagrożenia	11	22	25	29	109	
razem	43	50	70	49	146	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy Księżpol.

Największe środki związane z finansowaniem OSP w 2021 roku zostały przeznaczone na: zakupy materiałów i wyposażenia, energię, opłaty oraz ubezpieczenia i remonty (195 015- 41,15%), a następnie wynagrodzenia kierowców (100 915- 21,29%) oraz środki na zakup samochodu pożarniczego (89 000- 18,78%). Szczegółową kalkulację wydatków na OSP w gminie prezentuje wykres.

Łączne wydatki na utrzymanie Ochotniczych Straży Pożarnych w 2021 roku wyniosły 473 933 złote.

Wykres 17. Kalkulacja wydatków na OSP w gminie w 2021 roku [zł].

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy Księżpol.

8.3. Podsumowanie [8] Bezpieczeństwo publiczne

PODSUMOWANIE 8

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

- Za bezpieczeństwo na terenie gminy odpowiada Posterunek Policji w Tarnogrodzie.
- Liczne i dość dobrze wyposażone jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych na terenie Gminy.
- Dość wysoki poziom bezpieczeństwa na terenie Gminy.
- Rosnąca liczba przestępstw.
- Spadająca wykrywalność przestępstw.

9. Polityka społeczna

9.1. Pomoc społeczna

Zadania pomocy społecznej wynikające z programów rządowych, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Księżpolu

OPS realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku, które w szczególności polegają na:

- ✓ przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń oraz przyznawaniu pomocy w naturze,
- ✓ pracy socjalnej i interwencji kryzysowej,
- ✓ prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- ✓ analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- ✓ realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- ✓ rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb społecznych,
- ✓ opracowaniu i realizacji programów pomocy społecznej, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Zadania z zakresu pomocy społecznej Ośrodek realizuje w ramach zadań własnych oraz zadań zleconych gminie. Zadania własne Ośrodek realizuje zgodnie z ustaleniami rady gminy. Zadania zlecone realizowane są na podstawie szczegółowych porozumień z organem administracji rządowej po zapewnieniu przez nich na ten cel środków.

Ponadto Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje dodatkowe zadania w zakresie:

- ✓ świadczeń rodzinnych,
- ✓ funduszu alimentacyjnego,
- ✓ postępowań wobec dłużników alimentacyjnych,
- ✓ przyznawaniu i wypłacaniu stypendium szkolnego.

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2017-2021 zmalała o prawie 39% - tj. 116 osób. Tabela 30 przedstawia szczegółowo rodzaje realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej świadczeń na przestrzeni lat 2017-2021.

Tabela 30. Formy pomocy społecznej realizowanej w gminie Księżpol w latach 2017– 2021.

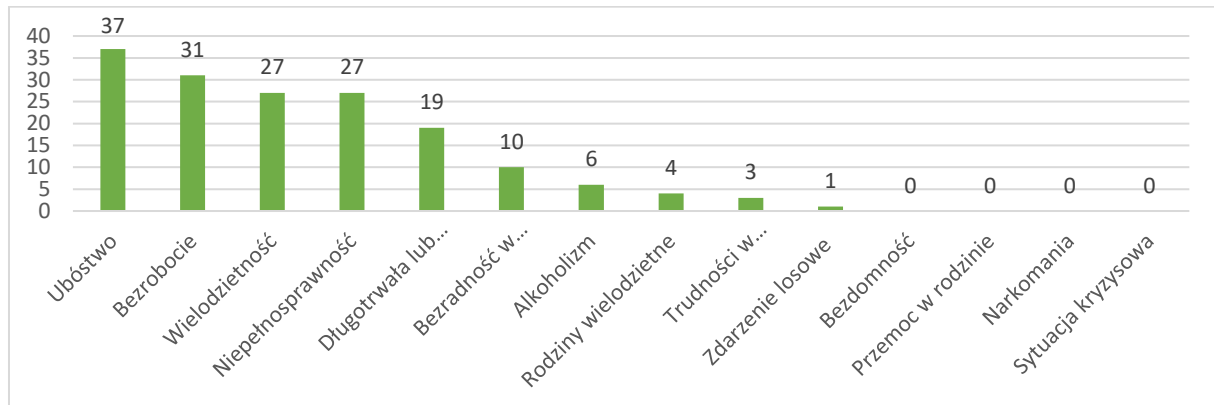
LP.	FORMY POMOCY	LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH					TREND
		2017	2018	2019	2020	2021	
	LICZBA OSÓB OGÓŁEM KORZYSTAJĄCA Z POMOCY SPOŁECZNEJ	291	271	216	215	190	
1	ZASIŁEK STAŁY	18	17	17	18	18	
2	ZASIŁEK OKRESOWY	17	14	16	13	12	
3	DOŻYWIANIE DZIECI W SZKOŁACH	207	191	168	159	139	
4	DOŻYWIANIE DZIECI Z TZW. LISTY DYREKTORSKIEJ	16	19	22	20	20	
5	DOŻYWIANIE DLA OSÓB DOROSŁYCH	0	0	0	0	0	
6	ZASIŁEK CELOWY W ZWIĄZKU ZE ZDARZENIEM LOSOWYM	2	0	1	1	1	
7	ZASIŁEK CELOWY	48	49	14	24	20	
8	W TYM: SPECJALNY ZASIŁEK CELOWY	6	7	1	1	0	
9	SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE	0	0	0	0	0	
10	USŁUGI OPIEKUŃCZE	0	0	0	0	0	
11	OSOBY OBJĘTE PRACĄ SOCJALNĄ	206	201	162	145	151	
12	OSOBY OBJĘTE KONTRAKTEM SOCJALNYM	3	3	3	3	0	
13	OSOBY OBJĘTE WSPARCIEM ASYSTENTA RODZINY	9	15	14	10	8	
14	LICZBA WDROŻONYCH PROCEDUR „NIEBIESKA KARTA”	11	14	17	14	7	
15	LICZBA OSÓB PRZEBYWAJĄCYCH W DOMACH OPIEKI SPOŁECZNEJ	0	0	0	0	1	

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej Księżpol.

Do najczęstszych przyczyn korzystania z pomocy społecznej w 2021 roku należały: ubóstwo (37 świadczeń), bezrobocie (31 świadczeń), ubóstwo (27 świadczeń) i niepełnosprawność (27 świadczeń).

Wykres 18. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej w 2021 roku.

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej Księżpol

Szczegóły na temat przyczyny korzystania z pomocy społecznej w latach 2017-2021 znajdują się w tabeli.

Tabela 31. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej.

	2017	2018	2019	2020	2021	TREND
1 UBÓSTWO	78	60	53	47	37	
2 BEZDOMNOŚĆ	0	0	0	0	0	
3 POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	27	31	29	32	28	
4 W TYM: WIELODZIETNOŚĆ	26	30	27	30	27	
5 BEZROBOCIE	40	37	34	35	31	
6 NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	19	23	24	28	27	
7 DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	32	34	29	21	19	
8 BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH	27	26	20	13	10	
9 W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	4	5	7	3	3	
10 RODZINY WIELODZIETNE	15	12	7	6	4	
11 PRZEMOC W RODZINIE	0	0	0	0	0	
12 ALKOHOLIZM	4	10	8	6	6	
13 NARKOMANIA	0	0	0	0	0	
14 TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	1	1	0	0	3	
15 ZDARZENIE LOSOWE	2	2	1	1	1	
16 SYTUACJA KRYZYSOWA	0	0	0	0	0	
17 PROGNOZA LICZBY OSÓB, KTÓRE BĘDĄ KORZYSTAĆ Z POMOCY SPOŁECZNEJ.	321	301	252	250	233	
OGÓŁEM:	245	236	205	189	166	

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej Księżpol

9.2. Ochrona zdrowia

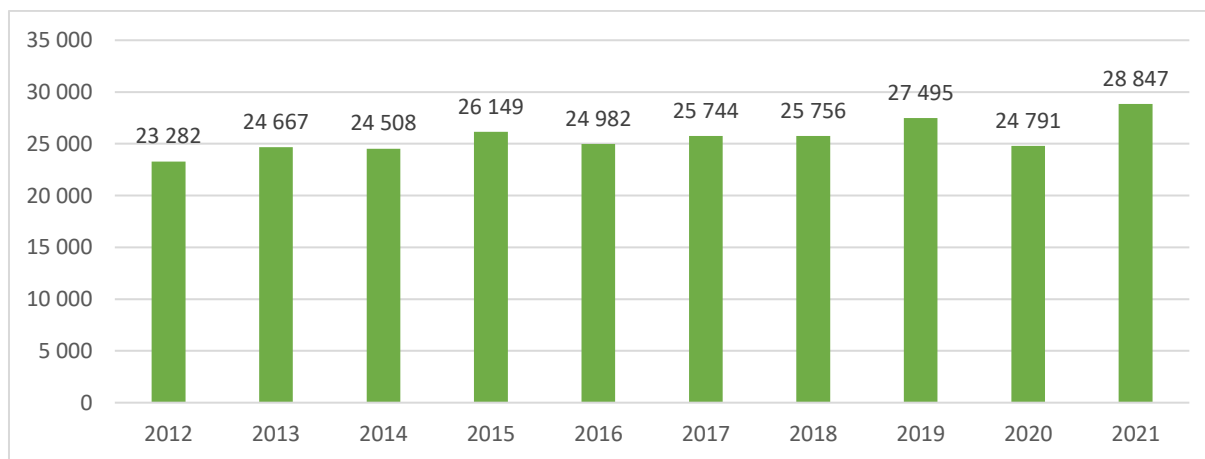
Na infrastrukturę ochrony zdrowia na terenie gminy Księżpol, składają się: Przychodnia Zdrowia NZOZ ul. Biłgorajska 15 23-415 Księżpol. Najbliższy szpital położony jest w Biłgoraju.

Podstawowa opieka zdrowotna (POZ) jest częścią systemu opieki zdrowotnej, zapewniającą wszystkim osobom uprawnionym do świadczeń zamieszkałym/przebywającym na terytorium Polski kompleksowe i skoordynowane świadczenia opieki zdrowotnej w miejscu zamieszkania. Świadczenia udzielane są w warunkach ambulatoryjnych (w gabinecie, poradni lub przychodni), a w przypadkach uzasadnionych medycznie, także w domu pacjenta (również w domu pomocy społecznej). Obejmują także profilaktyczną opiekę nad dziećmi i młodzieżą sprawowaną przez pielęgniarkę/higienistkę w środowisku nauczania i wychowania.

Funkcjonowanie POZ (za wyjątkiem świadczeń profilaktycznej opieki nad dziećmi i młodzieżą w środowisku nauczania i wychowania oraz świadczeń nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej w POZ) oparte jest na prawie do imiennego wyboru lekarza, pielęgniarki, położnej podstawowej opieki zdrowotnej.³

Zgodnie z danymi BDL GUS najwięcej porad lekarskich udzielonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej na terenie gminy Księżpol zostało udzielonych w 2021 roku (28 847). Liczba porad lekarskich wahała się w okresie odniesienia.

Wykres 19. Liczba porad lekarskich udzielonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w gminie Księżpol w latach 2012-2021.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

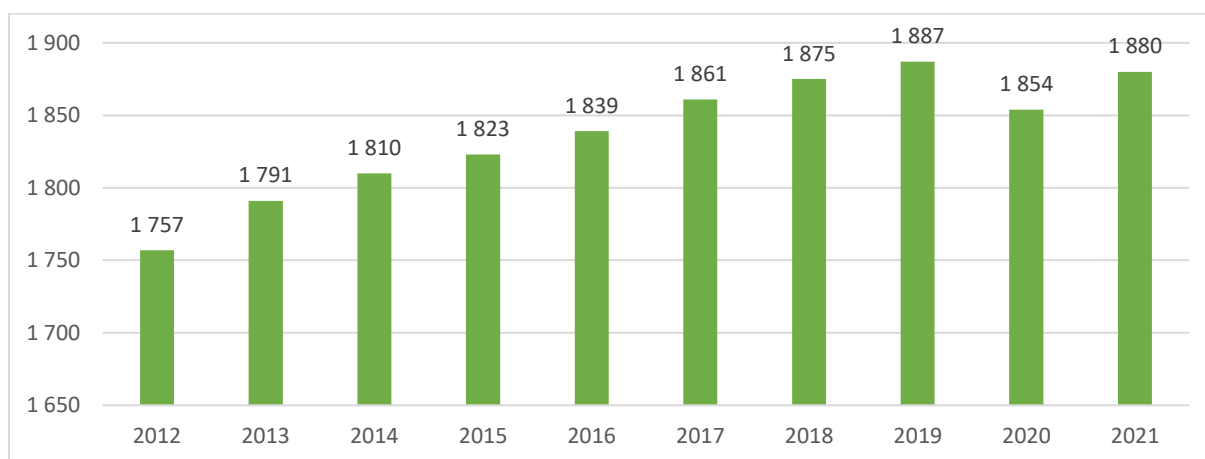
³ <https://www.nfz.gov.pl/dla-pacjenta/informacje-o-swiadczeniach/podstawowa-opieka-zdrowotna/>

9.3. Gospodarka mieszkaniowa

Warunki mieszkaniowe to jeden z ważniejszych czynników świadczących o rozwoju gospodarczym społeczeństwa oraz stopniu jego zamożności. W 2021 roku na terenie Księżpol znajdowało się 1 880 budynków mieszkalnych. Wykres 20 przedstawia liczbę budynków mieszkalnych na przestrzeni lat 2012-2021.⁴

Wykres 20. Liczba budynków mieszkalnych w gminie Księżpol w latach 2012-2021.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Zgodnie z danymi BDL GUS w ciągu 10 lat w gminie Księżpol wzrosła zarówno liczba mieszkań, przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania, przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę, jak również liczba mieszkań na 1 000 mieszkańców. Szczegółowe zmiany w zakresie ww. wskaźników prezentuje Tabela 27.

Tabela 32. Zasoby mieszkaniowe w gminie Księżpol w latach 2012-2020.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Trend
mieszkania	1843	1877	1896	1909	1926	1947	1962	1978	1986	
izby	8092	8296	8413	8483	8587	8712	8797	8887	8943	
powierzchnia użytkowa mieszkań	186803	191360	194309	195880	198030	201113	203193	205431	206737	
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	101,4	101,9	102,5	102,6	102,8	103,3	103,6	103,9	104,1	

⁴ Dane o zasobach mieszkaniowych podano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych wg stanu na dzień 31 grudnia (informacja zawiera liczbę mieszkań, a także izb i powierzchnię użytkową w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych; wyposażenie mieszkań – GKM-12) oraz bieżącej sprawozdawczości (sprawozdania M-01 i SG-01 cz.3). Informacje o sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej obejmują sieć obsługującą gospodarstwa domowe i innych użytkowników. Z zakresu ciepłownictwa zawierają sieć ciepłą, sprzedaż energii cieplnej oraz kubaturę budynków ogrzewanych centralnie.

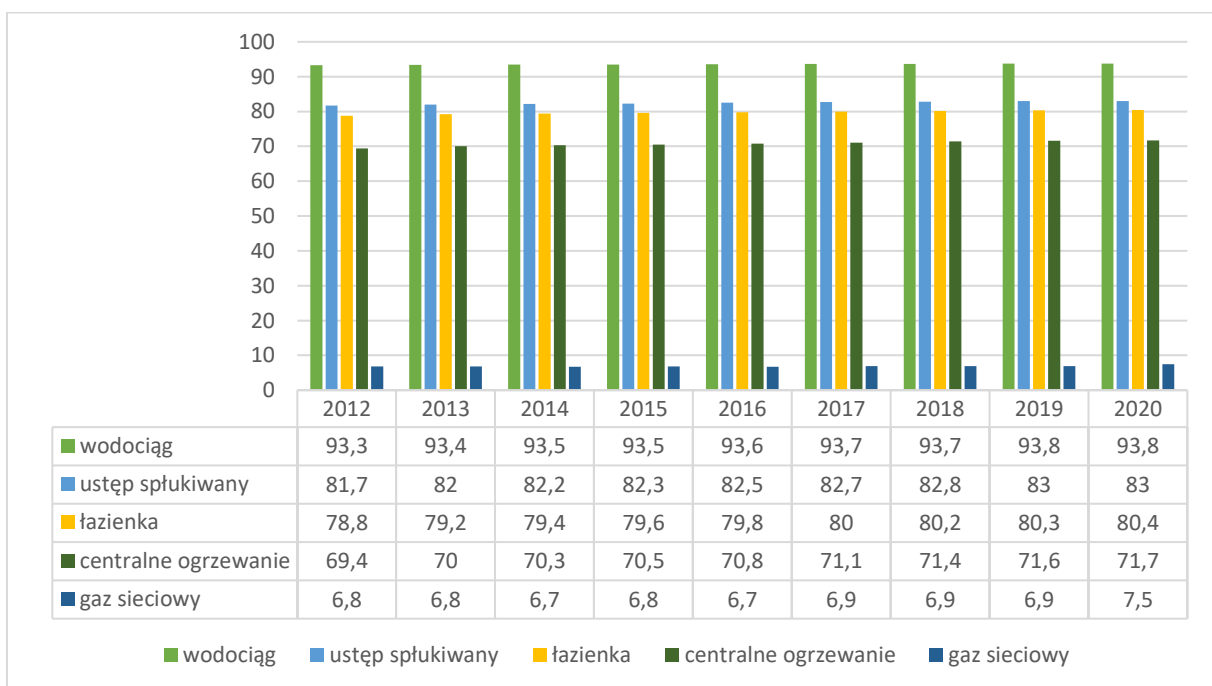

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Trend
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	27,1	27,7	28,2	28,3	28,4	28,9	29,3	29,8	30	
mieszkania na 1000 mieszkańców	267,6	272,1	275,1	276	276,6	279,9	283,1	287,2	288,1	
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	4,39	4,42	4,44	4,44	4,46	4,47	4,48	4,49	4,5	
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	3,74	3,68	3,63	3,62	3,61	3,57	3,53	3,48	3,47	
przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,85	0,83	0,82	0,82	0,81	0,8	0,79	0,78	0,77	

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

W 2020 roku w wodociąg wyposażonych było 93,8% mieszkań, w łazienki – 80,4%, natomiast w centralne ogrzewanie 71,7%. Zgodnie z danymi BDL GUS do gazu sieciowego dostęp miało 7,5% mieszkań.

Wykres 21. Mieszkania wyposażone w instalacje w % ogółu mieszkań w gminie w latach 2012-2020.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

9.4. Podsumowanie [9] Polityka społeczna

PODSUMOWANIE 9

POLITYKA SPOŁECZNA

- Zadania pomocy społecznej wynikające z programów rządowych, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Księżpolu.
- Do najczęstszych przyczyn korzystania z pomocy społecznej w 2021 roku należały: ubóstwo (37 świadczeń), bezrobocie (31 świadczeń), ubóstwo (27 świadczeń) i niepełnosprawność (27 świadczeń).
- Zgodnie z danymi BDL GUS w ciągu 9 lat w gminie Księżpol wzrosła zarówno liczba mieszkań, przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania, przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę, jak również liczba mieszkań na 1 000 mieszkańców.
- Spadająca liczba osób korzystających z pomocy społecznej.
- Podstawowy dostęp do opieki medycznej na terenie Gminy.
- Brak specjalistycznej opieki medycznej na terenie Gminy.

10. Edukacja i wychowanie

10.1. Infrastruktura oświatowo-edukacyjna

Na infrastrukturę oświatowo-edukacyjną składają łącznie cztery Szkoły Podstawowe, w których w roku szkolnym 2021-2022 uczęszczało łącznie 580 uczniów.

Tabela 33. Infrastruktura oświatowo-edukacyjna

Lp.	Nazwa szkoły		Liczba uczniów
1	Szkoła Podstawowa im. Zofii Krawieckiej w Majdanie Starym, Majdan Stary 21, 23-414 Majdan Stary		198
2	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Księżpolu, ul. Biłgorajska 11, 23-415 Księżpol		187
3	Szkoła Podstawowa w Korchowie Pierwszym, Korchów Pierwszy 86 B, 23-415 Księżpol		122
4	Szkoła Podstawowa w Rakówce, Rakówka 1, 23-415 Księżpol		73
RAZEM			580

Źródło: Dane Urzędu Gminy Księżpol.

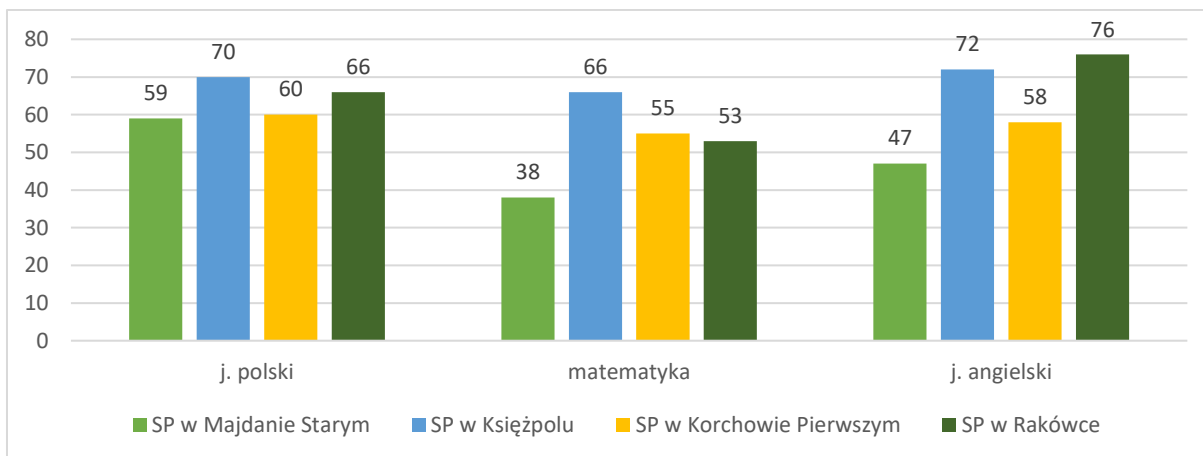

Ósmoklasiści uczęszczający do szkół zlokalizowanych na terenie Gminy Księżpol w roku szkolnym 2020/2021 osiągnęli następujące wyniki:

- ✓ Język polski 63,75% (średnia dla województwa: 61%)
- ✓ Matematyka 53% (średnia dla województwa: 47%)
- ✓ Angielski 63,25% (średnia dla województwa: 63%)

Szczegółowe wyniki w rozbiciu na poszczególne szkoły prezentuje wykres.

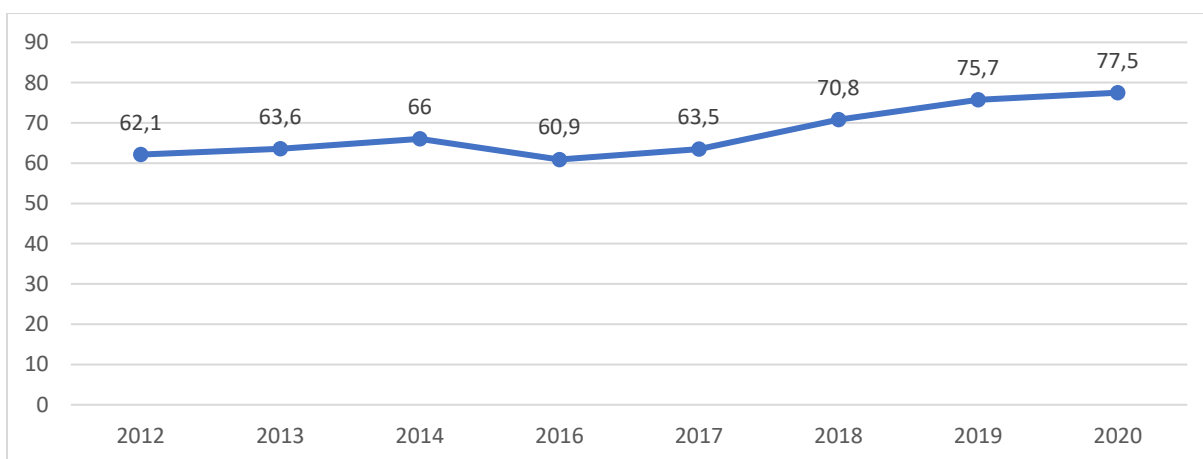
Wykres 22. Wyniki egzaminów ósmoklasistów w szkołach podstawowych gminy Księżpol [%].

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Zgodnie z danymi BDL GUS odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym znacznie wzrósł od 2012 r. o 15,4 pkt %. W ostatnim dostępnym dla opisywanych danych roku, tj. 2020 wskaźnik osiągnął wartość 77,5%.

Wykres 23. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2012-2020.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

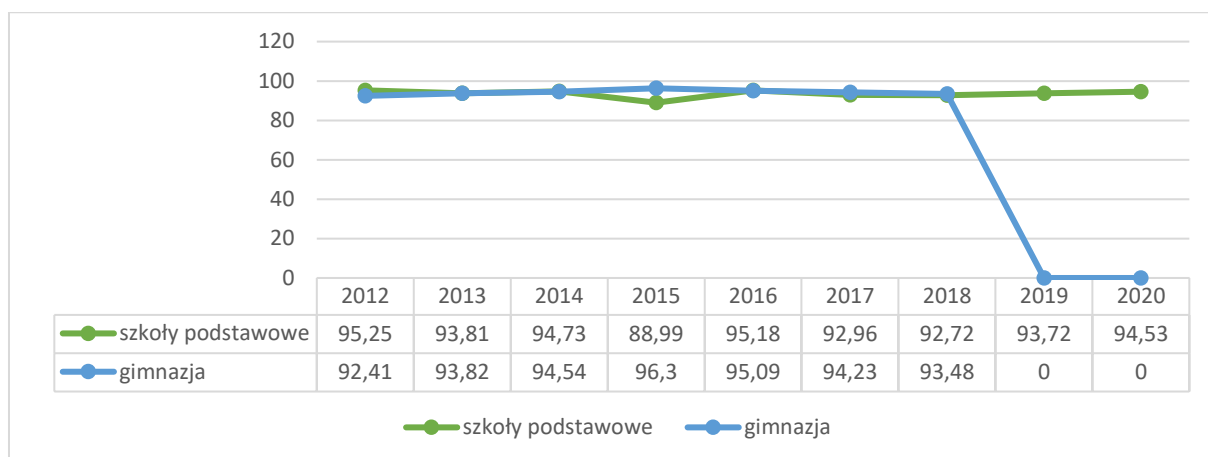

10.2. Współczynnik skolaryzacji

Współczynnik skolaryzacji brutto stanowi miarę relacji liczby osób uczących się (stan na 1 września) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan na 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. W sytuacji, gdy wskaźnik ten osiąga miarę powyżej 100 oznacza, że do szkół zlokalizowanych na terenie gminy uczęszczają osoby spoza jej obrębu. Wartość współczynnika poniżej 100 oznacza sytuację odwrotną, kiedy to dzieci zamieszkujące w gminie uczęszczają do placówek oświatowych znajdujących się na terenie innych jednostek samorządowych.

Jak wynika z danych GUS współczynnik skolaryzacji brutto zmalał w ciągu ostatnich 9 lat. W związku z reformą edukacji i likwidacją gimnazjów, w 2019 roku BDL GUS nie obliczał wartości wskaźnika dla szkół gimnazjalnych a jedynie dla podstawowych. Obecna wartość wskaźnika skolaryzacji brutto, wynosząca dla szkół podstawowych 94,53% oznacza, że tylko niewielka część uczniów szkół podstawowych kształci się poza terenem gminy.

Wykres 24. Współczynnik skolaryzacji brutto w gminie Księżpol w latach 2012-2020.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

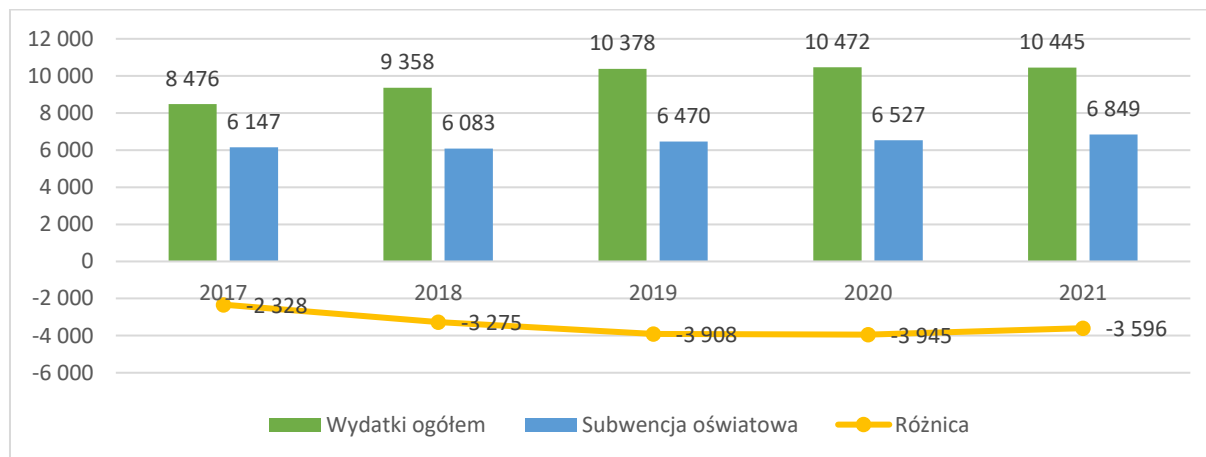
10.3. Wydatki na oświatę

Analogicznie do innych jednostek samorządu terytorialnego, problemem dla gminy Księżpol może w przyszłości być wysokość otrzymywanej z budżetu państwa subwencji oświatowej. Wydatki ponoszone przez gminę na funkcjonowanie oświaty to w pierwszej kolejności płace nauczycieli oraz bieżące utrzymanie i remonty budynków. Z uwagi na fakt, iż gmina zobligowana jest ponosić powyższe koszty, a wpływy z subwencji oświatowej są niższe niż realne potrzeby utrzymuje się deficyt, który pokrywany jest ze środków własnych samorządu. Oznacza to, że gmina bilansując wydatki na oświatę, zmniejsza m.in. swoją zdolność inwestycyjną.

Jak ilustruje poniższy wykres w latach 2017-2021 kwota wydatków na oświatę znacznie przekraczała kwotę otrzymanych subwencji (w 2020 o - 3 596 tys. zł). Różnicę pomiędzy wysokością otrzymanej subwencji a wydatkami na oświatę i wychowanie gmina zmuszona jest pokrywać z własnych środków.

Wykres 25. Porównanie wysokości subwencji oświatowej i wydatków na oświatę w tys. PLN.

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

Szczegółowe dane w zakresie wydatków na oświatę przedstawia tabela.

Tabela 34. Wydatki na oświatę

Lp.	Wydatki na oświatę	2017	2018	2019	2020	2021
I	Wydatki ogółem, w tym:	8 475 566	9 357 636	10 378 126	10 471 866	10 444 838
2	Szkoły Podstawowe	4 445 150	5 770 013	7 202 140	7 389 900	8 775 790
3	Przedszkole	800 104	857 893	957 801	968 314	1159 463,88
4	Oddziały przedszkolne	312 370	397 476	531 375	807 337	1016 913,95
5	Dowożenie	266 789	282 290	311 377	228 420	229 197
6	Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli	14 931	17 798	13 363	25 285	16 673
7	Nauczanie specjalne	259 779	232 454	183 838	331 404	419 721
9	Podręczniki i pomoce naukowe	91 623	73 078	49 715	62 688	76 294
10	Pozostała działalność (stołówki szkolne i wycieczki szkolne) – CKnO, FŚSNMiR	373 490	427 116	476 992	523 598	772 939
11	Wydatki na świetlice szkolne	137 634	184 481	143 563	134 920	154 224
12	Gimnazja	1 773 695	1 115 038	507 961	0	0
II	Subwencja oświatowa	6 147 289	6 082 820	6 470 245	6 527 257	6 848 874
III	Dotacja (na NPRCz, AT, Laboratoria Przyszłości, Posiłek w szkole i w domu, Poznaj Polskę, dotacja na podręczniki, dotacja przedszkolna, dotacja unijna)	285 673	523 578	303 252	282 275	684 067
IV	Różnica pomiędzy wydatkami na oświatę, a subwencją oświatową	-2 328 277	-3 274 816	-3 907 881	-3 944 609	-3 595 964

Lp.	Wydatki na oświatę	2017	2018	2019	2020	2021
V	Różnica pomiędzy wydatkami na oświatę, a subwencją oświatową oraz dotacją	-2 042 604	-2 751 238	-3 604 629	-3 662 334	-2 911 897

Źródło: Urząd Gminy w Księżpolu.

10.4. Podsumowanie [10] Edukacja i wychowanie

PODSUMOWANIE 10

EDUKACJA I WYCHOWANIE

- Rozwinięta sieć szkół podstawowych na terenie Gminy.
- Wysoki poziom współczynnik skolaryzacji brutto (tylko niewielka część uczniów szkół podstawowych kształci się poza terenem gminy).
- Wysoki odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym.
- Wydatki na oświatę znacznie przekraczają kwotę otrzymanych subwencji.

11. Kapitał społeczny

11.1. Aktywność obywatelska, liczba i działalność organizacji pozarządowych

Na gminny kapitał społeczny składa się aktywność mieszkańców oraz działalność różnorodnych organizacji pozarządowych, które dzięki swojemu czynnemu udziałowi w życiu społecznym danej jednostki kreują korzystne procesy i tworzą sieć powiązań pomiędzy członkami lokalnej wspólnoty.

Na terenie gminy Księżpol działalność prowadzą organizacje sportowe, zespoły artystyczne, kluby seniora, koła gospodyń wiejskich i stowarzyszenia.

Tabela 35. Organizacje pozarządowe na terenie gminy Księżpol.

Kategoria	Nazwa
Organizacje Sportowe	<ul style="list-style-type: none"> - Ludowy Zespół Sportowy „Tanew” w Majdanie Starym, - Ludowy Zespół Sportowy „Tarpan” w Korchowiu Pierwszym, - Gminny Klub Sportowy „Relax” w Księżpolu, - Klub Sportowy „Rakovia” w Rakówce.
Amatorski ruch artystyczny	<ul style="list-style-type: none"> - Chór Męski KLUCZ w Majdanie Starym, - Zespół „Majdaniarki” z Majdanu Starego, - Zespół Ludowy z Majdanu Nowego, - Zespół Folkowy KONWALIA z Księżpola, - Zespół Muzyczny PLEJADA z Księżpola, - Zespół Folkowy ZA HORYZONTEM z Zawadki, - Zespół Muzyczny HARFA z Rakówki, - Zespół Muzyczny ODNOWA z Rogali, - Zespół Muzyczny PIANO z Korchowa,
Kluby seniora	<ul style="list-style-type: none"> - Klub Seniora JABŁOŃ w Księżpolu, - Klub Seniora MALWA w Markowiczach, - Klub Seniora w Majdanie Starym, - Klub Seniora w Rakówce, - Klub Seniora w Korchowiu Pierwszym, - Klub Seniora w Starym Lipowcu,
Koła Gospodyń Wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> - KGW w Majdanie Nowym, - KGW w Majdanie Starym, - KGW „Pod Sosnami” w Nowym Lipowcu, - KGW w Płusach, - KGW w Przymiarkach, - KGW w Starym Lipowcu, - KGW w Rogalach, - KGW „Za Horyzontem” w Zawadce, - KGW w Borkach, - KGW „Korchowianki” w Korchowiu Drugim, - KGW w Korchowiu Pierwszym, - KGW „Harfa” w Rakówce.
Stowarzyszenia	<ul style="list-style-type: none"> - Stowarzyszenie Aktywnych Mieszkańców Gminy Księżpol

- Stowarzyszenie Przyjaciół Korchowa „Jedność Wsi” Korchów Pierwszy
---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Księżpolu.

Rada Gminy Księżpol co roku uchwała zmiany do Programu Współpracy Gminy Księżpol z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego (oryginalny program został uchwalony uchwałą nr XXXII/244/2021 Rady Gminy Księżpol z dnia 28 października 2021 r.). Ostatnia uchwała w przedmiotowej sprawie nosi numer XXXIV/262/2021 i została podjęta w dniu 30 grudnia 2021 roku.

Program ma służyć rozwojowi demokracji lokalnej, pogłębianiu podmiotowości obywateli i konsekwentnemu uspołecznieniu życia zbiorowego. Program określa cele, formy i zasady współpracy Gminy Księżpol z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność w sferze pożytku publicznego na terenie Gminy Księżpol. Stowarzyszenia podejmują cenne działania dla dobra mieszkańców, dlatego współpraca organizacji pozarządowych z jednostką samorządu stwarza szansę na lepsze zorganizowanie wspólnego celu: poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Księżpol. Silne i niezależne organizacje są ważnym partnerem dla samorządu zarówno w zakresie wymiany doświadczeń, jak również współpracy.

Cele szczegółowe Programu pozwolą na określenie form i zasad współpracy gminy z organizacjami poprzez określenie priorytetowych zadań publicznych mających na względzie:

1. podniesienie poziomu życia i pełniejsze zaspokojenie potrzeb mieszkańców gminy poprzez zwiększenie aktywności organizacji pozarządowych,
2. stworzenie warunków do powstania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnej,
3. integrację mieszkańców gminy i podmiotów realizujących zadania publiczne,
4. wzmocnienie potencjału oraz promocja organizacji pozarządowych,
5. otwarcie na innowacyjność i konkurencyjność w wykonywaniu zadań publicznych,
6. racjonalne wykorzystanie publicznych środków finansowych poprzez wspieranie lokalnych przedsięwzięć oraz działalności organizacji pozarządowych z wykorzystaniem ich potencjału ludzkiego i możliwości realizacyjnych,
7. udzielanie pomocy w pozyskiwaniu środków pochodzących z Unii Europejskiej lub innych źródeł zewnętrznych na realizację zadań własnych gminy,
8. umacnianie w świadomości społecznej mieszkańców gminy i poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie oraz wspólnotę lokalną,
9. realizowanie zadań Programu, będzie odbywać się w granicach określonych przepisami ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawy o finansach publicznych i przybierać formę dotacji z budżetu gminy na wspieranie realizacji określonych zadań,
10. uzupełnienie działań gminy w zakresie nieobjętym przez struktury samorządowe,
11. wspieranie rozwoju ekonomii społecznej,
12. wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i rozwoju kultury

11.2. Frekwencja w wyborach

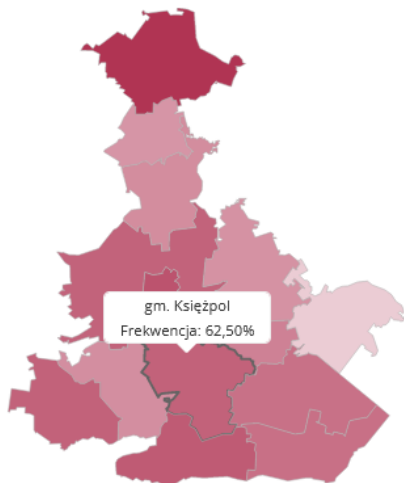
Frekwencja w najczęstszym ujęciu to odsetek uprawnionych ludzi do głosowania, którzy oddali swój głos w referendach lub wyborach.

Frekwencja w pierwszej turze wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r., wyniosła w gminie Księżpol **62,50%**. Liczba ważnych kart wyniosła 3 427, natomiast liczba osób uprawnionych do głosowania 5 483. Szczegóły przedstawia mapa.

Mapa 10. Frekwencja w pierwszej turze wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r.

Powiat biłgorajski

Frekwencja
61,60%
Liczba kart ważnych
50 181
Liczba uprawnionych
81 457

Gmina	Frekwencja
gm. Aleksandrów	59,97%
gm. Biłgoraj	62,42%
m. Biłgoraj	63,65%
gm. Biszczka	58,93%
gm. Frampol	59,08%
gm. Goraj	58,39%
gm. Józefów	54,07%
gm. Księżpol	62,50%
gm. Łukowa	61,24%
gm. Obsza	61,32%
gm. Potok Górny	62,46%
gm. Tarnogród	63,05%
gm. Terespol	58,65%
gm. Turobin	66,15%

Źródło: pkw.gov.pl

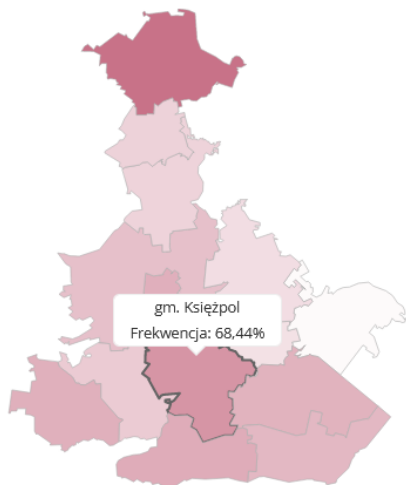

Frekwencja w pierwszej turze wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r., wyniosła w gminie Księżpol **68,44%**. Liczba ważnych kart wyniosła 3 736, natomiast liczba osób uprawnionych do głosowania 5 459. Gmina Księżpol pod względem frekwencji wyborczej zajęła 2 miejsce w powiecie biłgorajskim. Szczegóły przedstawia mapa.

Mapa 11. Frekwencja w drugiej turze wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r.

Powiat biłgorajski

Frekwencja
65,52%
Liczba kart ważnych
53 059
Liczba uprawnionych
80 984

Źródło: pkw.gov.pl

Gmina	Frekwencja
gm. Aleksandrów	62,40%
gm. Biłgoraj	65,01%
m. Biłgoraj	66,32%
gm. Biszczka	64,13%
gm. Frampol	63,47%
gm. Goraj	63,60%
gm. Józefów	60,43%
gm. Księżpol	68,44%
gm. Łukowa	66,07%
gm. Obsza	65,62%
gm. Potok Górny	66,26%
gm. Tarnogród	66,55%
gm. Tereszpol	62,67%
gm. Turobin	71,21%

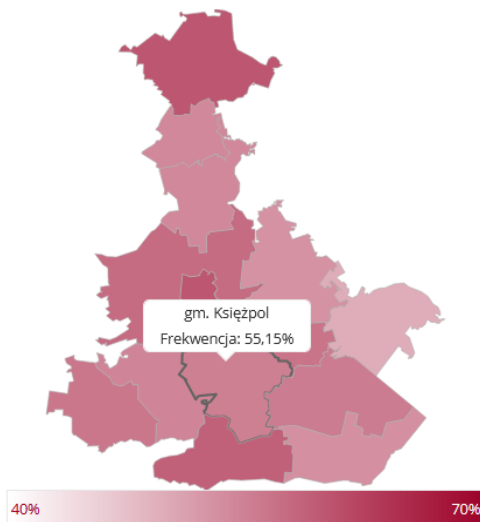

Frekwencja w wyborach 2019 r. do Sejmu i Senatu wyniosła **55,15%** (poniżej średniej dla powiatu, która wyniosła 56,77%). Liczba ważnych kart wyniosła 3 023, natomiast liczba osób uprawnionych do głosowania 5 481. Szczegóły przedstawia poniższa mapa.

Mapa 12. Frekwencja w wyborach 2019 r. do Sejmu i Senatu.

Powiat biłgorajski

Frekwencja
56,77%
Liczba kart ważnych
46 360
Liczba uprawnionych
81 667

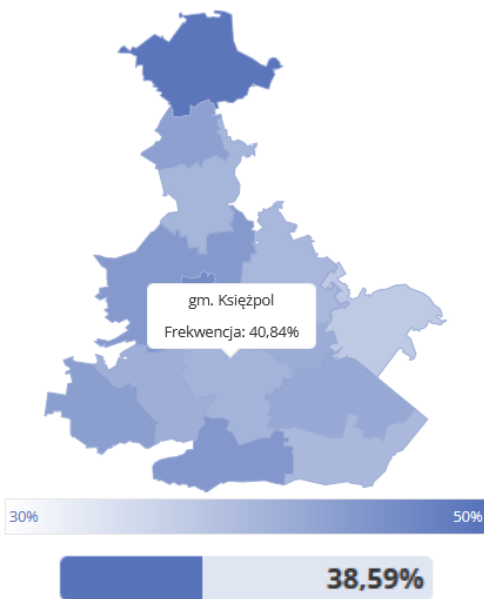

Gmina	Frekwencja
gm. Aleksandrów	56,56%
gm. Biłgoraj	57,66%
gm. Biszczka	54,58%
gm. Frampol	54,11%
gm. Goraj	54,19%
gm. Józefów	49,82%
gm. Księżpol	55,15%
gm. Łukowa	55,54%
gm. Obsza	53,23%
gm. Potok Górny	56,19%
gm. Tarnogród	58,86%
gm. Tereszpol	53,01%
gm. Turobin	60,12%
m. Biłgoraj	60,16%
Średnia	56,77%

Źródło: pkw.gov.pl

Frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2019 r. wyniosła **40,84%** (poniżej średniej dla powiatu, wynoszącej 43,65%). Liczba ważnych kart wyniosła 2 259, przy liczbie osób uprawnionych do głosowania wynoszącej 5 532. Szczegóły przedstawia poniższa mapa.

Mapa 13. Frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2019 r.

Gmina	Frekwencja
m. Biłgoraj	46,48%
gm. Aleksandrów	41,85%
gm. Biłgoraj	44,53%
gm. Biszczka	41,51%
gm. Frampol	40,58%
gm. Goraj	43,55%
gm. Józefów	37,66%
gm. Księżpol	40,84%
gm. Łukowa	42,37%
gm. Obsza	40,06%
gm. Potok Górny	43,71%
gm. Tarnogród	44,74%
gm. Tereszpol	40,19%
gm. Turobin	49,44%
Średnia	43,65%

Źródło: pkw.gov.pl

11.3. Podsumowanie [11] Kapitał społeczny

PODSUMOWANIE 11

KAPITAŁ SPOŁECZNY

- Duża liczba i prężna działalność organizacji pozarządowych.
- Przeciętna aktywność obywatelska mieszkańców Gminy- frekwencja w większości przypadków wyborcza poniżej średniej dla powiatu biłgorajskiego.

12. Finanse samorządowe

12.1. Budżet gminy i zdolność inwestycyjna

Budżet Gminy jest planem rocznym zawierającym dochody i wydatki związane z finansowaniem zadań własnych i zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, zadań wykonywanych na mocy porozumień z jednostkami samorządu terytorialnego oraz zadań wykonywanych na mocy porozumień z organami administracji rządowej. Możliwość rozwoju gminy limitują osiągnięte dochody budżetowe. W pozycjach dochodów można wyróżnić różnego rodzaju subwencje ogólne i dotacje celowe oraz dochody własne - podatki i opłaty gminne. Wśród wydatków są dwie pozycje: wydatki bieżące i inwestycje. Wydatki bieżące to przede wszystkim wynagrodzenia sfery budżetowej i wydatki rzeczowe ponoszone na utrzymanie między innymi różnych obiektów będących w gestii gminy. Budżet gminy objęto analizą historyczną w latach 2017 - 2021.

Analiza dochodów pokazuje, iż największy wpływ do Budżetu Gminy stanowią subwencje oraz dotacje celowe z budżetu państwa. Największym źródłem dochodów własnych były natomiast: podatek od nieruchomości i podatek rolny. W latach następnych władze gminy powinny dążyć do wzrostu wpływów budżetowych zarówno własnych jak i zewnętrznych. Zwiększanie środków budżetowych daje możliwość zwiększenia potencjału inwestycyjnego oraz lepszego zarządzania gminą.

Przed wszystkim należy jednak dążyć do zwiększania dochodów własnych oraz wzrostu ich udziału w dochodach ogółem, ponieważ jest to grupa dochodów w znacznej części zależna od władz gminy. Im większy udział dochodów własnych w budżecie, tym łatwiejszy jest proces prognozowania budżetu na lata następne. Na wzrost dochodów własnych ma wpływ wzrost lokalnej bazy ekonomicznej, m. in. w wyniku realizowanych inwestycji. Duży nacisk należy położyć na rozwój działalności gospodarczej. To z kolei wpłynie na zwiększenie bazy podatkowej.

Wśród priorytetów polityki finansowej i gospodarki budżetowej gminy Książpol na najbliższe lata należy wymienić: określenie tempa kierunków rozwoju gminy, dążenie do wzrostu bazy dochodowej gminy, zalecenie racjonalizacji wydatków bieżących i inwestycyjnych, ustalenie proporcji podziału środków budżetowych, w szczególności planowanych wydatków bieżących i inwestycyjnych, stałe monitorowanie płynności finansowej i zdolności kredytowej gminy.

Tabela 36. Budżet gminy Książpol w latach 2017-2021 (w zł).

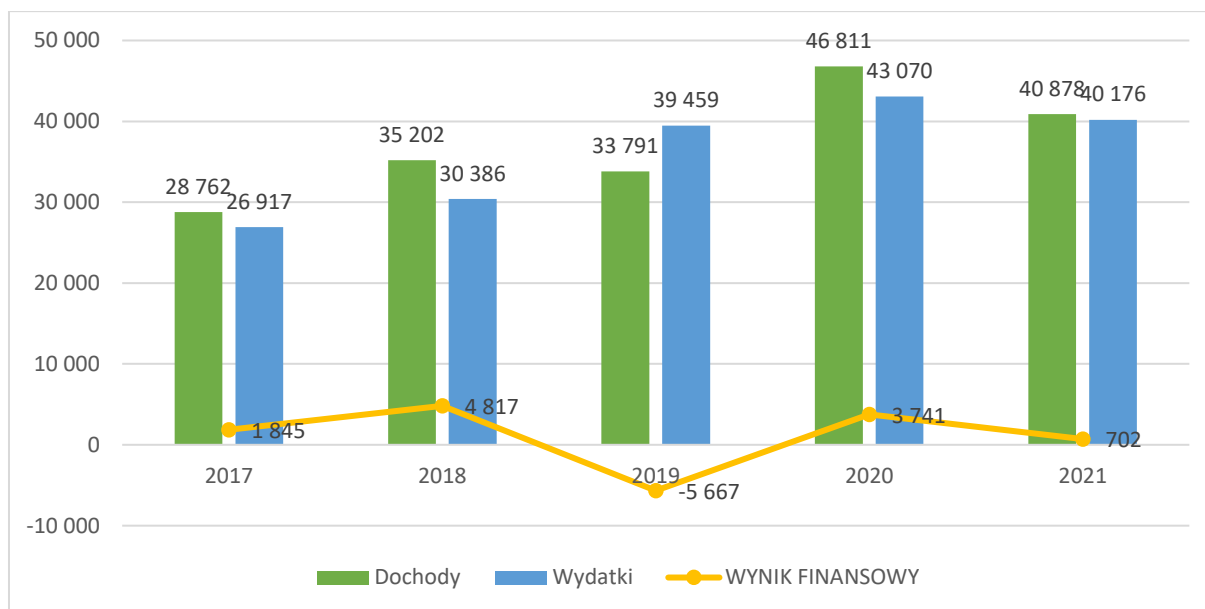
Lp.	Budżet	2017	2018	2019	2020	2021
I	DOCHODY OGÓŁEM	28.762.329,20	35.202.307,98	33.791.422,46	46.811.029,59	40.877.956,10
1	Podatki i opłaty pobierane przez gminę	2.654.947,49	2.824.901,56	2.837.828,40	3.151.622,64	3.205.390,49
-	podatek rolny	748.402,48	746.969,89	746.164,45	824.520,76	812.410,28
-	podatek od nieruchomości	1.363.254,21	1.788.102,48	1.797.366,00	2.046.220,01	2.100.727,05
-	podatek leśny	116.183,39	119.844,22	116.879,44	118.251,18	122.550,66
-	podatek od środków transportowych	117.664,41	136.101,97	124.263,47	134.059,69	137.686,50
-	Podatek dochodowy od osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	711,00	-12,00	-499,96	0,00	819,00
-	podatek od spadków i darowizn	17.958,00	16.069,00	34.598,00	9.831	11.768,00
-	opłata skarbową	17.774,00	17.826,00	19.057,00	18.740,00	19.429,00
-	opłata targowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	pozostałe dochody	2.391.214,34	1.915.251,51	1.833.244,20	8.325.296,31	6.344.379,50
2	Udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	2.091.448,34	2.414.787,20	2.857.584,00	2.993.305,01	3.326.767,46
3	Dotacje celowe z budżetu państwa	11.102.651,04	11.098.083,55	12.146.642,56	13.789.885,17	13.407.526,65
4	Środki na dofinansowanie zadań gminy ze źródeł pozabudżetowych - UE	15.639,99	4.834.515,16	1.421.350,30	5.194.138,46	76.528,00
5	Subwencja ogólna	10.506.428,00	12.114.769,00	12.694.773,00	13.356.782,00	14.517.364,00
-	część wyrównawcza subwencji	3.907.861,00	5.717.065,00	5.876.194,00	6.417.367,00	6.757.733,00
-	część oświatowa subwencji	6.147.289,00	6.082.820,00	6.470.245,00	6.527.257,00	6.848.874,00
-	część równoważąca subwencji	269.128,00	314.884,00	374.387,00	412.158,00	383.515,00
II	WYDATKI OGÓŁEM	26.917.264,18	30.385.698,90	39.458.690,18	43.070.439,08	40.175.572,47
1	Wydatki inwestycyjne	2.660.734,46	5.087.791,20	11.489.598,58	12.965.518,88	6.227.846,25
2	Wydatki bieżące	24.256.529,72	25.297.907,70	27.969.091,60	30.104.920,20	33.947.726,22
-	wynagrodzenia z pochodnymi	8.966.288,02	9.739.786,08	10.447.000,00	11.208.020,53	12.838.821,63
-	wydatki związane z funkcjonowaniem jst	2.161.369,22	2.242.553,42	2.440.668,42	2.487.458,55	2.960.360,89
-	dotacje celowe z budżetu państwa					
III	WYNIK FINANSOWY	1.845.065,02	4.816.609,08	-5.667.267,72	3.740.590,51	702.383,63
IV	ZRÓDŁO POKRYCIA DEFICYTU			Nadwyżka z lat ubiegłych		
V	Stan zadłużenia na koniec roku z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Źródło: Dane Urzędu Gminy Książpol.

Zdolność inwestycyjna gminy uzależniona jest głównie od struktury wydatków i dochodów budżetowych. Im wyższy dodatni bilans, tym większa kwota wolnych środków, którą można przeznaczyć na inwestycje. Dochody budżetowe gminy w latach 2016-2020 kształtowały się na zbliżonym poziomie. Najwyższy poziom osiągnęły one w 2019 roku. Rok 2020 został przez gminę zakończony dodatnim wynikiem finansowym.

Wykres 26. Struktura wydatków i dochodów budżetu gminy Księżpol w latach 2017-2021 [w tys. złotych].

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Księżpol.

12.2. Projekty finansowane ze środków unijnych

W latach 2014-2020 gmina Księżpol pozyskała fundusze zewnętrzne na realizację 16 projektów współfinansowanych ze środków unijnych. Łącznie pozyskane dofinansowanie wyniosło łącznie 28 665 161,07 złotych. Szczegółowe zestawienie inwestycji zawiera tabela.

Tabela 37. Projekty zrealizowane przez Urząd Gminy Księżpol współfinansowane ze środków Unii Europejskiej.

Lp.	Nazwa inwestycji	Wartość projektu	Dofinansowanie
1.	Poprawa warunków środowiskowych Gminy Księżpol poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	4 672 077,00	2 074 552,00
2.	Odnawialne źródła energii w Gminie Księżpol	1 774 563,60	1 343 077,12
3.	Internet szerokopasmowy w Gminie Księżpol	64 368,00	54 712,80
4.	Poprawa warunków środowiskowych gminy Księżpol wskutek wykorzystania energii słonecznej	11 892 489,54	9 357 890,51
5.	Zakup samochodów ratowniczo- gaśniczych wraz z wyposażeniem dla jednostek OSP dla gmin powiatu biłgorajskiego: Frampol, Potok Górny, Księżpol, Łukowa.	4 282 420,30	3 343 107,80
6.	Indywidualizacja nauczania i wychowania w klasach I - III w Gminie Księżpol	150 000,00	127 500,00
7.	Adaptacja budynku szkoły na potrzeby świetlicy wiejskiej w miejscowości Zanie.	283 491,51	226 792,00
8.	Rozbudowa budynku komunalnego w Korchowiu Pierwszym dla potrzeb Domu Kultury	121 261,70	97 008,00
9.	Budowa Świetlicy Rekreacyjno-Sportowej przy istniejących obiektach sportowych w Korchowiu Pierwszym.	64 975,03	51 980,00
10.	Improving cross-border environmental protection system in Ksiezpol Commune in Poland and in the city of Chervonograd in Ukraine - through the development of sewerage infrastructure	11 221 749,01	10 099 574,13
11.	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Korchowiu w Pierwszym	673 875,63	465 230,14
12.	Ksiezpol & Kristinopol: ethno+geo=perspective	296 075,33	266 467,80
13.	Dostosowanie warunków szkoły dla wszechstronnego rozwoju kompetencji kluczowych uczniów i uczennic.	277 914,38	236 227,22
14.	Twoja przyszłość	545 126,89	463 357,86
15.	Budowa drogi gminnej w miejscowości Kulasze	814 516,55	407 258,27
16.	Budowa drogi gminnej Lipowiec Stary – Aleksandrów od km 0+000 do km 0+742,60	411 373,67	50 425,42
Razem		37 546 278,14	28 665 161,07

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Księżpol.

12.3. Podsumowanie [12] Finanse samorządowe

PODSUMOWANIE 10

EDUKACJA I WYCHOWANIE

-
- Pozytywny wynik finansowy Gminy w 2021 roku.
  - Brak zaciągniętych zobowiązań w Budżecie Gminy.
  - Bardzo duża skuteczność Urzędu Gminy w pozyskiwaniu środków zewnętrznych. W perspektywie finansowej 2014-2020 gmina pozyskała ponad 28,6 mln złotych.

II. Cele i kierunki strategii oraz oczekiwane efekty jej realizacji

1. Analiza SWOT

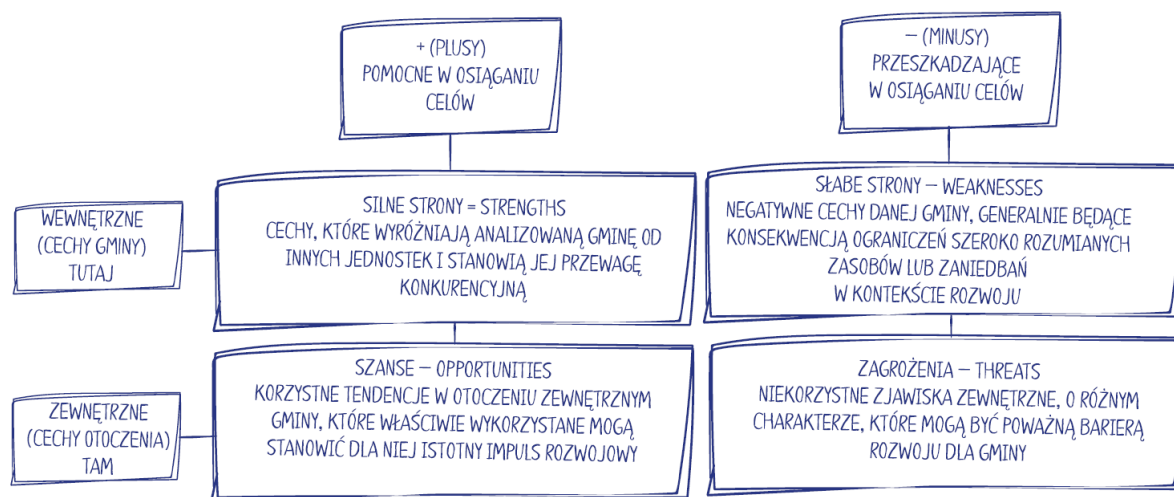
Analiza SWOT jest oparta na prostym schemacie klasyfikacji: wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję gminy dzieli się na:

- ✓ zewnętrzne w stosunku do gminy,
- ✓ mające charakter uwarunkowań wewnętrznych, wywierające zarówno negatywny jak i pozytywny wpływ na gminę.

Ze skrzyżowania tych dwóch podziałów powstają kategorie czynników:

- ✓ wewnętrzne pozytywne – mocne strony (S)
- ✓ wewnętrzne negatywne – słabe strony (W)
- ✓ zewnętrzne pozytywne – szanse (O)
- ✓ zewnętrzne negatywne – zagrożenia (T).

Rysunek 1. Klasyfikacja czynników wpływających na pozycję strategiczną gminy w metodzie SWOT.

Źródło: Strategia rozwoju Gminy. Poradnik praktyczny

Metoda SWOT polega na identyfikacji przedstawionych czterech grup czynników, opisanii ich wpływu na rozwój gminy, a także możliwości osłabiania lub wzmacniania siły ich oddziaływania. Wzajemne powiązanie ze sobą szans i zagrożeń z mocnymi i słabymi stronami pozwala na określenie pozycji strategicznej w analizie SWOT/TOWS lub analizie M-M. W analizie SWOT nie jest konieczne systematyczne wyodrębnianie i opisywanie wszystkich czynników, ale przede wszystkim zidentyfikowanie czynników kluczowych, które mogą mieć decydujący wpływ na przyszłość gminy lub zastosowanie innych narzędzi do badania jednostki samorządowej i otoczenia.⁵

Przedmiotowa analiza SWOT jest podsumowaniem mocnych i słabych stron gminy Księżpol wynikających z uwarunkowań wewnętrznych oraz szans i zagrożeń zdeteminowanych w dużej mierze przez czynniki zewnętrzne. Uwarunkowania wewnętrzne rozwoju gminy wynikają z obecnej sytuacji w sferze zaspokojenia potrzeb społecznych, gospodarki lokalnej, ochrony środowiska przyrodniczego

⁵ T. Imiela, *Próba oceny pozycji strategicznej i koncepcja strategii dla dużej elektrowni na przykładzie elektrowni Bełchatów II. Rozdział IV: Metody analizy strategicznej, jako narzędzia oceny i formułowania strategii*, Łódź 2000, s. 173-174.

i dziedzictwa kulturowego, wyposażenia w infrastrukturę techniczną, finansową, współpracy gminy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w kraju i za granicą. Uwarunkowania te analizowano w kategoriach silnych i słabych stron. Analiza potencjału i barier rozwojowych gminy obejmuje również uwarunkowania zewnętrzne określające potencjalne szanse i zagrożenia w rozwoju.

Tabela 38. Analiza SWOT.

	Pozytywne	Negatywne
	Mocne strony	Słabe strony
Czynniki wewnętrzne	<ul style="list-style-type: none"> • Bliskie położenie względem miasta powiatowego- Biłgoraja. • Dobry dostęp do infrastruktury teleinformatycznej. Obecność Internetu światłowodowego w 6 sołectwach. Funkcjonowanie 13 darmowych hot-spotów. Dobre pokrycie sygnałem radiowym na terenie gminy. Gospodarstwa rolne z terenu gminy cechuje dość dobry poziom rozwoju rolnictwa. • Gospodarstwa rolne z terenu gminy cechuje dość dobry poziom rozwoju rolnictwa. • Scalanie gruntów. • Spadająca liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych. • Niski udział procentowy bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. • Większość mieszkańców gminy aktywna zawodowo. • Wyższa niż średnia powiatu i województwa atrakcyjność inwestycyjna gminy • Wskaźniki dot. poziomu przedsiębiorczości na poziomie zbliżonym do średniej dla powiatu i województwa. • Dobrze rozwinięta sieć wodociągowa. • Funkcjonujący na terenie gminy Punkt Selektynego Zbierania Odpadów Komunalnych. • Dość dobry stan większości oświetlenia ulicznego na terenie gminy. • Zrealizowanie projektów dofinansowanych ze środków RPO Województwa Lubelskiego mające na celu wzrost wykorzystania instalacji opartych o Odnawialne Źródła Energii. • Duża liczba obiektów zabytkowych wpisanych do ewidencji wojewódzkiej i gminnej. • Prężne funkcjonowanie dwóch instytucji kultury na terenie gminy: Gminnego 	<ul style="list-style-type: none"> • Parametry techniczne i użytkowe części dróg zarówno powiatowych, jak i gminnych nie odpowiadają wymaganym standardom. • Spadająca liczba ludności- w ciągu 10 lat liczba mieszkańców spadła o ponad 1% (69 osób) • Nasilanie się problemów demograficznych. • Wysoka wartość wskaźnika obciążenia demograficznego- duża liczba mieszkańców utrzymująca się ze świadczeń socjalnych. • Ubytek ludności w 2021 roku jest większy niż założono w dokumencie „Prognoza demograficzna gmin na lata 2017-2030” do roku 2030. • Rosnący odsetek osób w wieku produkcyjnym oraz malejący osób w wieku przedprodukcyjnym, prowadzące do starzenia się społeczeństwa gminy. • Istnienie zjawiska ukrytego bezrobocia. • Niewielka liczba terenów inwestycyjnych w posiadaniu Gminy. • Słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna. • Zły stan materialny części obiektów zabytkowych. • Część infrastruktury sportowej wymaga inwestycji. • Niski potencjał turystyczny gminy. • Niska atrakcyjność przyrodnicza gminy. • Występowanie obszarów o szczególnych problemach. • Rosnąca liczba przestępstw. • Spadająca wykrywalność przestępstw. • Brak specjalistycznej opieki medycznej na terenie Gminy. • Wydatki na oświatę znacznie przekraczają kwotę otrzymanych subwencji. • Niski odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym.

	<p>Ośrodka Kultury oraz Gminnej Biblioteki Publicznej.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Duża liczba obiektów sportowych. • Uporządkowana polityka przestrzenna na terenie gminy. • Liczne i dość dobrze wyposażone jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych na terenie Gminy. • Dość wysoki poziom bezpieczeństwa na terenie Gminy. • Spadająca liczba osób korzystających z pomocy społecznej. • Podstawowy dostęp do opieki medycznej na terenie Gminy. • Rozwinięta sieć szkół podstawowych na terenie Gminy. • Dość wysoki poziom współczynnik skolaryzacji brutto. • Duża liczba i prężna działalność organizacji pozarządowych. • Pozytywny wynik finansowy Gminy w 2021 roku. • Brak zaciągniętych zobowiązań w Budżecie Gminy. • Bardzo duża skuteczność Urzędu Gminy w pozyskiwaniu środków zewnętrznych. W perspektywie finansowej 2014-2020 gmina pozyskała ponad 28,6 mln złotych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Duże potrzeby inwestycyjne szkół z terenu Gminy Księżpol. • Niska aktywność obywatelska mieszkańców Gminy
<p>Czynniki zewnętrzne</p>	<p style="text-align: center;">Szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wykorzystanie szans rozwoju gminy wynikających z funduszy strukturalnych (perspektywa finansowa 2021-2027). • Modernizacja i specjalizacja rolnictwa. • Rozwój rolnictwa ekologicznego. • Zmiana w planie zagospodarowania przestrzennego w celu poszerzenia terenów inwestycyjnych oraz terenów pod budownictwo mieszkaniowe. • Rozwój przedsiębiorczości i promocja przedsiębiorczości wśród ludzi młodych. • Rozwój gospodarki niskoemisyjnej (zwłaszcza: termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz wymiana oświetlenia na energooszczędne) i wykorzystanie potencjału OZE przez mieszkańców. • Rozwój usług turystycznych i agroturystycznych na terenie gminy. • Rozwój partnerstw lokalnych i rozwój animacji kulturalnej. 	<p style="text-align: center;">Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Światowy kryzys gospodarczy spowodowany pandemią koronawirusa. • Nasilające się zjawisko inflacji, prowadzące do szeregu negatywnych konsekwencji: społecznych (ubóstwo), gospodarczych (bezrobocie i recesja). • Ubożenie społeczeństwa, spadek jakości życia. • Rosnące ceny surowców i pracy utrudniające realizację inwestycji w założonych pierwotnie cenach. • Ryzyko nieotrzymania środków z UE. • Skomplikowane procedury i wydłużające się terminy ogłaszania programów unijnych oraz rozpatrywania i oceny wniosków. • Brak inwestorów zewnętrznych oraz niechęć do inwestowania. • Dalsze postępowanie procesu starzenia się społeczeństwa i jego negatywny wpływ na sferę społeczną i gospodarczą gminy.

<ul style="list-style-type: none"> • Połączenie możliwości rozwoju terenów o potencjale turystycznym z istniejącą bazą obiektów zabytkowych i dziedzictwem kulturowym. • Profesjonalizacja działań administracji publicznej. • Modernizacja istniejącej sieci dróg oraz budowa nowych. • Rozwój infrastruktury technicznej- zwłaszcza kanalizacyjnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Odpływ młodych dobrze wykształconych ludzi. • Niska aktywność w dziedzinie rozwoju działalności pozarolniczej. • Zwiększający się zakres zadań własnych gminy przy braku wsparcia finansowego z budżetu państwa. • Niestabilna polityka rolna państwa. • Niekorzystne trendy demograficzne. • Zagrożenie patologią społeczną i dysfunkcją rodzin. • Niski poziom środków budżetowych gminy na realizację zadań inwestycyjnych.
---	--

Źródło: Opracowanie własne.

2. Najważniejsze problemy

Przeprowadzona diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej jak również analiza SWOT pozwoliły na zebranie najważniejszych problemów/ barier rozwojowych gminy. Celem ich uporządkowania i usystematyzowania zebrano je w formie tabelarycznej oraz podzielono na obszary: społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny oraz środowiskowy.

Tabela 39. Najważniejsze problemy w gminie.

Obszar	Problemy
Społeczny	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wysoka stopa bezrobocia, ✓ wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej, ✓ niekorzystne zmiany demograficzne, wynikające z niskiego przyrostu naturalnego, niekorzystnej struktury wiekowej (wg. ekonomicznych grup wieku), oraz ujemnego salda migracji, ✓ wyludnianie się obszaru gminy, ✓ niski poziom dostępu do usług.
Gospodarczy	<ul style="list-style-type: none"> ✓ niewystarczający poziom przedsiębiorczości na terenie gminy, ✓ niewystarczająca liczba zakładów pracy na terenie gminy, ✓ niewystarczająco korzystna struktura agrarna, ✓ brak rozwiniętego przemysłu rolno-spożywczego i przetwórstwa, ✓ niewystarczający stan infrastruktury drogowej, ✓ nierozwinięty przemysł spędzania czasu wolnego.
Przestrzenno-funkcjonalny	<ul style="list-style-type: none"> ✓ braki w infrastrukturze technicznej, turystycznej i rekreacyjnej.
Środowiskowy	<ul style="list-style-type: none"> ✓ braki w zakresie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i zagospodarowania odpadów, ✓ niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców gminy/ brak środków na realizację inwestycji pozytywnie wpływających na środowisko naturalne.

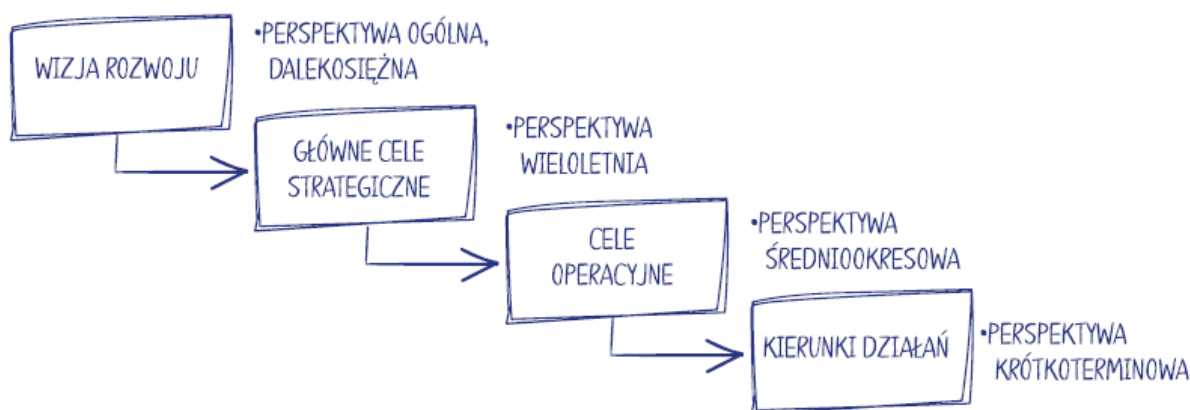
Źródło: Opracowanie własne.

3. Logika części programowej strategii

Tworząc część programową strategii założono, że struktura celów w dokumencie strategii musi tworzyć logicznie powiązany system. Realizacja działań powinna zapewniać osiągnięcie celów niższego rzędu – celów operacyjnych, co z kolei powinno przyczyniać się do osiągnięcia celów wyższego rzędu, czyli celów strategicznych. Kierunki działań planowane w ramach poszczególnych celów powinny wzajemnie się przenikać i uzupełniać, dzięki czemu możliwe będzie uzyskanie efektu synergii (wartości dodanej).

Schemat 1. Logika części programowej strategii.

Źródło: Strategia rozwoju Gminy. Poradnik praktyczny

4. Wizja rozwoju

Wizja gminy przedstawia obraz przyszłego stanu gminy, stanowiący wyobrażenie pożądanej rzeczywistości lokalnej w perspektywie do 2030 roku. Stanowi syntetyczny opis dążeń i aspiracji społeczności lokalnej opracowany przez całą wspólnotę gminy tj. władze samorządowe, partnerów społecznych oraz mieszkańców i ich reprezentantów. Wizja ukierunkowana jest prognostycznie, określa cel, do jakiego zmierza gmina oraz wskazuje zasadniczy kierunek podejmowanych działań.

Schemat 2. Wizja Gminy Księżpol.

Wizja

Gmina Księżpol – oparta na współpracy, działająca na rzecz dobra wspólnego i działań prorozwojowych, dbająca o jednoczesny rozwój w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej, przyjazna mieszkańcom, inwestorom i przybywającym tu gościom, dbająca o zrównoważony rozwój i partycypację społeczną, atrakcyjna turystycznie, o dobrym poziomie infrastruktury technicznej i społecznej, oraz chroniąca zasoby przyrodnicze i kulturowe.

Źródło: Opracowanie Urzędu Gminy Księżpol.

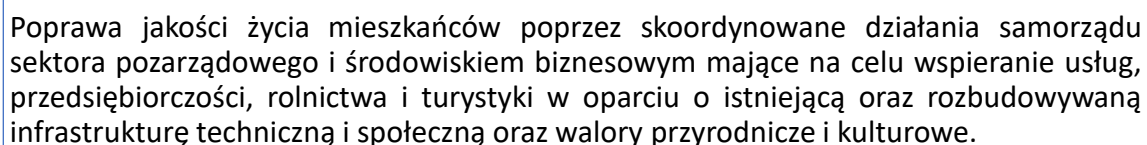

5. Misja rozwoju

Misja stanowi nadrzędny cel rozwoju gminy, któremu podporządkowane są priorytetowe obszary jej rozwoju. Wskazując ogólny kierunek, w którym powinna rozwijać się społeczność lokalna, określa ona rolę władz samorządowych. Zgodnie z misją, władze samorządowe pełnią rolę inicjatora dla realizacji przedsięwzięć zgodnych ze Strategią Rozwoju Gminy Księżpol na lata 2022-2030, a podejmowanych przez różnych aktorów życia społecznego i gospodarczego – liderów lokalnych, organizacje pozarządowe, instytucje publiczne, przedsiębiorców, grupy nieformalne mieszkańców, itd. Ponadto, władze samorządowe są także realizatorem własnych projektów (leżących w zadaniach własnych oraz we współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego), zmierzających do rozwoju gminy, upowszechniania jej walorów, ułatwiania współpracy partnerów lokalnych i wdrażania innowacyjnych rozwiązań. Misja to syntetyczny opis sposobu postępowania w celu realizacji wizji gminy.

Schemat 3. Misja Gminy Księżpol.

Misja

Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez skoordynowane działania samorządu sektora pozarządowego i środowiskiem biznesowym mające na celu wspieranie usług, przedsiębiorczości, rolnictwa i turystyki w oparciu o istniejącą oraz rozbudowywaną infrastrukturę techniczną i społeczną oraz walory przyrodnicze i kulturowe.

Źródło: Opracowanie Urzędu Gminy Księżpol.

6. Priorytetowe obszary rozwoju

Przygotowując część strategiczną Strategii Rozwoju Gminy Księżpol założono, że zaplanowane cele działań na terenie samorządu muszą być zgodne z dokumentami planistycznymi wyższego rzędu, tj. Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku. Przyjęto również, że Strategia powinna również wynikać ze stwierdzonych w diagnozie braków i potrzeb, które zbiorczo zostały przedstawione w ramach analizy SWOT.

Priorytetowe obszary rozwoju wraz ze wskazaniem wynikającymi z części diagnostycznej i przeprowadzonej analizy SWOT, zostały zawarte w poniższej tabeli:

Tabela 40. Priorytetowe obszary rozwoju.

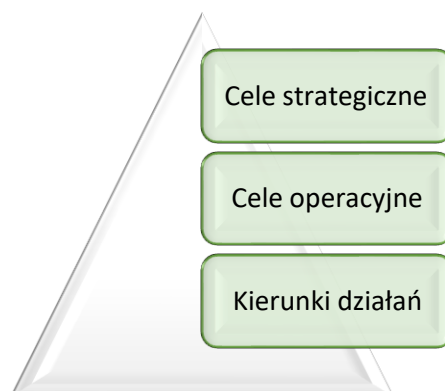
Obszar	Wskazanie działań
Społeczny	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wzrost liczby miejsc pracy i dochodów mieszkańców, ✓ rozwój ekonomii społecznej, ✓ minimalizowanie skutków niekorzystnych zmian demograficznych, ✓ przeciwdziałanie wyludnianiu się obszarów wiejskich.
Gospodarczy	<ul style="list-style-type: none"> ✓ rozwój przemysłu (rolno-spożywczego i przetwórstwa), ✓ wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, ✓ poprawa infrastruktury drogowej, ✓ budowa atrakcji i organizacja nowych sposobów spędzania czasu wolnego, ✓ poprawa stanu środowiska naturalnego, ✓ rozwój przedsiębiorczości.
Przestrzenno-funkcyjny	<ul style="list-style-type: none"> ✓ modernizacja infrastruktury technicznej, turystycznej i rekreacyjnej, ✓ rewitalizacja terenu gminy.
Środowiskowy	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii, ✓ programy dot. edukacji ekologicznej.

Źródło: Opracowanie własne.

7. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Formułując część strategiczną przyjęto architekturę celów i kierunków działań opartą na metodologii wykorzystanej w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2030. Cele strategiczne wskazują poziom wykształcenia oczekiwanego profilu społeczno-gospodarczego i określenia stanu rozwoju przestrzennego gminy. Cele operacyjne odnoszą się do stanu rozwoju wybranych płaszczyzn rozwoju społeczno-gospodarczego oraz rozwoju funkcjonalnego określonych struktur przestrzennych. Kierunki działań określają zakres niezbędnych działań sprzyjających osiągnięciu celów Strategii.

Schemat 4. Architektura celów i kierunków działań.

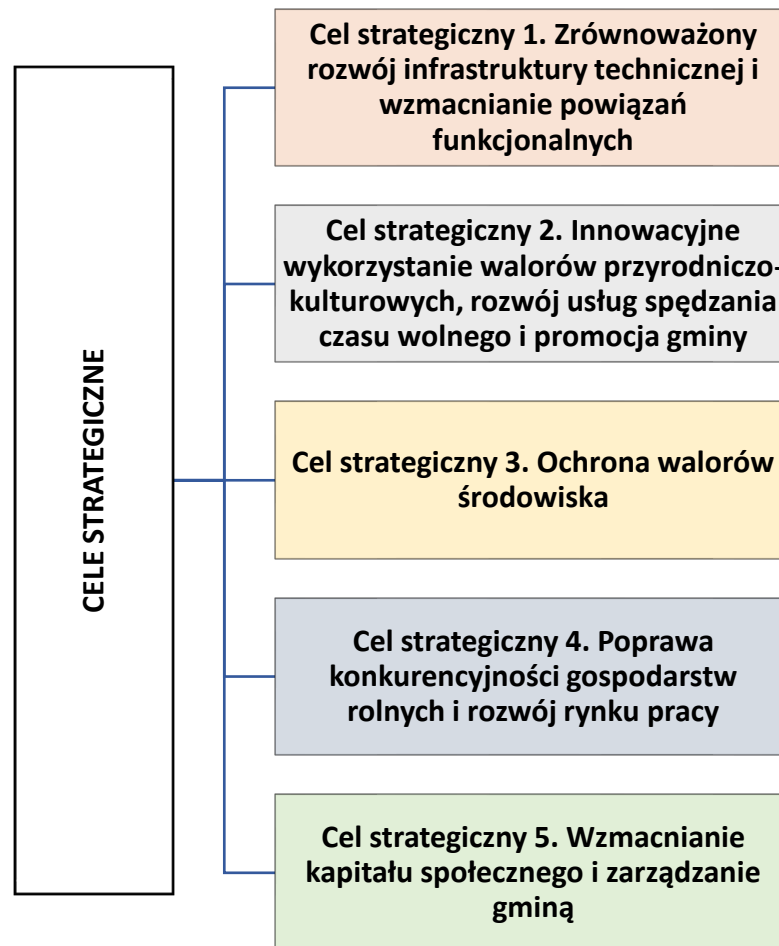

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.

Zaproponowane cele rozwoju gminy są konsekwencją i wynikają ze zidentyfikowanych w poprzednim rozdziale priorytetowych obszarów rozwoju. Tworzą one spójny i wzajemnie uzupełniający się system, w którym efekty jednych celów generują i wzmacniają efekty realizacji innych. Nadrzędną ideą jest wykorzystanie potencjałów rozwojowych, modernizacja gospodarki, innowacyjność oraz poprawa jakości życia mieszkańców gminy. Tworząc układ celów strategicznych dla gminy Księżpol oparto się w dużej mierze o wskazania zawarte w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku, a konkretnie na tematycznych obszarach dla Obszaru Strategicznej Interwencji Roztocze.

Schemat 5. Cele strategiczne gminy Księżpol.

Źródło: Opracowanie własne.

8. Cele operacyjne

Tabela 41. Cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Księżpol na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030.

Cel strategiczny 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmacnianie powiązań funkcjonalnych.

- 1.1. Budowa/ modernizacja infrastruktury drogowej oraz promocja elektromobilności
- 1.2. Rozwój infrastruktury komunalnej i wdrażanie racjonalnej gospodarki odpadami
- 1.3. Rozwój usług cyfrowych i infrastruktury telekomunikacyjnej
- 1.4. Rewitalizacja i wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy

Cel strategiczny 2. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy

- 2.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego
- 2.2. Rozwój usług i infrastruktury sportowej i rekreacyjnej
- 2.3. Upowszechnianie wykorzystujących technologie cyfrowe form dostępu do kultury
- 2.4. Promocja gminy

Cel strategiczny 3. Ochrona walorów środowiska

- 3.1. Ochrona i kształtowanie zasobów wodnych
- 3.2. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i infrastruktury publicznej
- 3.3. Rozwój niskoemisyjnych i zeroemisyjnych mocy wytwórczych, energetyki rozproszonej

Cel strategiczny 4. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy

- 4.1. Wzmacnianie innowacyjności i zaawansowania technologicznego gospodarstw rolnych
- 4.2. Promowanie przyjaznych środowisku rozwiązań w procesie produkcji rolnej, w tym rozwój rolnictwa ekologicznego
- 4.3. Rozwój agroturystyki, turystyki wiejskiej i rolniczego handlu detalicznego
- 4.4. Stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości

Cel strategiczny 5. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą

- 5.1. Włączenie i integracja społeczna
- 5.2. Rozwój usług społecznych i poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej
- 5.3. Bezpieczeństwo publiczne
- 5.4. Wspieranie oddolnych inicjatyw i poprawa efektywności zarządzania

Źródło: Opracowanie własne.

9. Kierunki działań

W niniejszym rozdziale przedstawiono zestawienie kierunków działań, które gmina Księżpol planuje podjąć w ramach każdego z założonych celów operacyjnych. Wskazano tu również rolę i zadania gminy przy ich realizacji. Należy podkreślić, iż zaprezentowane zestawienie kierunków działań nie stanowi zamkniętego katalogu i będzie mogło być w każdej chwili uzupełniane o nowe elementy w zależności od potrzeb gminy, charakteru zewnętrznych konkursów oraz jej możliwości finansowych. Do poszczególnych celów operacyjnych przyporządkowano wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych. W sytuacji, gdzie na dzień uchwalania strategii nie zostały zidentyfikowane żadne projekty, została poczyniona odpowiednia adnotacja. Działania te w każdej chwili mogą zostać uaktualnione na mocy uchwały o aktualizacji strategii.

9.1. Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej, wzmacnianie powiązań funkcjonalnych oraz współpracy transgranicznej i międzyregionalnej

Cel strategiczny 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmacnianie powiązań funkcjonalnych

1.1. Budowa/ modernizacja infrastruktury drogowej oraz promocja elektromobilności

Lp.	Kierunek działań
1.	Budowa nowych odcinków dróg gminnych
2.	Zwiększanie połączenia z ponadlokalnym układem komunikacyjnym.
3.	Przebudowa bądź modernizacja dróg gminnych i powiatowych poprawiających dostępność komunikacyjną i mobilność mieszkańców gminy
4.	Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez budowę m.in.: chodników, przejść dla pieszych, oświetlenia, barier ochronnych
5.	Budowa, rozbudowa lub modernizacja infrastruktury parkingowej
6.	Budowa ścieżek rowerowych i wiat rowerowych
7.	Organizacja spotkań informacyjnych dotyczących tematyki elektromobilności
8.	Budowa punktów ładowania pojazdów elektrycznych

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

- Budowa, sieci dróg rowerowych na obszarze gminy.
- Budowa drogi gminnej nr 109432L w miejscowości Nowy Lipowiec.
- Budowa drogi gminnej nr 109415L łączącej m. Stare Króle i Kulasze.
- Budowa drogi gminnej nr 109419L w m. Rakówka.
- Przebudowa drogi gminnej nr 109428L, 109427L i 109426L w Płusach.
- Budowa drogi gminnej nr 109429L w Księżpolu.
- Przebudowa drogi gminnej nr 109423L w Glinach.
- Budowa drogi wewnętrznej łączącej Stary Lipowiec oraz przysiółek Bukowiec w gminie Aleksandrów.
- Utworzenie stacji ładowania samochodów elektrycznych na terenie gminy.

Cel strategiczny 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmacnianie powiązań funkcjonalnych

1.2. Rozwój infrastruktury komunalnej i wdrażanie racjonalnej gospodarki odpadami

Lp.	Kierunek działań
1.	Budowa lub modernizacja wybranych elementów infrastruktury wodociągowej w gminie (sieć wodociągowa, stacje ujęcia i uzdatniania wody itp.)
2.	Budowa lub modernizacja wybranych elementów infrastruktury kanalizacyjnej w gminie (kanalizacja ściekowa i deszczowa, oczyszczalnia ścieków itp.)
3.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach wiejskich
4.	Budowa indywidualnych ujęć wody oraz małych zbiorników retencyjnych w gospodarstwach indywidualnych
5.	Organizacja szkoleń informacyjnych dot. zbiórki odpadów.
6.	Budowa/Modernizacja Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

- Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Rogale, Majdan Nowy, Majdan Stary, Zynie, Zanie – etap II.
- Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Rakówka, Budzyń, Zawadka, Przymiarki.
- Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Borki.
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w m. Marianka, Kulasze, Nowy Lipowiec, Stary Lipowiec, Majdan Nowy – Kolonia.
- Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odbierania Odpadów Komunalnych.
- Budowa stacji uzdatniania wody oraz nowych ujęć wody.
- Budowa zbiorników retencyjnych oraz infrastruktury nawodnieniowej.

Cel strategiczny 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmacnianie powiązań funkcjonalnych

1.3. Rozwój usług cyfrowych i infrastruktury telekomunikacyjnej

Lp.	Kierunek działań
1.	Rozwój e-administracji oraz dostępu do e-usług.
2.	Wykorzystanie technologii informacyjnych w udostępnianiu zasobów kulturowych, przyrodniczych i turystycznych.
3.	Działania ukierunkowane na rozwój elektronicznej administracji i usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną (składanie wniosków drogą elektroniczną, elektroniczny punkt informacji).
4.	Tworzenie i rozwój cyfrowych zasobów gminy m.in. w zakresie mienia i nieruchomości, planowania przestrzennego, kultury, edukacji, turystyki, ochrony zdrowia itp.
5.	Wykorzystanie lokalnych centrów aktywności do działań w zakresie e-edukacji i podnoszenia kompetencji cyfrowych mieszkańców

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

Na dzień uchwalenia strategii nie zidentyfikowano konkretnych działań w tym obszarze.

Cel strategiczny 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmacnianie powiązań funkcjonalnych

1.4. Rewitalizacja i wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy

Lp.	Kierunek działań
1.	Prowadzenie polityki przestrzennej i rewitalizacyjnej w gminie w oparciu o aktualne studia i plany
2.	Kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obszarów wiejskich, przywracająca lub nadająca im nowe funkcje obszarom oraz prowadząca do rozwiązania zdiagnozowanych problemów społecznych na tych obszarach
3.	Kształtowanie przestrzeni publicznej na obszarach wiejskich
4.	Zagospodarowanie zdegradowanych/niewykorzystanych przestrzeni publicznych
5.	Montaż systemu monitoringu wizyjnego
6.	Tworzenie i wyposażenie terenów inwestycyjnych w podstawową infrastrukturę (drogową, energetyczną, wodno-ściekową, teleinformatyczną) oraz infrastrukturę kubaturową, umożliwiającą szybkie uruchomienie przez inwestorów działalności gospodarczej
Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych	
<ul style="list-style-type: none"> • Rewitalizacja obszarów zdegradowanych, realizowanych na podstawie gminnych programów rewitalizacji. • Utworzenie Centrum Produktu Lokalnego na terenach rewitalizowanych. • Inwestycje mające na celu poprawę bezpieczeństwa przestrzeni publicznych. 	

9.2. Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 2. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy

Cel strategiczny 2. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy

2.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego

Lp.	Kierunek działań
1.	Rozbudowa małej infrastruktury turystycznej, służącej udostępnianiu na cele turystyczne obszarów cennych przyrodniczo
2.	Renowacja i rewitalizacja na cele turystyczne obiektów dziedzictwa kulturowego
3.	Odnawianie lub poprawa stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym zabytkowych, służących zachowaniu dziedzictwa kulturowego i rozwoju turystyki na obszarach wiejskich
4.	Zagospodarowanie atrakcyjnych przyrodniczo obszarów gminy
5.	Rozbudowa, przebudowa i remont infrastruktury na cele działalności kulturalnej, edukacji artystycznej
6.	Zakup trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej, w tym edukacji artystycznej
Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych	
Na dzień uchwalenia strategii nie zidentyfikowano konkretnych działań w tym obszarze.	

Cel strategiczny 2. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy

2.2. Rozwój usług i infrastruktury sportowej i rekreacyjnej

Lp.	Kierunek działań
1.	Budowa/przebudowa/modernizacja obiektów sportowych na terenie gminy
2.	Przygotowanie nowych tras dla turystyki pieszej i rowerowej.
3.	Budowa, rozbudowa, adaptacja i modernizacja obiektów na potrzeby prowadzenia działalności edukacyjnej wraz z zapleczem socjalnym (m.in. place zabaw)
4.	Budowa siłowni zewnętrznych.
5.	Budowa miejsc kampingowych wraz z uzbrojeniem.

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

- Budowa boiska ze sztuczną murawą w Księżpolu.

Cel strategiczny 2. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy

2.3. Upowszechnianie wykorzystujących technologie cyfrowe form dostępu do kultury

Lp.	Kierunek działań
1.	Rozwijanie produktów i oferty wydarzeń wykorzystujących unikalne zasoby lokalne (np. kuchnię, wydarzenia historyczne, tradycje, materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe, walory środowiskowe, wydarzenia związane z przejawami współczesnej twórczości artystycznej, wydarzenia sportowe).
2.	Stworzenie internetowej bazy zabytków zlokalizowanych na terenie gminy.

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

Na dzień uchwalenia strategii nie zidentyfikowano konkretnych działań w tym obszarze.

Cel strategiczny 2. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy

2.4. Promocja gminy

Lp.	Kierunek działań
1.	Kreowanie dobrego wizerunku gminy jako atrakcyjnego miejsca dla turystów poprzez zróżnicowane działania marketingowe
2.	Rozbudowa i wdrożenie kompleksowego systemu informacji i promocji turystycznej i kulturalnej w gminie
3.	Opracowanie spójnego systemu Identyfikacji Wizualnej Miasta i Gminy Księżpol.

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

- Inwestycje ukierunkowane na poprawę dostępności do miejsc inwestycyjnych.
- Pozyskiwanie terenów pod inwestycje oraz ich uzbrojenie.
- Budowa tężni solankowej oraz fontanny przed budynkiem GOK w Księżpolu.
- Budowa drewnianej wieży widokowej w m. Majdan Stary.
- Budowa punktów obsługi kamperów.
- Budowa Miejsc Obsługi Rowerzystów.
- Budowa ogrodów dydaktycznych.
- Budowa drugiej linii zabudowy w m. Majdan Nowy.
- Tworzenie nowych terenów zabudowy jednorodzinnej.
- Budowa mostów oraz przepustów na ciekaw wodnych celem poprawienia dojazdu do zabudowań oraz terenów uprawnych.

9.3. Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 3. Ochrona walorów środowiska

Cel strategiczny 3. Ochrona walorów środowiska	
3.1. Ochrona i kształtowanie zasobów wodnych.	
Lp.	Kierunek działań
1.	Budowa indywidualnych ujęć wody oraz małych zbiorników retencyjnych w gospodarstwach indywidualnych
2.	Działania z zakresu małej retencji oraz ochrony przeciwpowodziowej.
3.	Ochrona jakości wód w tym racjonalna gospodarka nawozami i środkami ochrony roślin.
4.	Wdrażanie zasady gospodarki zamkniętej gromadzenia wody deszczowej przez mieszkańców i przedsiębiorców.
5.	Zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców.
Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych	
<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego oraz przeciwpowodziowego. 	

Cel strategiczny 3. Ochrona walorów środowiska	
3.2. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i infrastruktury publicznej	
Lp.	Kierunek działań
1.	Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i obiektów publicznych m.in. poprzez działania termomodernizacyjne, poprawę systemu grzewczego i oświetleniowego budynków, stosowanie inteligentnych systemów monitorowania i sterowania zużyciem energii, szersze wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych.
2.	Wymiana oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej na energooszczędne.
3.	Budowa/wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne.
Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych	
<ul style="list-style-type: none"> • Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej w tym: instalacja urządzeń OZE, systemów zarządzania energią, przyłączeniem do ciepła systemowego oraz promowaniem energooszczędności. • Termomodernizacja budynków szkół w Księżpolu, Majdanie Starym i Rakówce. 	

Cel strategiczny 3. Ochrona walorów środowiska	
3.3. Rozwój niskoemisyjnych i zeroemisyjnych mocy wytwórczych, energetyki rozproszonej	
Lp.	Kierunek działań
1.	Montaż instalacji OZE (m.in.: panele solarne, panele fotowoltaiczne, pompy ciepła) w budynkach użyteczności publicznej.
2.	Montaż instalacji OZE (w tym m.in.: panele solarne, panele fotowoltaiczne, pompy ciepła) w budynkach mieszkalnych.
3.	Rozwój inteligentnych systemów i sieci elektroenergetycznej oraz systemów magazynowania energii na szczeblu lokalnych i we współpracy z innymi gminami.
4.	Budowa farm fotowoltaicznych

5. Rozwój firm w branży energetyki odnawialnej (firmy produkujące urządzenia do wytwarzania energii z OZE, firmy budowlane zajmujące się instalacjami OZE, firmy produkujące energię z OZE, w tym w ramach mikroinstalacji- wspieranie potencjalnych przedsiębiorców w zakresie udzielania odpowiedniej informacji oraz pomoc w procesie inwestycyjnym

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

- Modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulicznego (wymiana i montaż nowych lamp) na obszarze gminy.

9.4. Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 4. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy

Cel strategiczny 4. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy

4.1. Wzmacnianie innowacyjności i zaawansowania technologicznego gospodarstw rolnych

Lp.	Kierunek działań
1.	Realizacja projektów promujących ekologiczne sposoby nawożenia upraw oraz ich przechowywania.
2.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.
3.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenach nowych inwestycji mieszkaniowych.
4.	Wsparcie szkoleniowe i doradcze w zakresie poprawy efektywności wykorzystania energii w rolnictwie i przetwórstwie spożywczym
5.	Ułatwianie dostaw i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, produktów ubocznych, odpadów i pozostałości oraz innych surowców nieżywnościowych dla celów biogospodarki- wsparcie merytoryczne z zakresu budowy jednostek wytwarzania energii wykorzystujących energię wiatrową, biogaz, biomasę, energię słoneczną, wodę oraz geotermię
6.	Promocja szkoleń zawodowych i nabywania umiejętności przez rolników oraz właścicieli lasów w zakresie prowadzonej produkcji, ochrony środowiska oraz marketingu swoich produktów i usług

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

Na dzień uchwalenia strategii nie zidentyfikowano konkretnych działań w tym obszarze

Cel strategiczny 4. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy

4.2. Promowanie przyjaznych środowisku rozwiązań w procesie produkcji rolnej, w tym rozwój rolnictwa ekologicznego

Lp.	Kierunek działań
1.	Wsparcie edukacji ekologicznej w gospodarstwach rolnych i zakładach przetwórczych – poprzez organizację szkoleń, kursów, konferencji we współpracy z LODR.
2.	Wsparcie w pozyskiwaniu środków na rozwój rolnictwa ekologicznego – organizacja spotkań z doradcami, praktykami oraz prywatnymi inwestorami.
3.	Pomoc w organizacji spółdzielni, stowarzyszeń, grup producentów produktów ekologicznych.

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

Na dzień uchwalenia strategii nie zidentyfikowano konkretnych działań w tym obszarze.

Cel strategiczny 4. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy

4.3. Rozwój agroturystyki, turystyki wiejskiej i rolniczego handlu detalicznego

Lp.	Kierunek działań
1.	Tworzenie warunków zachęcających do rozwoju bazy gastronomicznej i noclegowej
2.	Podjęcie współpracy z organizacjami turystycznymi w zakresie rozwoju oferty turystycznej
3.	Budowa i modernizacja targowisk gminnych
4.	Utworzenie miejsca promocji produktów lokalnych oraz utworzenie zaplecza infrastrukturalnego dla wsparcia twórczości ludowej a także utworzenie ośrodków rzemiosła ludowego oraz tworzenia izb regionalnych.
5.	Wspieranie rozwoju usług na rzecz rolnictwa.
Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych	
Na dzień uchwalenia strategii nie zidentyfikowano konkretnych działań w tym obszarze.	

Cel strategiczny 4. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy

4.4. Stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości

Lp.	Kierunek działań
1.	Współpraca z przedsiębiorcami w zakresie pomocy organizacyjno-prawnej w zakresie zarządzania zmianą i niwelowania skutków kryzysu gospodarczego.
2.	Współpraca gminy z Powiatowym Urzędem Pracy oraz innymi instytucjami w zakresie promocji programów nastawionych na zwiększenie samozatrudnienia mieszkańców
3.	Kreowanie i podejmowanie lokalnych inicjatyw oraz programów poprawiających atrakcyjność inwestycyjną oraz rozwój przedsiębiorczości we współpracy z instytucjami otoczenia biznesu oraz instytucjami finansowymi.
4.	Wsparcie osób planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej (szkolenia, doradztwo, monitoring, finansowanie kosztów prowadzenia działalności w początkowym okresie)
5.	Współdziałanie z lokalnymi instytucjami otoczenia biznesu oraz firmami funkcjonującymi w Rejestrze Usług Rozwojowych (RUR) w celu angażowania przedsiębiorstw do uczestnictwa w projektach szkoleniowo-doradczych.
6.	Rozwój firm z branży przetwórstwa rolno-spożywczego, wykorzystującego lokalne zasoby produkcji rolnej poprzez aktywne wsparcie potencjalnych przedsiębiorców (udzielanie odpowiedniej informacji oraz pomocy w procesie inwestycyjnym)
7.	Rozwój przedsiębiorstw społecznych, obejmujący m.in. fazę przygotowawczą (szkolenia i doradztwo) oraz fazę inkubacji (koszty założenia przedsiębiorstwa, mentoring) oraz fazę rozwoju (finansowanie miejsc pracy)
Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych	
Na dzień uchwalenia strategii nie zidentyfikowano konkretnych działań w tym obszarze.	

9.5. Kierunki działań przypisane do celu strategicznego nr 5. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą

Cel strategiczny 5. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą	
5.1. Włączenie i integracja społeczna	
Lp.	Kierunek działań
1.	Rozwój instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych form wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych (w tym placówek wsparcia dziennego oraz środowiskowego) - realizacja zadań własnych w ramach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, a także poprzez bliską współpracę z instytucjami i placówkami podlegającymi samorządowi powiatowemu
2.	Aktywny udział gminy w realizacji kompleksowych programów na rzecz integracji osób i rodzin wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową
3.	Realizacja działań na rzecz reintegracji i rehabilitacji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych- współpraca partnerska z podmiotami o charakterze reintegracyjnym (zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej, centra integracji społecznej, klub integracji społecznej)
Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych	
<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja istniejących świetlic wiejskich oraz remiz OSP. • Niwelacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych, w szczególności w budynkach użyteczności publicznej. • Budowa oraz adaptacja budynków na domy seniora. 	

Cel strategiczny 5. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą	
5.2. Rozwój usług społecznych i poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej	
Lp.	Kierunek działań
1.	Wzrost poziomu upowszechniania usług w zakresie edukacji przedszkolnej oraz podniesienie jej jakości- współpraca Urzędu Gminy z podmiotami uprawnionymi do prowadzenia edukacji przedszkolnej- informowanie o możliwościach zewnętrznego finansowania
2.	Rozwój instytucjonalnej i pozarodzinnej opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 (m.in. żłobki, kluby dziecięce, dzienni opiekunowie).
3.	Poprawa warunków edukacji ogólnej przyczyniająca się do rozwoju kompetencji kluczowych na rynku pracy z uwzględnieniem rozwoju właściwych postaw
4.	Rozwijanie indywidualnych umiejętności uczniów, szczególnie uczniów uzdolnionych oraz uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i predyspozycjach sportowych- współpraca Urzędu Gminy ze szkołami- działania realizowane przez własne jednostki organizacyjne oraz we współpracy z jednostkami podległymi samorządowi powiatowemu zajmującymi się szkolnictwem na poziomie szkół ponadpodstawowych
5.	Rozwój na poziomie gminy i powiatu spójnego systemu doradztwa edukacyjno-zawodowego oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla młodzieży szkolnej
6.	Rozwój usług społecznych z zakresu opieki i aktywizacji osób starszych, w tym w tym form środowiskowych (zdeinstytucjonalizowanych)
7.	Promowanie przedsięwzięć na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej, w szczególności dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych

Cel strategiczny 5. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą

5.2. Rozwój usług społecznych i poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej

8.	Profilaktyka uzależnień oraz przeciwdziałanie agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży
9.	Wspieranie sektora ekonomii społecznej
10.	Poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej i zwiększenie jej dostępności dla osób o specjalnych potrzebach, w tym dla osób z niepełnosprawnością

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

- Budowa żłobka oraz modernizacja przedszkola i oddziałów przedszkolnych.

Cel strategiczny 5. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą

5.3. Bezpieczeństwo publiczne

Lp.	Kierunek działań
1.	Doposażenie Ochotniczych Straży Pożarnych działających na terenie gminy w specjalistyczny sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych oraz usuwania skutków zagrożeń naturalnych i katastrof- zakup sprzętu dla wybranych OSP (funkcjonujących w systemie KSRRG i będących poza nim) dla wybranych na we współpracy z Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej
2.	Budowa infrastruktury bezpieczeństwa publicznego

Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

- Modernizacja istniejących remiz na terenie gminy.

Cel strategiczny 5. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą

5.4. Wspieranie oddolnych inicjatyw i poprawa efektywności zarządzania

Lp.	Kierunek działań
1.	Wzmocnienie zdolności analitycznych służb planowania przestrzennego, m.in. poprzez dostęp do nowoczesnych narzędzi w zakresie analizy, przetwarzania, interpretacji i prezentacji danych przestrzennych
2.	Wzmocnienie bazy wiedzy i potencjału kadrowego gminy w zakresie realizacji projektów w formule partnerstwa publiczno-prywatnego oraz innowacyjnych rozwiązań w zakresie stosowania prawa zamówień publicznych- realizacja m.in. poprzez udział pracowników gminy w organizowanych szkoleniach, seminariach oraz platformach współpracy
3.	Wprowadzenie cyfrowych rozwiązań w zakresie zarządzania infrastrukturą.

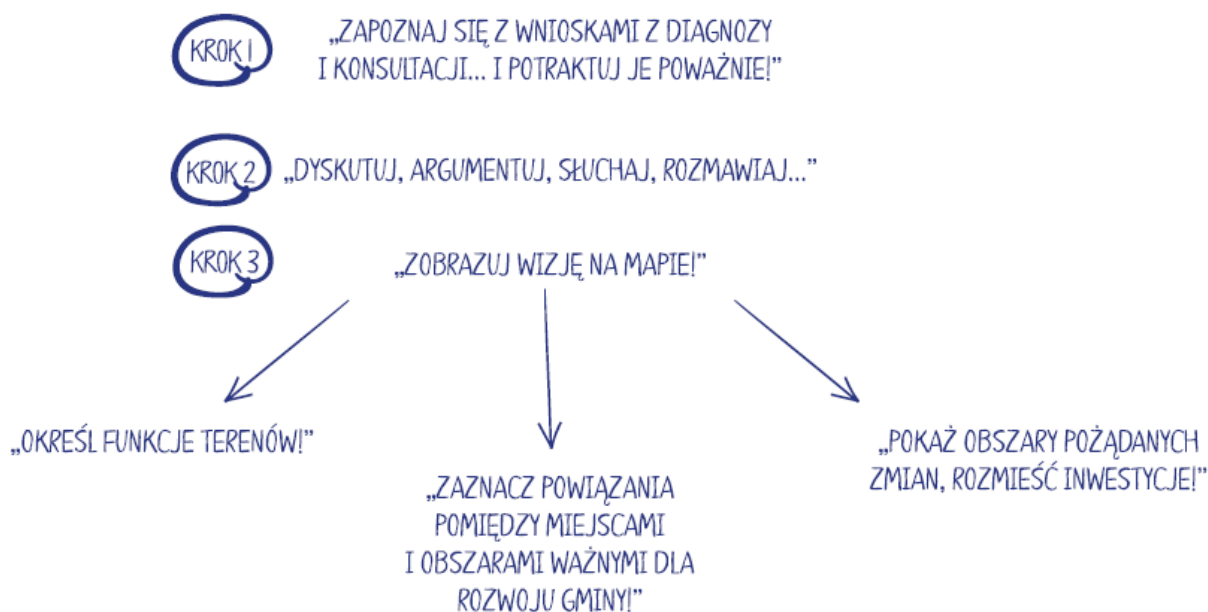
Wykaz wstępnie zidentyfikowanych projektów inwestycyjnych i społecznych

Na dzień uchwalenia strategii nie zidentyfikowano konkretnych działań w tym obszarze.

III. Wymiar przestrzenny polityki rozwoju

1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej obrazuje strategiczne pomysły na rozwój gminy zorientowane terytorialnie i jest efektem zintegrowanego procesu planistycznego. W swym założeniu ma stanowić porządkujący składnik strategii, źródło i rodzaj najważniejszych ustaleń rozwojowych osadzonych przestrzennie.

Bazą modelu jest przestrzeń, która jest dobrem i zasobem o strategicznym znaczeniu dla społeczności lokalnych. Przestrzeń ma określoną powierzchnię, posiada konkretną wartość, a jednocześnie zmienia się pod wpływem trendów globalnych (np. zmiany klimatyczne) oraz lokalnych (np. podlega silnej presji rozwojowej i zawłaszczaniu przez indywidualnych właścicieli).

Model rozumiany jest jako przedstawienie długookresowej strategicznej wizji rozwoju gminy wynikającej z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb rozwojowych i posiadanego potencjału, z uwzględnieniem jego specyfiki i zróżnicowania wewnętrznego. Model wskazuje obszary, które strategia rozwoju uznaje za istotne dla osiągnięcia celów rozwoju, obszary wymagające ochrony oraz rodzaje powiązań funkcjonalnych występujących pomiędzy poszczególnymi obszarami.

Główne zadania modelu to:

- ✓ obrazować kierunki rozwoju przestrzennego,
- ✓ opisywać spodziewane efekty przekształceń przestrzeni wynikające z realizacji celów strategii oraz wyjaśniać spójność interwencji dedykowanych danym obszarom,
- ✓ określać i hierarchizować obszary o różnych charakterystykach oraz powiązaniach między nimi, formułować ogólne zalecenia (rekomendacje) i zasady dotyczące gospodarowania przestrzenią (ze szczególnym uwzględnieniem obszarów istotnych z punktu widzenia rozwoju gminy),

- ✓ ustalać ramy współpracy z interesariuszami na obszarach realizacji wyznaczonych celów rozwoju (np. właścicielami nieruchomości, instytucjami rządowymi i JST, inwestorami, przedsiębiorcami),
- ✓ tłumaczyć wartości ważne w długiej perspektywie czasowej, wyrażane w wizji rozwoju i decydujące o prowadzonej polityce rozwoju,
- ✓ definiować interes publiczny poprzez ustalenie ram działania dla strategii, polityk i użytkowania przestrzeni, a w konsekwencji pełnić funkcje prewencyjne przed ewentualnymi konfliktami – społecznymi, przestrzennymi, środowiskowymi (np. dotyczącymi lokalizowania kontrowersyjnych inwestycji).

1.1. Uwarunkowania modelu- pozycja gminy w krajowej i regionalnej polityce przestrzennej

Pozycja Gminy w „Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”

W „Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030” (Załącznik do uchwały nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. (poz. 252)) gmina Księżpol jako gmina wiejska zaliczona została do:

- ✓ wiejskich obszarów funkcjonalnych,
- ✓ obszarów kształtowania potencjału rozwojowego – cennych przyrodniczo/ ochrony krajobrazów kulturowych.

Pozycja Gminy w „Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego”

W „Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego” (zał. nr 1 do uchwały nr XI/162/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 października 2015 r.), Gmina Księżpol jest wymieniana w odniesieniu do:

- ✓ ochrony planistycznej zlewni Czarnej Łądy (wraz z m. Biłgoraj, oraz gminami Biłgoraj, Terespol, Aleksandrów i Józefów),
- ✓ przeciwdziałania uciążliwościom akustycznym generowanym przez ruch komunikacyjny. Zgodnie z PZP WL wskazuje się nielocalizowanie (w lokalnych dokumentach planistycznych) funkcji wrażliwych na uciążliwości hałasu na terenach położonych w bezpośrednim sąsiedztwie głównych drogowych powiązań transportowych. Zgodnie z Programem ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubelskiego dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż odcinków dróg do obszarów, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku należą: sąsiedztwie dróg wojewódzkich (nr 833, 801, 824, 830, 835) – gminy: Biłgoraj, Głusk, Janów Lubelski, Jastków, Końskowola, Kraśnik, Księżpol, Nałęczów, Puławy, Żyrzyn.
- ✓ kształtowania i utrwalania tożsamości regionalnej oraz turystycznego wykorzystania potencjału kulturowego. W PZP WL wskazuje się: pasma kulturowe, traktowane jako wieloprzestrzenne struktury wyznaczone na obszarach koncentracji potencjału kulturowego pozwalającego na ukierunkowanie rozwoju turystyki i zintegrowany rozwój infrastruktury turystycznej: pasmo pogranicza kulturowego wyznaczone przez obiekty sakralne 3 religii, tj.: chrześcijaństwa (greckokatolickie, rzymsko-katolickie, prawosławne), judaizmu i islamu, rozciągające się od Haczowa (woj. podkarpackie) po Drohiczyn (woj. podlaskie).
- ✓ Obszarów wskazanych do rozwoju przetwórstwa drzewnego i papierniczego. Gmina Księżpol została wymieniona jako gmina o dużej koncentracji zakładów zajmujących się przeróbką drewna (tartaki).

Gmina Księżpol została ponadto zaliczona do roztoczańsko-puszczańskiego obszaru funkcjonalnego. Obejmuje on tereny południowej części województwa (Roztocze, kompleks Puszczy Solskiej i Lasów Janowskich, a także fragment Równiny Biłgorajskiej i Płaskowyż Tarnogradzki) o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowo-kulturowych oraz dużej lesistości. Na obszarze tym położonych jest 12 miast: Zamość, Kraśnik, Tomaszów Lubelski, Janów Lubelski, Biłgoraj, Szचेbrzeszyn, Frampol, Zwierzyniec, Krasnobród, Józefów, Tarnogród i Modliborzyce oraz gminy wiejskie: Kraśnik, Zamość, Krynice, Jarczów, Potok Górny, Biszczka, Księżpol, Tarnogród, Batorz, Szastarka, Modliborzyce, Godziszów, Chrzanów, Janów Lubelski, Dzwola, Frampol, Goraj, Radecznicza, Zwierzyniec, Adamów, Krasnobród, Tarnawatka, Józefów, Aleksandrów, Susiec, Tomaszów Lubelski, Beżec, Lubycza Królewska, Szचेbrzeszyn, Turobin, Zakrzówek, Potok Wielki, Biłgoraj, Łukowa i Obsza (Rys. 20. Obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym).

Priorytet rozwojowy:

- ✓ aktywizacja gospodarcza poprzez wykorzystanie potencjału uzdrowiskowego, leśnego i turystycznego,

Funkcje rozwojowe:

- ✓ podstawowe – gospodarcza (ukierunkowana na przetwórstwo drewna), turystyczna,
- ✓ towarzyszące – rolnicza (ukierunkowana na rolnictwo ekologiczne i produkcję roślin przemysłowych), uzdrowiskowa,

Wiodące kierunki zagospodarowania:

- ✓ rozwój infrastruktury turystycznej (szlaki turystyczne, ośrodki edukacji ekologicznej) i usług obsługi turystyki,
- ✓ rozwój gospodarstw agroturystycznych, ekologicznych i agroleśnych,
- ✓ rozwój bazy przetwórstwa drewna,
- ✓ gospodarcze wykorzystanie zasobów uzdrowiskowych (w tym rozwój bazy sanatoryjnej) i energetycznych,
- ✓ rozwój bazy rynku hurtowego i przetwórstwa rolno-spożywczego.

Zasady i warunki zagospodarowania:

- ✓ zachowanie drożności i walorów przyrodniczych paneuropejskiego korytarza ekologicznego,
- ✓ zachowanie wstążeczkowego układu pól (rozłogów pól) charakterystycznego dla krajobrazu rolniczego Roztocza Zachodniego,
- ✓ przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy na terenach otwartych,
- ✓ regulacja stosunków wodnych terenów użytków rolnych,
- ✓ wzbogacanie funkcjonalne obszarów wiejskich.

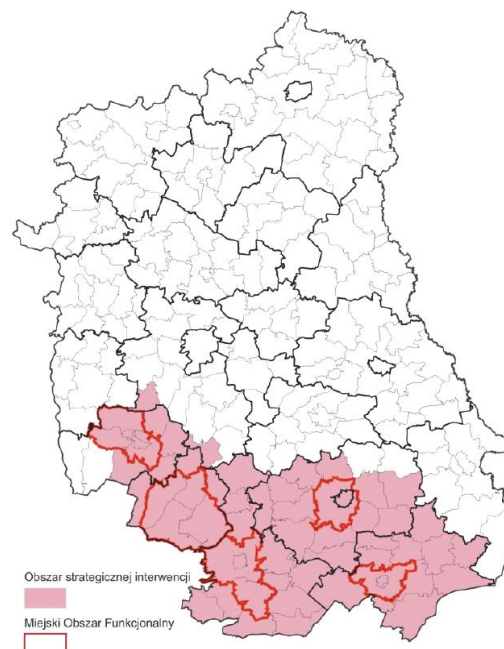

Pozycja Gminy w „Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku”

Realizując jedno z podstawowych założeń krajowej polityki regionalnej, które zakłada zapewnienie zrównoważonego rozwoju całego kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowymi i przestrzennym, a także uwzględniając wyraźne zróżnicowanie poszczególnych terytoriów pod względem stanu rozwoju oraz występujących barier i potencjałów, w SRWL przyjęto następujące ramy delimitacji Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI) subregionalnych:

- ✓ podstawą wyznaczenia OSI subregionalnych są zróżnicowane cechy przestrzeni odzwierciedlone w waloryzacji funkcjonalnej województwa (Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego -PZPWL 2015) oraz regionalizacji fizycznogeograficznej Polski,
- ✓ granice OSI wyznaczone są na podstawie granic administracyjnych gmin,
- ✓ wyznaczone w województwie OSI subregionalne uwzględniają krajową politykę rozwoju regionalnego ukierunkowaną terytorialnie, wyrażoną poprzez krajowe OSI określone w KSRR 2030, tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze.

Mapa 14. OSI Roztocze

Źródło: „Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku”.

Gmina Księżpol została zaliczona do OSI Roztocze (jako MOF ośrodka lokalnego, tj. Biłgoraja). Tworząc część strategiczną niniejszego dokumentu skupiono się na tym, aby cele wyznaczone przez Gminę były zgodne z celami określone dla ww. OSI. Zadbano ponadto, aby ich dobór nastąpił w sposób zapewniający ich dostosowanie do lokalnej specyfiki a jednocześnie zapewnił wykonalność finansową zapisów strategii.

Szczegółowe informacje przedstawia Tabela 42.

Tabela 42. OSI Roztocze- charakterystyka.

OSI Roztocze	
Priorytet rozwoju	Społeczno-gospodarcze wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego Roztocza i Puszczy Solskiej.
Podstawy delimitacji	<ul style="list-style-type: none"> – zasięg Roztoczańsko-Puszczańskiego Obszaru Funkcjonalnego (waloryzacja w PZPWL 2015), – obszar Transgranicznego Rezerwatu Biosfery Roztocze, – obszar współpracy w ramach Stowarzyszenia Samorządów Euroregion Roztocze, – obszar projektowanego Geoparku Kamienny Las na Roztoczu.
Cechy wiodące – przesłanki delimitacji:	<ul style="list-style-type: none"> – wysoka lesistość, która w wielu gminach przekracza 50% powierzchni, – duży udział powierzchni obszarów objętych różnymi formami ochrony przyrody, – uznany wysoki potencjał turystyczny, w tym wynikający z unikalnego w skali kraju krajobrazu naturalno-kulturowego, – wysokie walory krajoznawcze, które predestynują ten obszar do rozwoju aktywnych form wypoczynku, tj.: turystyki krajoznawczej, przyrodniczej, wędrówek pieszych i rowerowych, a także edukacji ekologicznej, – sprzyjające warunki klimatyczne dla rozwoju turystyki zimowej i leczniczej oraz odpowiednie warunki hipsometryczne dla uprawiania sportów zimowych, – złożona, wielofunkcyjna struktura przyrodnicza, stanowiąca o szczególnym znaczeniu obszaru w kształtowaniu powiązań ekologicznych, – istniejące naturalne powiązania funkcjonalne w układzie transgranicznym, – zidentyfikowane zasoby uzdrowiskowe (klimat leczniczy i wody mineralne), – wysoki poziom nasłonecznienia.
Zasięg OSI	<p>MOF: Biłgoraja, Janowa Lubelskiego, Kraśnika, Tomaszowa Lubelskiego i Zamościa;</p> <ul style="list-style-type: none"> – 41 gmin należących do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, tj.: Adamów, Aleksandrów, Batorz, Bełzec, Biszczka, Chrzanów, Frampol, Goraj, Jarczów, Józefów, Komarów-Osada, Krasnobród, Krynice, Lubycza Królewska, Łabunie, Łaszczów, Łukowa, Miączyn, Nielisz, Obsza, Potok Górny, Potok Wielki, Księżpol, Radeznica, Sitno, Sułów, Susiec, Stary Zamość, Szastarka, Księżpol, Tarnawatka, Telatyn, Tereszpol, Trzydnik Duży, Turobin, Tyszowce, Ulhówek, Wilkołaz, Zakrzew, Zakrzówek, Zwierzyniec; – 2 gminy nienależące do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, tj.: Borzechów i Tarnogród.
Kierunki interwencji /tematyczne obszary wsparcia Żywicielskiego OSI w kontekście realizacji celów SRWL	<p>Kierunki interwencji / tematyczne obszary wsparcia Żywicielskiego OSI w kontekście realizacji celów SRWL:</p> <p>1.1 Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej jako istotnego elementu regionalnej oferty turystycznej oraz ważnego czynnika poprawy ekonomicznej gospodarstw rolnych. <p>2.1 Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Poprawa regionalnych i międzyregionalnych powiązań komunikacyjnych z uwzględnieniem szkieletowego układu dróg ekspresowych (S19, S17 i S12) oraz planowanej autostrady A2, w tym budowa obwodnic miast. <p>Przedsięwzięcia flagowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Realizacja drogi ekspresowej Via Carpatia / S19; ○ Realizacja drogi ekspresowej S17, w tym budowa obwodnic: Zamościa i Tomaszowa Lubelskiego; ○ Przebudowa DK74, w tym budowa obwodnic: Dzwoli, Gorajca, Janowa Lubelskiego, Księżpola, Zamościa;

OSI Roztocze

- Przebudowa i rozbudowa dróg wojewódzkich nr: DW833, DW835, DW837, DW842, DW848, DW849, DW850, DW852, DW853, DW858, DW863, w tym budowa obwodnicy Kraśnika (DW833), Urzędowa (DW833), Biłgoraja (DW835), Frampola (DW835) i Tarnogrodu (DW835).
  - Poprawa regionalnych i międzyregionalnych połączeń kolejowych z uwzględnieniem Programu Kolejowego CPK Centralny Port Komunikacyjny.
- Przedsięwzięcia flagowe:**
- Realizacja szlaku kolejowego relacji Warszawa – Lwów;
  - Budowa nowego połączenia kolejowego (Lublin – Zamość / komponent CPK: Trawniki – Zamość);
  - Budowa linii kolejowej (Szastarka – Janów Lubelski – Biłgoraj) wraz z poprawą dostępności do transportu kolejowego w m. Kraśnik;
  - Przebudowa linii kolejowej nr 68 relacji Lublin – Stalowa Wola / budowa nowego odcinka Kraśnik – Rzeczyca;
  - Przebudowa linii kolejowych 69 i 72 na odc. Rejowiec – Zawada – Zamość Szopinek wraz z budową łącznicy omijającej stację Zawada;
  - Budowa linii kolejowej nr 56 (Wólka Orłowska – Bełzec);
  - Budowa dworca kolejowego w Kraśniku;
  - Rozbudowa Lokalnego Centrum Sterowania Linii Hutniczej Szerokotorowej oraz przebudowa stacji Zamość Bortatycze i Księżpol.
- 2.4 Ochrona walorów środowiska.**
- Ochrona wartości przyrodniczych, w tym krajobrazu, siedlisk i bioróżnorodności.
- Przedsięwzięcia flagowe:**
- Opracowanie planów ochrony oraz planów zadań ochronnych dla obszarów objętych prawną formą ochrony przyrody;
  - Aktualizacja lokalnych dokumentów planistycznych w zakresie uwzględnienia działań i warunków zagospodarowania wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych.
- 3.3 Promocja i rozwój usług prozdrowotnych, uzdrowiskowych oraz gospodarki senioralnej.**
- Rozwój funkcji i bazy lecznictwa uzdrowiskowego na obszarach występowania naturalnych warunków i czynników leczniczych.
- Przedsięwzięcia flagowe:**
- Rozbudowa bazy i infrastruktury uzdrowiska Krasnobród;
  - Realizacja procesu dochodzenia do uzyskania statusu uzdrowiska na terenach występowania naturalnych czynników leczniczych (wody mineralne, właściwości klimatu) w gminach: Biszczka, Janów Lubelski, Łukowa i Susiec.
- 3.4 Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój sportu i usług wolnego czasu**
- Kreowanie i rozwijanie oferty ośrodków łączących funkcje edukacyjne, kulturalne i rekreacyjne, wykorzystujących nowe trendy w turystyce
- Przedsięwzięcia flagowe:**
- Utworzenie Geoparku „Kamienny las na Roztoczu”.
  - Rozwijanie produktów i oferty wydarzeń wykorzystujących unikalne zasoby lokalne (np. kuchnię, wydarzenia historyczne, tradycje, materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe, walory środowiskowe, wydarzenia związane z przejawami współczesnej twórczości artystycznej, wydarzenia sportowe)
  - Organizacja punktów usług i obsługi turystycznej dla turystyki zmotoryzowanej (np. caravanning, turystyka motocyklowa)
  - Rozwój infrastruktury sprzyjającej tworzeniu zróżnicowanej oferty opartej o różne formy turystyki (np. kajakową, rowerową, nordic walking, konną, kulturową, historyczną, przyrodniczą, kulinarną itp.)

OSI Roztocze

	<p>Przedsięwzięcia flagowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Rozbudowa Centralnego Szlaku Rowerowego Roztocza; ○ Rozbudowa Green Velo; ○ Organizacja szlaku Architektury Drewnianej Województwa Lubelskiego. – Wspieranie rozwoju przemysłów kreatywnych oraz przemysłów kultury, przedsiębiorczości bazującej na lokalnych zasobach, dziedzictwie kulturowym i usługach edukacyjnych – Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego, poprzez rozwijanie funkcji użytkowej obiektów kulturowych <p>4.4 Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wspieranie działań i współpraca z właściwymi podmiotami na rzecz realizacji inwestycji sprzyjających pogłębianiu kontaktów międzyregionalnych, w tym w zakresie infrastruktury granicznej (budowa i rozbudowa przejść granicznych oraz dostosowanie ich do obsługi ruchu turystycznego) oraz poprawiającej dostępność do przejść granicznych (drogi, linie kolejowe, parkingi buforowe, lotnisko, infrastruktura turystyczna). <p>Przedsięwzięcia flagowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Wspieranie rozbudowy istniejącej oraz budowy nowej infrastruktury poprawiającej dostępność do przejść granicznych (drogi, linie kolejowe, parkingi buforowe, infrastruktura turystyczna). – Wspieranie działań na rzecz ochrony zasobów przyrodniczych na obszarach przygranicznych oraz rozwój zintegrowanej turystyki transgranicznej
--	--

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.

Pozycja Gminy Księżpol w „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030”

Gmina Księżpol wraz z innymi gminami powiatu biłgorajskiego (Aleksandrów, Biłgoraj, Biszczka, Frampol, Goraj, Józefów, Księżpol, Łukowa, Obsza, Potok Górny, Tereszpol, Turobin) znajduje się na liście gmin zagrożonych trwałą marginalizacją znajdującą się w „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030”. Obszary zagrożone trwałą marginalizacją to zróżnicowane przestrzenie pod względem poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego, jak i funkcji gospodarczych skupiska gmin wiejskich i powiązanych z nimi funkcjonalnie małych miast, w których nastąpiła kumulacja negatywnych zjawisk społecznych i ekonomicznych. Obszary te zostały wyznaczone na podstawie wielowskaźnikowej metodyki opracowanej na potrzeby Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju z perspektywą do 2030 roku.⁶

⁶ Lista gmin zagrożonych trwałą marginalizacją: programowanie 2021-2027.

1.2. Analiza kluczowych uwarunkowań rozwojowych

Usytuowanie w regionie oraz uwarunkowania zewnętrzne ograniczające gminę

Gmina Księżpol położona jest w południowo-wschodniej części powiatu biłgorajskiego; sąsiaduje od północy z gminą Biłgoraj, od północnego wschodu z gminą Aleksandrów, od wschodu z gminą Łukowa, od południa z gminą Tarnogród, a od zachodu z gminą Biszczka.

Pod względem geograficznym gmina jest położona na pograniczu dwóch subregionów (w randze mezoregionów) Kotliny Sandomierskiej. Równiny Biłgorajskiej i Płaskowyżu Tarnogrodzkiego. Pierwszy z subregionów obejmuje północną część gminy. Z subregionem tym związane są dwa rodzaje krajobrazu naturalnego:

- równiny zalewowe, których cechami charakterystycznymi są gleby madowe, płytkie wody gruntowe i roślinność łąkowa (w gminie jest to dolina Tanwi),
- równiny terasowe akumulacyjne, wyróżniające się przewagą gleb rdzawych, nierównomierną głębokością wód gruntowych i dominacją borów sosnowych w pokrywie roślinnej (w gminie są to tereny przydolinne, położone na północ od doliny Tanwi).

Ośrodek gminny

Księżpol stanowi gminny ośrodek administracyjno-usługowy rozcięty doliną Złotej Nitki, od północy graniczący z Doliną Tanwi, od wschodu otoczony strefą krawędziową Płaskowyżu Tarnogrodzkiego, stanowiącą duży walor przyrodniczo-krajobrazowy gminy.

Graficzna prezentacja zachodzących zjawisk i istniejących uwarunkowań.

Mapy prezentowane na kolejnych stronach będą przedstawiały opisane wcześniej w dokumencie zjawiska w sposób graficzny. Szczegółowe opisy poszczególnych zakresów tematycznych znajdują się poniżej:

a. Układ komunikacyjny

Na terenie gminy występują drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne. Przez Gminę Księżpol przebiega łącznie 12,553 km dróg wojewódzkich o nawierzchni bitumicznej.

- 835 Lublin-Grabownica Starzeńska- długość odcinka 11,999 km
- 853 Biłgoraj-Tomaszów Lubelski - długość odcinka 0,554 km

b. Demografia

Wśród miejscowości zlokalizowanych na terenie gminy, najwięcej mieszkańców na koniec 2021 roku posiadały Księżpol (1 216), a następnie: Majdan Stary (733) i Korchów Pierwszy (691).

c. Ochrona przyrody

Ochroną prawną są objęte obszary położone w północnej i centralnej części Gminy:

- 1) Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków NATURA 2000 PLB060008 Puszcza Solska,
- 2) Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk PLH060034 Uroczyska Puszczy Solskiej,
- 3) Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk NATURA 2000 PLH060097 Dolina Dolnej Tanwi.

d. Infrastruktura wodociągowa

Łączna długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 162,30 km, ilość przyłączy: 1 822 szt.

W sieć wodociągową wyposażone są miejscowości: Majdan Nowy, Majdan Stary, Markowicze, Rogale, Stare Króle, Zanie, Zynie, Cegielnia Markowicze, Księżpol, Borki, Budzyń, Marianka, Pawlichy, Przymiarki, Rakówka, Zawadka, Zynie, Korchów Drugi, Korchów Pierwszy, Płusy, Stary Lipowiec, Nowy Lipowiec, Kulasze.

Jedyną miejscowością nieposiadającą wodociągu jest: Kolonia Kamionka

e. Infrastruktura kanalizacyjna

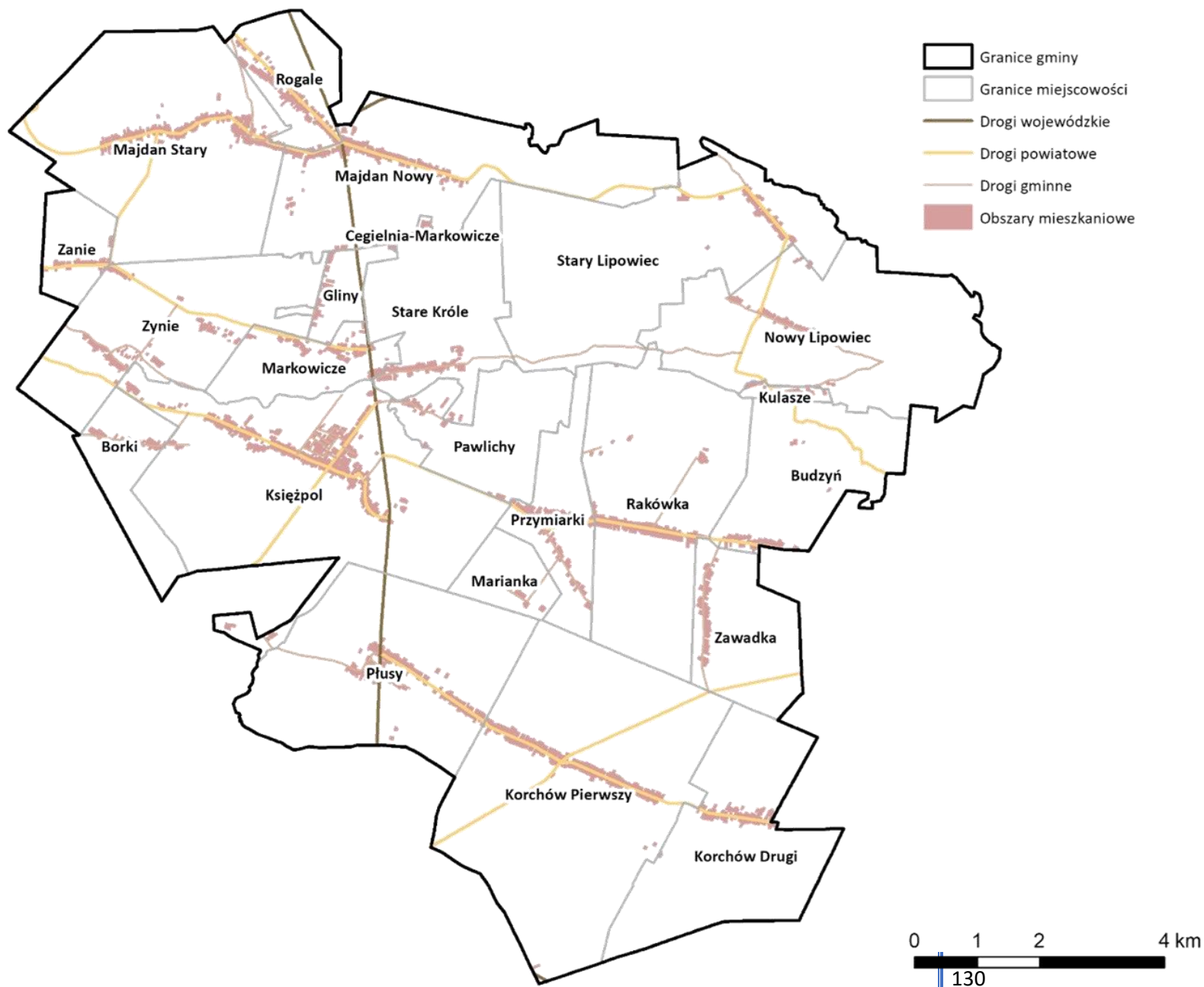
Łączna długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosi 49,77 km, przy odpowiadającej jej liczbie przyłączy wynoszącej 680.

W sieć kanalizacyjną wyposażone są miejscowości: Korchów Drugi, Korchów Pierwszy, Płusy, Cegielnia Markowicze, Księżpol, Stare Króle, Markowicze

Miejscowości nie posiadające kanalizacji to: Majdan Nowy, Majdan Stary, Rogale, Zanie, Zynie, Księżpol, Borki, Budzyń, Marianka, Pawlichy, Przymiarki, Rakówka, Zawadka, Zynie, Stary Lipowiec, Nowy Lipowiec, Kulasze, Kolonia Kamionka.

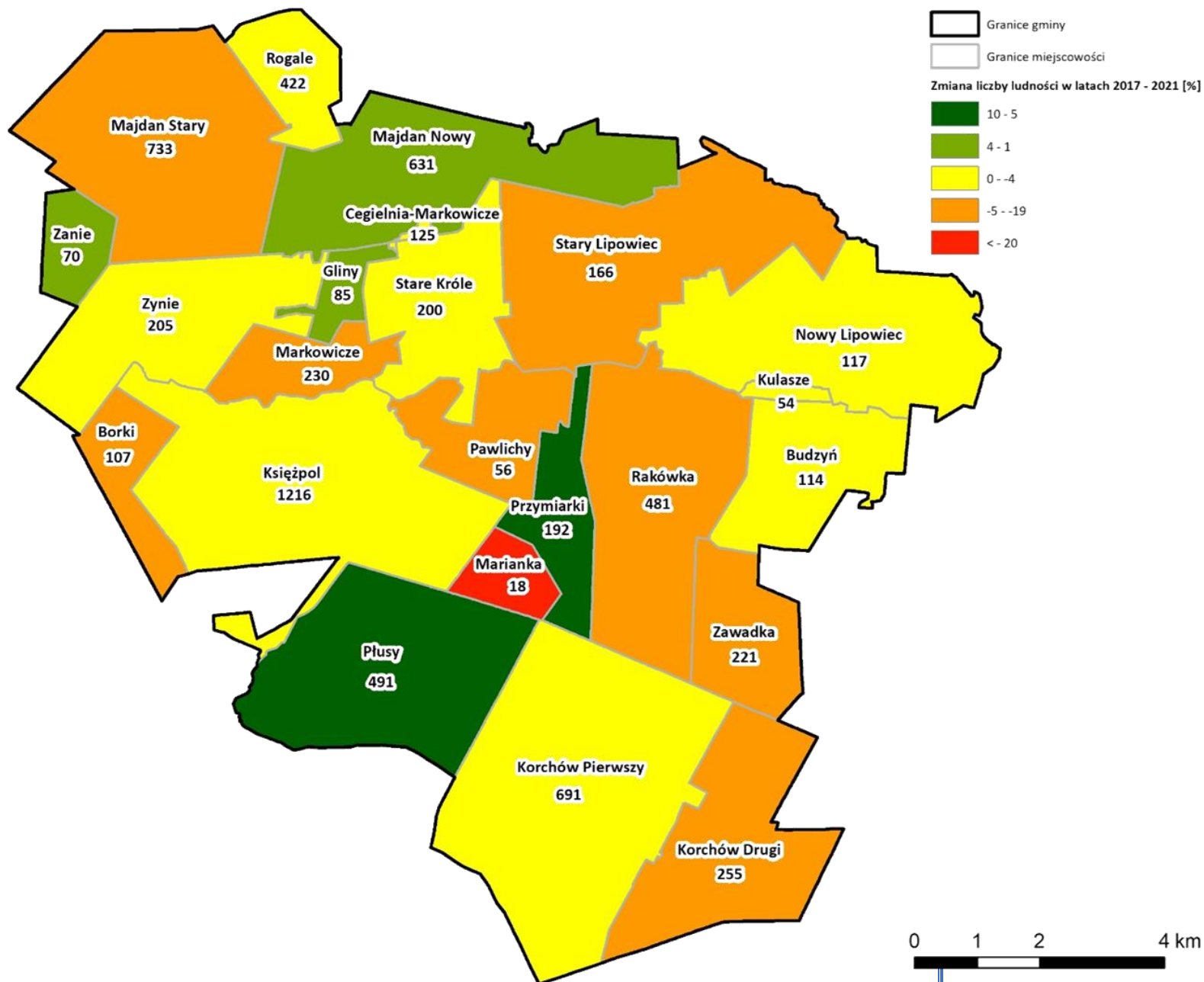

Mapa 15. Elementy struktury osadniczej wraz z lokalnym układem komunikacyjnym

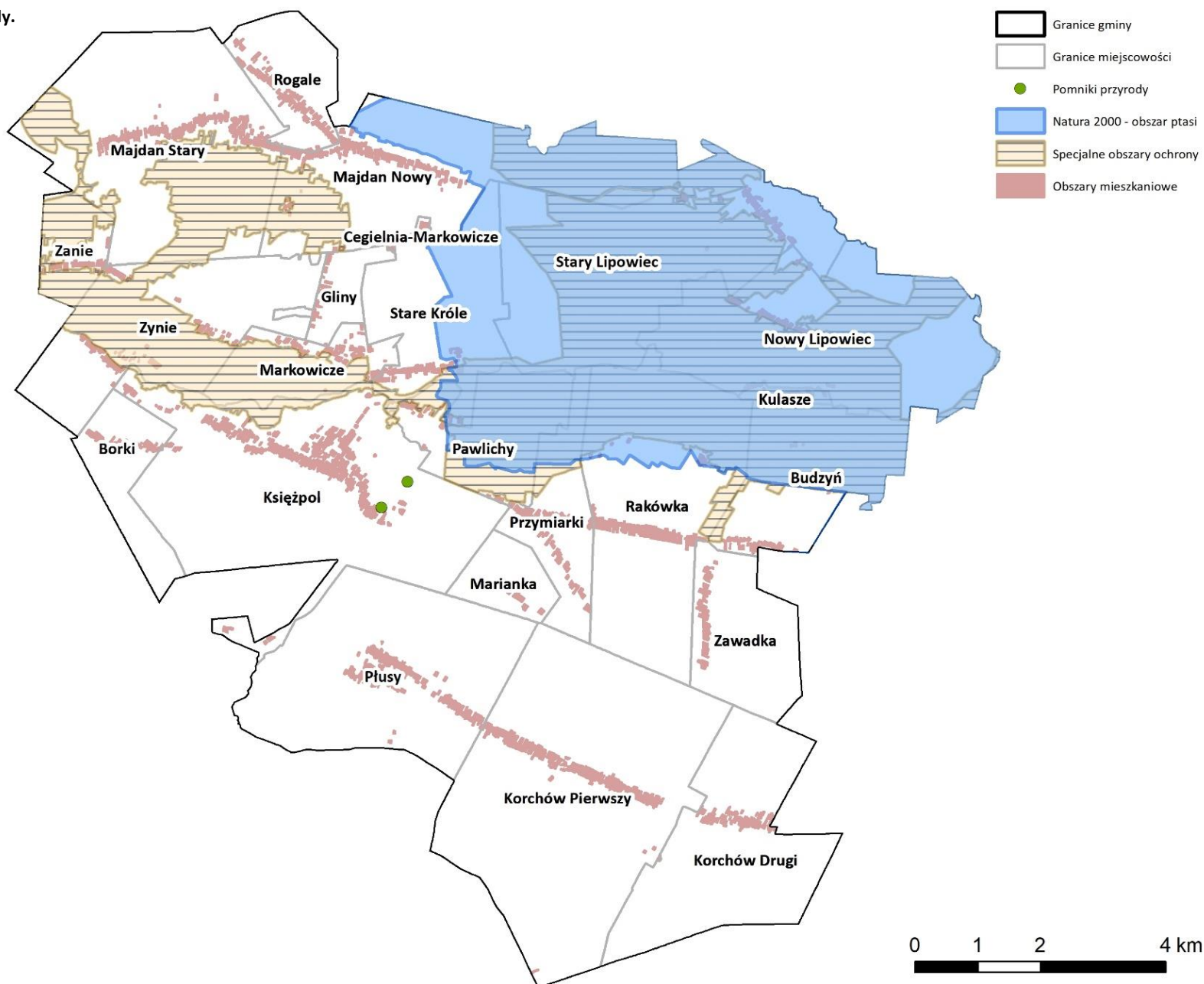

Mapa 16. Demografia – zmiany liczby ludności w latach 2017-2021.

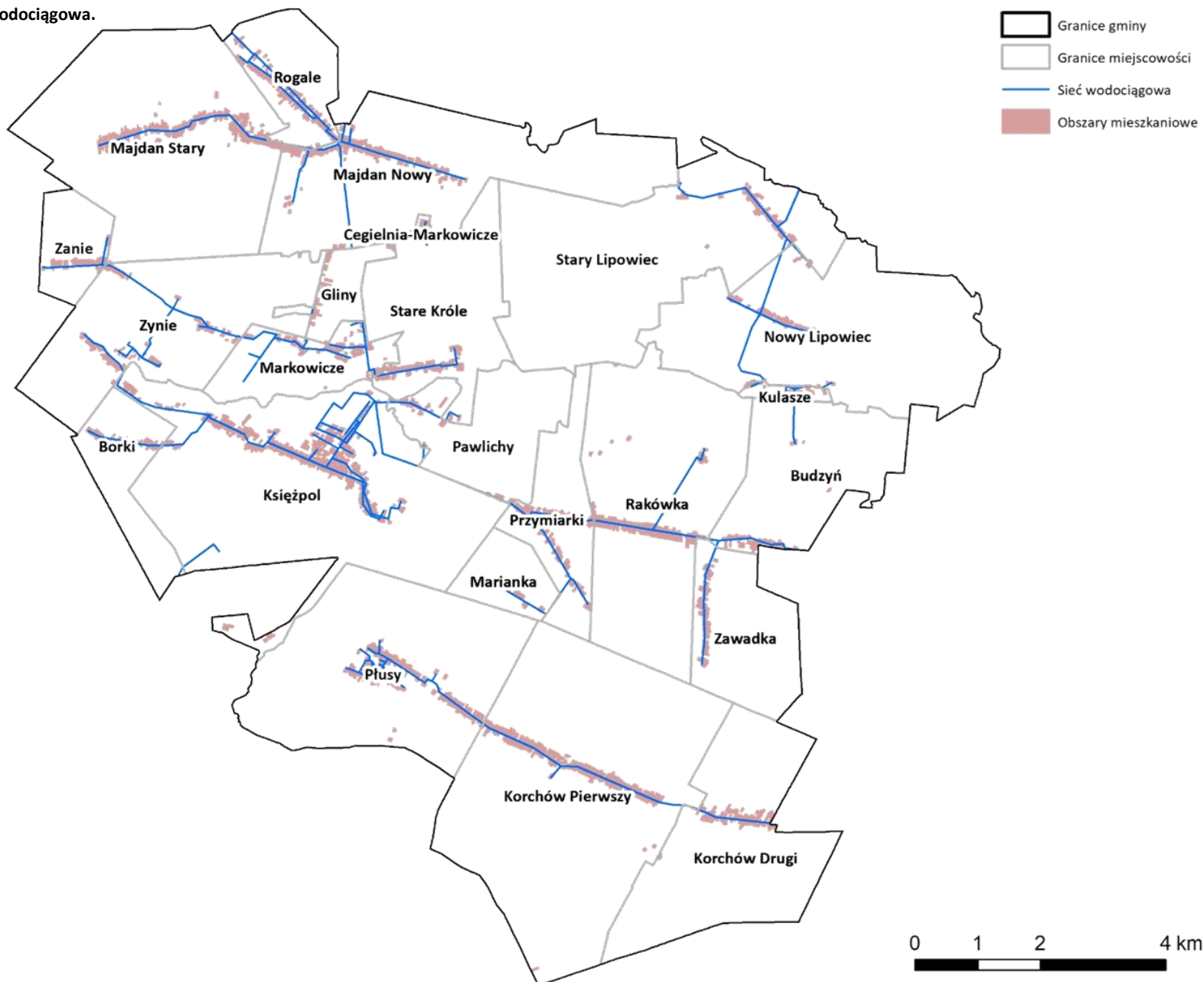

Mapa 17. Ochrona przyrody.

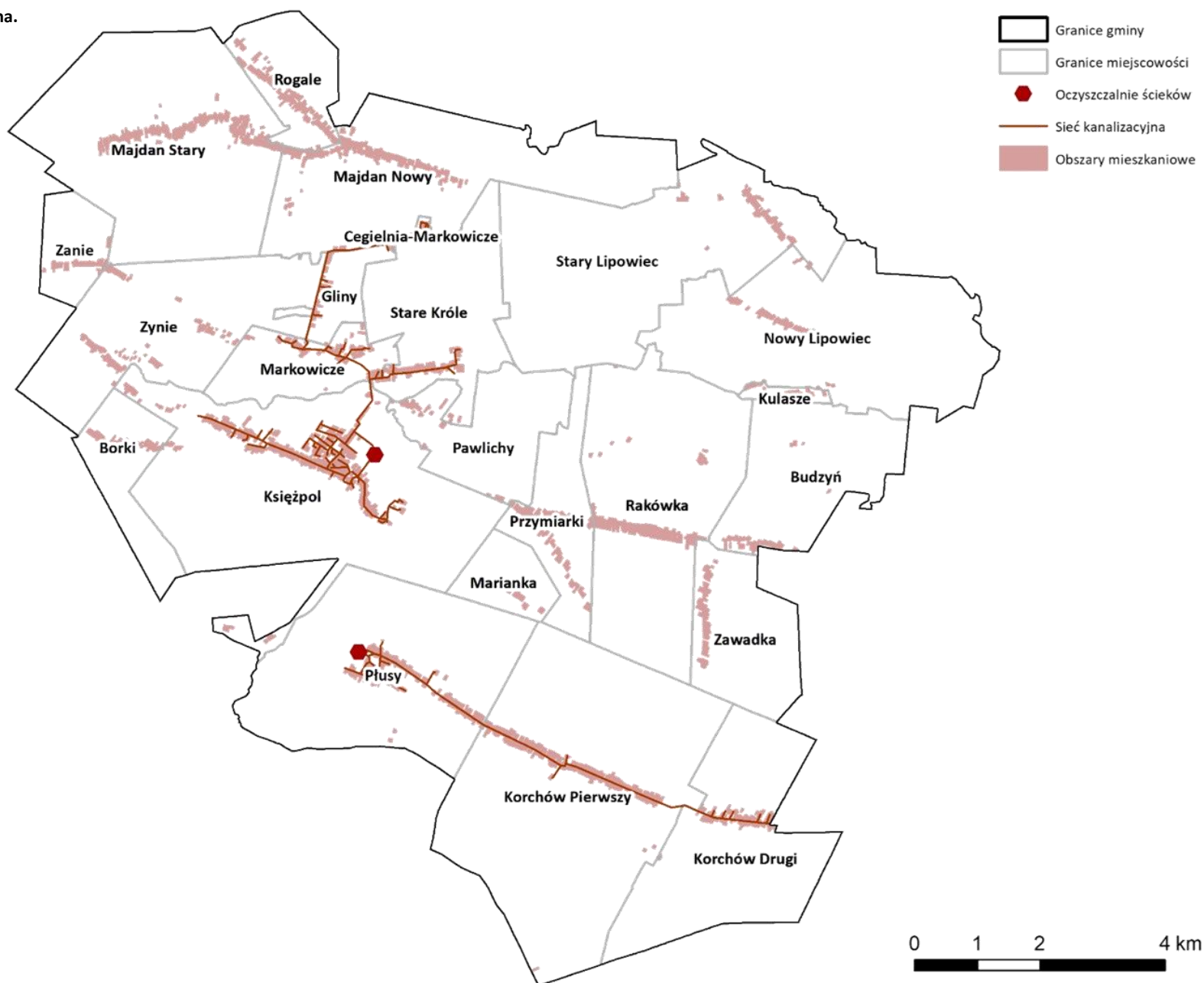

Mapa 18. Infrastruktura wodociągowa.

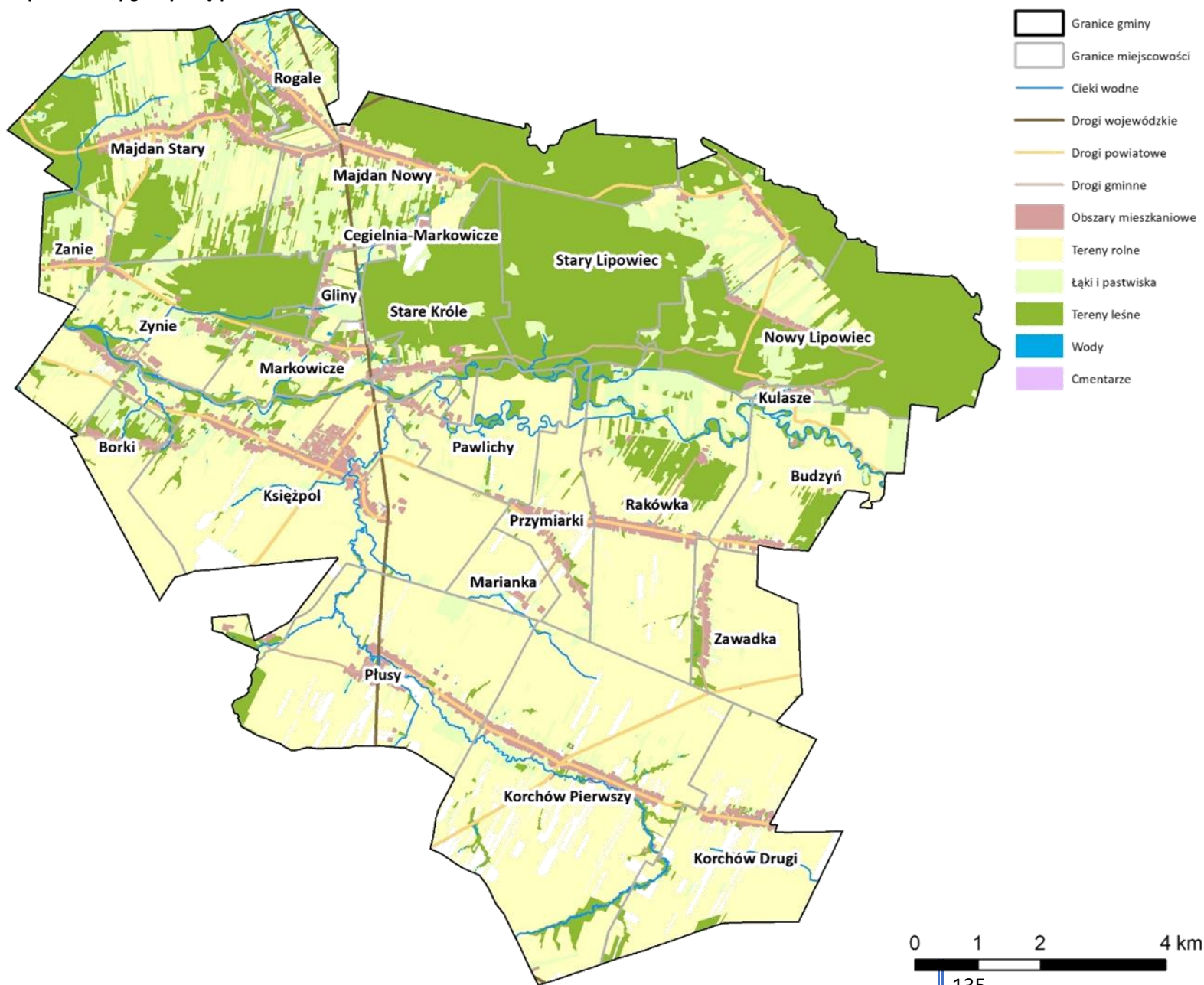

Mapa 19. Sieć kanalizacyjna.

Mapa 20. Układ funkcjonalno-przestrzenny gminy Książpol

1.3. Model funkcjonalno-przestrzenny wraz ze schematycznym przedstawieniem inwestycji.

Model docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Księżpol jest zobrazowaniem spodziewanych i zaplanowanych w strategii gminy procesów rozwoju i ich wpływu na kształtowanie się struktur przestrzennych. Ze względu na ukształtowanie terenu, historycznie ugruntowane użytkowanie przestrzeni, powiązania komunikacyjne oraz w wyniku zdiagnozowanych w strategii problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, wyodrębniono pięć głównych kategorii przeznaczenia terenu:

1. Tereny o funkcjach mieszkaniowych.
2. Tereny istotne dla rozwoju rolnictwa.
3. Tereny zieleni- zieleń urządzona, obszary rekreacyjno-wypoczynkowe.
4. Tereny o funkcjach gospodarczych.
5. Wody.

Główne kierunki rozwoju w oparciu o ww. strefy określono na poniższym schemacie:

Schemat 6. Główne kierunki rozwoju gminy Księżpol.

Źródło: Opracowanie własne.

W zakresie rozwoju infrastruktury drogowej jako kluczowe wskazuje się:

- ✓ budowę, modernizację i przebudowę dróg,
- ✓ rozbudowę oświetlenia drogowego oraz budowa/remont przystanków autobusowych.

W zakresie rozwoju infrastruktury technicznej jako kluczowe wskazuje się:

- ✓ budowę, modernizację, przebudowę infrastruktury wodno-kanalizacyjnej,
- ✓ modernizację gospodarki wodnej na terenie Gminy Księżpol,
- ✓ budowę indywidualnych ujęć wody oraz małych zbiorników retencyjnych w gospodarstwach indywidualnych.
- ✓ budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.

W zakresie rozwoju infrastruktury sprzyjającej poprawie bezpieczeństwa publicznego jako kluczowe wskazuje się:

- ✓ remont i doposażenie strażnic OSP na terenie Gminy Księżpol,

W zakresie rozwoju potencjału społecznego jako kluczowe wskazuje się:

- ✓ rozwój infrastruktury sportowej,
- ✓ budowę placów zabaw,

W zakresie rozwoju potencjału gospodarczego jako kluczowe wskazuje się:

- ✓ kształtowanie obszaru przestrzeni publicznej w centrum gminy Księżpol,
- ✓ zmianę w planie zagospodarowania przestrzennego w celu poszerzenia terenów inwestycyjnych oraz terenów pod budownictwo mieszkaniowe,
- ✓ renowację zabytków.

W zakresie rozwoju opartego o ochronę środowiska naturalnego jako kluczowe wskazuje się:

- ✓ rozwój odnawialnych źródeł energii w obszarze całej gminy,
- ✓ termomodernizację budynków użyteczności publicznej,
- ✓ wymianę oświetlenia na energooszczędne.

Tabela 43. Inwestycje punktowe oznaczone na mapie nr 19.

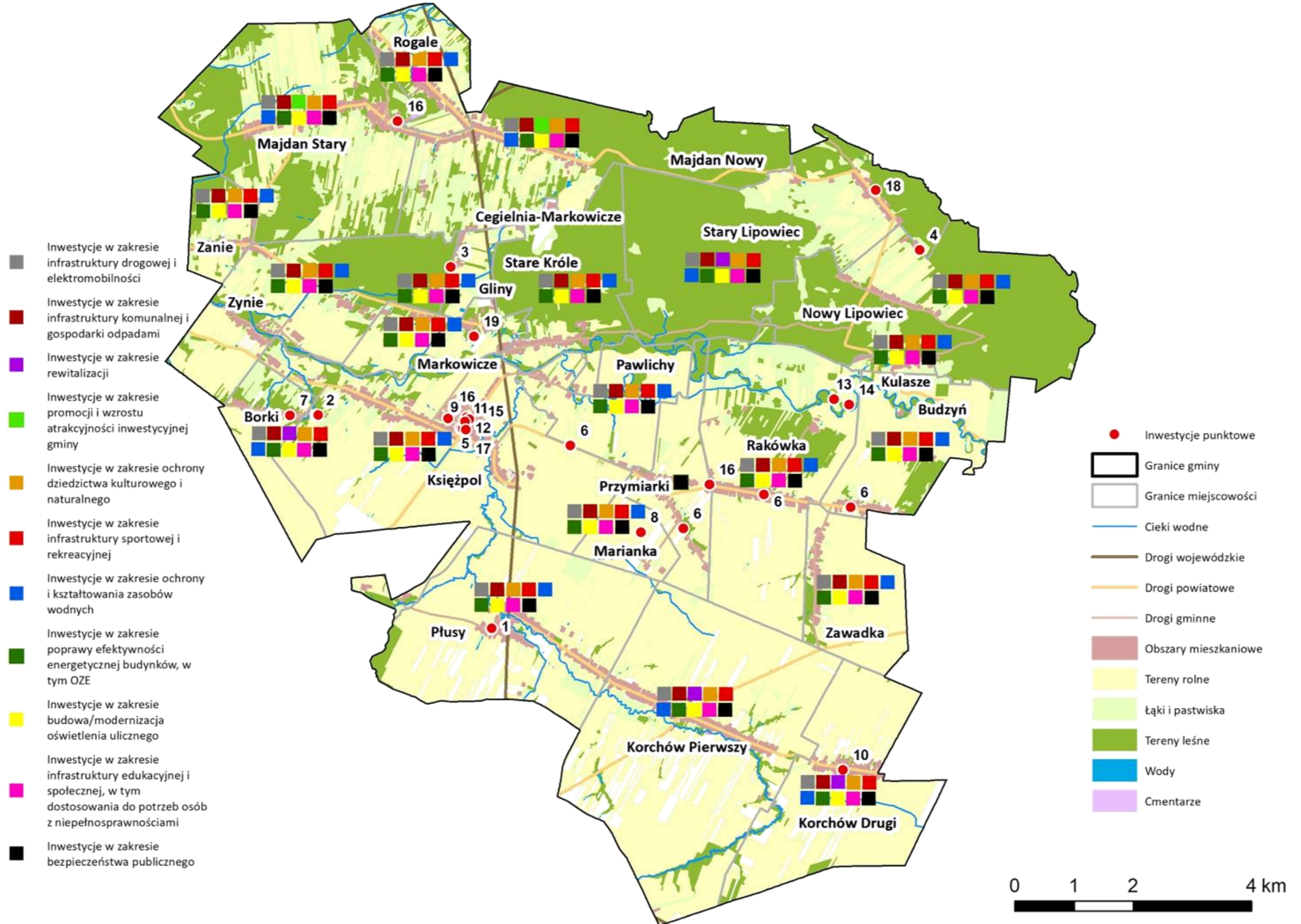
Lp.	Nazwa zadania	Obręb	Nr działki ewid.
● 1	Przebudowa drogi gminnej nr 109428L, 109427L i 109426L w Płusach.	Płusy, 0008	284/2, 1772, 267/2, 252/3, 256, 254, 413/4, 408/2
● 2	Budowa drogi gminnej nr 109429L w Księżpolu.	Księżpol. 0004	265
● 3	Przebudowa drogi gminnej nr 109423L w Glinach.	Zynie, 0017	893
● 4	Budowa drogi wewnętrznej łączącej Stary Lipowiec oraz przysiółek Bukowiec w gminie Aleksandrów.	Lipowiec Mały, 0013	832, 669/1 zakończenie w Gm. Aleksandrów, obr. Aleksandrów Drugi działka nr 2236/1
● 5	Utworzenie stacji ładowania samochodów elektrycznych na terenie gminy.	Księżpol, 0004	239/2
● 6	Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Rakówka, Budzyń, Zawadka, Przymiarki.	(Księżpol, 0004), Przymiarki, 0009), (Rakówka, 0010), (Zawadka)	(1277/2), (160, 133), (499, 319/2), (259, 442)
● 7	Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Borki.	(Księżpol, 0004), (Borki, 0001)	(265, 376), (1145, 1146/5)
● 8	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w m. Marianka, Kulasze, Nowy Lipowiec, Stary Lipowiec, Majdan Nowy – Kolonia.	(Przymiarki, 0009)	(243, 244, 245, 246, 249, 250, 251, 302, 258, 259)
● 9	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odbierania Odpadów Komunalnych.	Księżpol, 0004	212/23
● 10	Utworzenie Centrum Produktu Lokalnego na terenach rewitalizowanych.	Korchów, 0002	1438
● 11	Budowa boiska ze sztuczną murawą w Księżpolu.	Księżpol, 0004	207/13
● 12	Budowa tężni solankowej oraz fontanny przed budynkiem GOK w Księżpolu.	Księżpol, 0004	239/2
● 13	Budowa punktów obsługi kamperów.	Rakówka, 0010	144/3
● 14	Budowa Miejsc Obsługi Rowerzystów.	Rakówka, 0011	144/3
● 15	Budowa ogrodów dydaktycznych.	Księżpol, 0004	207/13
● 16	Termomodernizacja budynków szkół w Księżpolu, Majdanie Starym i Rakówce.	(Księżpol, 0004), (Majdan Stary), (Przymiarki)	207/13, 1296/2, 70
● 17	Niwelacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych, w szczególności w budynkach użyteczności publicznej.	Księżpol	556/2
● 18	Budowa oraz adaptacja budynków na domy seniora.	Lipowiec Duży	816
● 19	Budowa żłobka oraz modernizacja przedszkola i oddziałów przedszkolnych.	Markowicze	399/11

Źródło: Opracowanie własne.

Mapa 19 przedstawia przyjęty model funkcjonalno- przestrzenny gminy Księżpol.

Mapa 21. Model funkcjonalno-przestrzenny gminy Książpol

1.4. Ustalenia i rekomendacje wynikające z przyjętego modelu

Rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej określono na podstawie stworzonego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z przeprowadzoną analizą uwarunkowań przestrzennych w gminie.

Szczegółowe informacje przedstawia tabela.

Tabela 44. Ustalenia i rekomendacje wynikające z przyjętego modelu.

Funkcja terenów	Charakterystyka:	Najważniejsze założenia zintegrowanej polityki rozwoju	Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej
Tereny o funkcjach mieszkaniowych	Zabudowa jednorodzinna, wielorodzinna oraz zagrodowa, zlokalizowana w poszczególnych sołectwach i osiedlach, przede wszystkim wzdłuż głównych układów komunikacyjnych.	<ul style="list-style-type: none"> – podnoszenie jakości życia i zamieszkania, – zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy dla budownictwa jednorodzinnego i wielorodzinnego, – kształtowanie, porządkowanie i uzupełnianie struktury przestrzennej, 	<ul style="list-style-type: none"> – utrzymanie i kontynuacja istniejącej struktury przestrzennej oraz formy zabudowy, wraz z możliwością jej uzupełniania, – intensyfikowanie zabudowy mieszkaniowej i usługowej, z preferencją usług administracji, zdrowia, edukacji, turystyki i rekreacji, – wkomponowywanie nowej zabudowy w krajobraz nawiązywanie do regionalnych form zabudowy i kolorystyki elewacji, – zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej (układ drogowy, komunikacja zbiorowa, infrastruktura rowerowa i piesza), – dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej (przedszkola, szkoły, place zabaw, skwery) i możliwie pełnej dostępności infrastruktury technicznej, – kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną a zabudową mieszkaniową w sołectwach.
Tereny istotne dla rozwoju rolnictwa	Obszary rolne, stanowiące kluczowy udział dla rozwoju rolnictwa, wraz z gospodarstwami domowymi oraz nieużytkami.	<ul style="list-style-type: none"> – zachowanie dotychczasowej tożsamości wiejskiej gminy, – zachowanie, ochrona przed zainwestowaniem i wykorzystanie zasobów w postaci gleb wysokiej jakości i przydatności rolniczej, – zachowanie oraz ochrona gleb o wysokiej w skali gminy bonitacji, – zachowanie i ochrona systemu przyrodniczego 	<ul style="list-style-type: none"> – przeciwdziałanie rozdrobnieniu areалу rolniczego, – przyjmuje się zasadę ochrony gleb – dopuszcza się wprowadzanie przedsięwzięć służących rozwojowi infrastruktury: technicznej, komunikacyjnej i wodnej, – wszelkie gospodarowanie terenem podporządkowuje się obowiązującym w danym terenie szczególnym formom ochrony przyrody oraz dóbr kultury, – zapewnienie prawidłowego funkcjonowania systemu cieków wodnych i rowów, – kontynuacja rolniczego sposobu użytkowania terenów, szczególnie w obrębie zwartych kompleksów gleb o wysokiej jakości i przydatności rolniczej, – wprowadzenie zakazu lokalizacji obiektów oraz urządzeń degradujących w szerszym zasięgu środowisko w zakresie zdolności produkcyjno-rolniczej, – możliwe przekształcenia gruntów rolnych w tereny o innym użytkowaniu, jak: lasy, agroturystyka, turystyka, rekreacja, sport, wypoczynek, produkcja energii ze źródeł odnawialnych, parki i inne tereny zieleni urządzonej,

			<ul style="list-style-type: none"> – priorytet dla indywidualnych lub sąsiedzkich systemów zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzanie i oczyszczanie ścieków.
Tereny zieleni- zieleni urządzona, obszary rekreacyjno-wypoczynkowe	Obszary dopełniające system przyrodniczy, pełniące rolę przestrzeni publicznych.	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie powierzchni terenów zielonych, w tym zieleni urządzonej, – zachowanie ochrony krajobrazu oraz systemu przyrodniczego, – przeciwdziałanie degradacji środowiska leśnego dla zapewnienia harmonijnego rozwoju życia mieszkańców gminy, – wykorzystanie obszarów leśnych oraz ich najbliższego sąsiedztwa dla realizacji programów z zakresu rekreacji i wypoczynku (także sportu czy turystyki) oraz ochrony zdrowia i edukacji (ścieżki edukacyjne, szlaki turystyczne). 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzenie terenów zieleni urządzonej oraz stref wypoczynkowo-rekreacyjnych, z udziałem terenów aktywnych przyrodniczo, – wyznaczenie ścieżek edukacyjnych i stref wejścia do lasu wyposażonych w miejsca parkingowe, infrastrukturę rowerową, tablice informacyjne i małą architekturę, umożliwiającą edukację, rekreację i wypoczynek, w szczególności w sąsiedztwie terenów zabudowy mieszkaniowej. – porządkowanie istniejących oraz tworzenie nowych zespołów zieleni, – rozwój sieci komunikacyjnej, w tym pieszej oraz rowerowej, z wykorzystaniem zieleni urządzonej. – utrzymanie lasów jako przeznaczenia podstawowego, – podporządkowania gospodarowania terenami obowiązującym w danym terenie szczególnym firmom ochrony przyrody, – zapewnienie zachowania zadrzewień śródpolnych, przydrożnych, śródłąkowych i innych oraz objęcie ochroną planistyczną enklawy roślinności zbliżonej do naturalnej, – zakaz składowania odpadów komunalnych, przemysłowych i energetycznych, lokalizacji wylewisk gnojowicy i nieczystości oraz grzebowisk zwierząt,
Tereny o funkcjach gospodarczych	Obszary pełniące rolę w rozwoju gospodarki w gminie	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie atrakcyjności gospodarczej oraz inwestycyjnej gminy, – kreowanie nowej struktury przestrzennej, – koncentracja obszarów aktywności gospodarczej wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, – porządkowanie i uzupełnianie struktury przestrzennej, 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzenie układu kompozycyjno-komunikacyjnego zapewniającego, dostępność oraz dobrą dystrybucję terenów i ich obsługę. – wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych – uwzględnienie miejsc parkingowych pod nową zabudowę gospodarczą, ograniczenie negatywnego wpływu produkcji gospodarczej na środowisko oraz sąsiadującą zabudowę mieszkaniową, – zwiększenie powierzchni terenów zielonych, w związku z zachowaniem terenów zielonych przy strefach aktywności gospodarczej, – uzbrojenie terenów w infrastrukturę techniczną. – intensyfikowanie zabudowy mieszkaniowej i usługowej, z preferencją usług administracji, zdrowia, edukacji, turystyki i rekreacji.

		<ul style="list-style-type: none"> – podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie dostępu do usług. 	<ul style="list-style-type: none"> – kształtowanie struktury przestrzennej uwypuklające i wzmacniające znaczenie istniejących obiektów o ważnych funkcjach lokalnych i ponadlokalnych,
Wody	Rzeki, ciek wodne oraz zbiorniki w przestrzeni gminy	<ul style="list-style-type: none"> – zachowanie istniejącego systemu zbiorników i cieków wodnych, – dążenie do poprawy klas czystości wód na obszarze całej gminy, – wykorzystanie zbiorników i cieków wodnych dla rozwoju funkcji związanych ze sportem, rekreacją, wypoczynkiem czy turystyką, przy pełnej ochronie systemu przyrodniczego. – prowadzenie działań mających na celu zwiększenie retencji rzek. 	<ul style="list-style-type: none"> – ochrona cieków wodnych, w związku z zabudową kubaturową, za wyjątkiem funkcji związanych ze sportem, rekreacją oraz turystyką, – zachowanie wód otwartych jako przeznaczenia podstawowego – podporządkowanie gospodarowania terenem obowiązującym w danym terenie szczególnym formom ochrony przyrody oraz dóbr kultury - zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi – wprowadzenie zakazu podejmowania przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Źródło: Opracowanie własne.

IV. System realizacji strategii

1. System instytucjonalny wdrażania strategii

1.1. Odpowiedzialność za realizację strategii

Przy opracowaniu strategii zastosowano podejście holistyczne, polegające m.in. na tym, że przy określaniu celów i kierunków działań wzięto pod uwagę nie tylko kompetencje i zadania statutowe gminy wiejskiej, ale również uwzględniono o wiele szerszy wymiar rozwoju gminy. Chodzi tu głównie o te obszary rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, na które władze nie mają bezpośredniego wpływu, a więc np. rozwój lokalnego rynku pracy i przedsiębiorczości czy bezpieczeństwo publiczne.

Tym samym, zgodnie z dokumentem „Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik Praktyczny” przyjęto założenie, że niniejszy dokument nie powinien ograniczać się w swych zapisach jedynie do zadań należących do wyłącznej kompetencji gminy, realizowanych bezpośrednio przez Urząd Gminy i jednostki gminne. Strategia proponuje przede wszystkim zadania stanowiące wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich podmiotów działających na terenie jednostki samorządu terytorialnego lub pozostających z nią w relacji. W procesie zarządzania gminą i jej rozwojem, dokument pełni kluczową rolę jako generalny plan postępowania władz samorządowych – we współpracy z innymi samorządami, administracją państwową oraz partnerami społecznymi i prywatnymi. Powoduje to konieczność określenia głównych zadań oraz zakresu odpowiedzialności poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jej realizację.

Instytucje i podmioty, zaangażowane w proces wdrażania strategii można podzielić na trzy główne grupy (zgodnie z zasadą „trójkąta współpracy”):

- ✓ **sektor publiczny** – władze samorządowe, gminy, Urząd Gminy i jednostki gminne, jednostki samorządu terytorialnego różnych szczebli, w tym np. gminy sąsiednie,
- ✓ **sektor biznesowy** – przedsiębiorcy, kluczowi pracodawcy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze itp.,
- ✓ **sektor społeczny** – mieszkańcy, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, liderzy społeczni i osoby publiczne, reprezentanci młodzieży itp.

Jeśli chodzi o kompetencje samorządu gminnego zaproponowane kierunki działań będą miały swoje odzwierciedlenie w projektach kluczowych – wynikających z planu działań operacyjnych. Są to projekty najważniejsze z punktu widzenia rozwoju gminy, których realizacja warunkuje osiągnięcie założonych celów strategii. Projekty te będą realizowane przez Urząd Gminy bądź jednostki mu podległe przy użyciu funduszy własnych lub z wykorzystaniem dostępnych środków zewnętrznych. Osiągnięcie założonych celów będzie w dużej mierze uzależnione od tego, czy inne podmioty (przedsiębiorstwa, instytucje otoczenia biznesu, organizacje pozarządowe) zechcą włączyć się w nurt działań zaproponowanych w niniejszej strategii. Zakłada się, że zaproponowane cele odpowiadają potrzebom i możliwościom rozwojowym gminy Księżpol, a także że w procesie konsultacji społecznych osiągnięta została ich społeczna akceptacja. Dla przyspieszenia tych działań i zachęcenia innych podmiotów do

respektowania założeń strategii Urząd Gminy będzie wspierał podmioty, których projekty będą wpisywać się w założenia i cele strategii. Ze względu na wielość podmiotów będących realizatorami strategii konieczne jest wprowadzenie mechanizmu koordynacyjnego. Zadanie to należy do Urzędu Gminy Księżpol i będzie m.in. polegało na:

- ✓ informowaniu społeczności lokalnej o istnieniu strategii, zapisanych w niej priorytetach rozwoju, a także o postępach i efektach jej wdrażania;
- ✓ skorelowaniu procesów planowania przestrzennego z zapisami strategii;
- ✓ ścisłej współpracy z jednostkami odpowiedzialnymi za przygotowywanie i realizację zadań inwestycyjnych;
- ✓ wydawaniu jednostkom ubiegającym się o środki zewnętrzne opinii o zgodności planowanej inwestycji/zadania z zapisami strategii, jeśli taka opinia będzie warunkiem *sine qua non* do udziału w konkursie;
- ✓ dokonywaniu koniecznych modyfikacji i zmian wynikających ze zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych i sytuacji wewnętrznej gminy.

Główną instytucją odpowiedzialną za wdrożenie strategii jest Rada Miejska oraz Wójt Gminy Księżpol wraz z podległym mu Urzędem Gminy. Realizacja poszczególnych zadań prowadzona będzie przez Wójta Gminy przy pomocy pracowników odpowiedzialnych za poszczególne zadania w urzędzie. Szczegółowy zakres kompetencji w zakresie wdrażania, monitorowania, ewaluacji oraz aktualizacji strategii został przedstawiony na schemacie.

Schemat 7. Instytucjonalna struktura systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji oraz aktualizacji strategii.

Rada Gminy	Wójt Gminy	Z-ca Wójta Gminy	Komórki i jednostki urzędu	Partnerzy
<ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie strategicznych decyzji • zapewnienie środków finansowych w budżecie na realizację zadań • ocena stanu realizacji strategii • aktualizacja strategii • wsparcie merytoryczne Wójta 	<ul style="list-style-type: none"> • stymulowanie i koordynacja działań • integrowanie zasobów • przedkładanie raportów o stanie realizacji strategii 	<ul style="list-style-type: none"> • koordynacja projektów i zadań • monitoring, ewaluacja i przygotowywanie zmian strategii 	<ul style="list-style-type: none"> • poszukiwanie źródeł finansowania projektów i zadań • przygotowywanie oraz realizacja projektów i zadań • obsługa finansowa projektów i zadań • harmonizacja i poszerzanie partnerstw • promocja projektów i zadań 	<ul style="list-style-type: none"> • współpraca z Wójtem przy realizacji projektów i zadań

Źródło: Opracowanie własne.

Institucjami partnerskimi, zarządzającymi określonymi instrumentami i programami, w ramach których będą finansowane niektóre działania wynikające ze strategii, będą:

- ✓ Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego wraz z instytucjami zaangażowanymi w zarządzanie i wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego 2021-2027,
- ✓ Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- ✓ agencje rozwoju regionalnego oraz wspierania przedsiębiorczości (np. Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości, itp.),
- ✓ Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- ✓ Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- ✓ Inne.

Do ważnych pomiotów, które w istotny sposób będą przyczyniać się do realizacji celów strategii, należy również zaliczyć podmioty realizujące poszczególne projekty, jak i beneficjentów końcowych objętych wsparciem i działaniami projektowymi, w tym przede wszystkim:

- ✓ Komendę Powiatową Policji,
- ✓ Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej,
- ✓ przedsiębiorców i organizacje ich zrzeszające,
- ✓ instytucje otoczenia biznesu,
- ✓ rolników i ich zrzeszenia (spółdzielnie i grupy producenckie),
- ✓ organizacje pozarządowe,
- ✓ osoby podnoszące swoje kwalifikacje zawodowe,
- ✓ bezrobotnych i osoby wykluczone.

1.2. Możliwe mechanizmy wdrażania strategii - porozumienie terytorialne

Zgodnie z Art. 14rb. zasad prowadzenia polityki rozwoju gmina ma możliwość zawięzania porozumienia terytorialnego - tj. umowy określającej w szczególności przedsięwzięcia priorytetowe dla rozwoju danego obszaru objętego tym porozumieniem.

Porozumienie terytorialne może być zawierane przez:

1. zarząd województwa z jednostkami samorządu terytorialnego z obszaru tego województwa lub ich związkami, porozumieniami lub stowarzyszeniami, realizującymi zadania w zakresie polityki rozwoju wynikające ze strategii rozwoju województwa;
2. ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, a także właściwego ministra, jeżeli zakres porozumienia terytorialnego tego wymaga, z gminą lub powiatem, lub ich związkami, porozumieniami lub stowarzyszeniami, w przypadku, gdy jego zasadność wynika z krajowej strategii rozwoju regionalnego;
3. jednostki samorządu terytorialnego realizujące zadania w zakresie polityki rozwoju wynikające ze strategii rozwoju ponadlokalnego albo strategii rozwoju gmin objętych tym porozumieniem.

Porozumienie terytorialne określa w szczególności przedsięwzięcia priorytetowe dla rozwoju danego obszaru zgodne z celami wynikającymi ze strategii rozwoju, o których mowa w art. 9 pkt 3-6, w tym przewidywane źródła ich finansowania.

Projekt porozumienia terytorialnego przygotowuje odpowiednio:

1. zarząd województwa;
2. minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego samodzielnie albo we współpracy z właściwym ministrem, jeżeli zakres porozumienia terytorialnego tego wymaga;
3. Wójt (Wójt, prezydent miasta), zarząd powiatu albo organ wykonawczy związku, porozumienia międzygminnego albo stowarzyszenia, który jest inicjatorem porozumienia terytorialnego.

Projekt porozumienia terytorialnego negocjują podmioty wskazane w projekcie jako strony porozumienia.

W negocjacjach, na wniosek którejkolwiek ze stron porozumienia terytorialnego, może uczestniczyć przedstawiciel zarządu województwa.

O zawartym porozumieniu terytorialnym inicjator tego porozumienia informuje właściwy zarząd województwa lub zarząd powiatu, o ile nie są one stroną porozumienia.

1.3. Instrumenty realizacji

Ponieważ strategia jest zapisem intencji, a nie planem pracy, konieczne jest zidentyfikowanie instrumentów realizacji. Instrumenty te muszą zapewnić osiągnięcie celów strategii i być spójne z przyjętym modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej, prezentującym wizję rozwoju gminy w ujęciu przestrzennym.

Wśród przyjętych instrumentów realizacji strategii, będą stosowane, wybrane spośród niżej wymienionych:

- ✓ **wdrożeniowe**, np. gminne strategie sektorowe/branżowe, plany, modele, procedury, projekty, uszczegóławiające priorytety oraz strategie postępowania w ramach konkretnych obszarów rozwojowych,
- ✓ **organizacyjno-zarządcze**, np. regulaminy wydziałów i jednostek, wydział lub zespół zarządzający strategią,
- ✓ **finansowe**, np. uchwały budżetowe i inne dokumenty finansowe, określające krótko- i długofalowe kierunki koncentracji środków finansowych, budżet zadaniowy, projekty społeczne realizowane w ramach funduszy europejskich, otwarte konkursy ofert dla organizacji pozarządowych, system małych grantów dla organizacji pozarządowych, budżet obywatelski, inicjatywa lokalna, fundusze kierowane, np. senioralny, młodzieżowy, podatki i opłaty,
- ✓ **prawne**, wynikające z przepisów ustawowych, np. stosowne uchwały rady, regulacje w postaci aktów prawa miejscowego, decyzje administracyjne,
- ✓ **planowania przestrzennego**, np. miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, procedury zapewniające udział mieszkańców w planowaniu przestrzennym,
- ✓ **społeczne**, np. działania edukacyjne, kampanie społeczne i informacyjne, działania promocyjne, konsultacje wewnętrzne, konsultacje społeczne, strony internetowe, profile w mediach społecznościowych, systemy informacji przestrzennej,
- ✓ **kadrowe**, np. kadra kierownicza, koordynatorzy programów i projektów, liderzy lokalni, system doskonalenia kadr, wymiana doświadczeń, dobre praktyki,

- ✓ **ekonomii społecznej**, np. klauzule społeczne w konkursach i przetargach, system przekazywania lokali mieszkalnych z zasobów gminy na cele społeczne,
- ✓ **koordynacji**, np. ciała o charakterze opiniodawczo-doradczym (rada działalności pożytku publicznego, rada przedsiębiorczości, rada seniorów), partnerstwa lokalne, regionalne, krajowe, międzynarodowe, w różnych konfiguracjach, w tym o charakterze między samorządowym, międzysektorowym i międzyorganizacyjnym, uwzględniając również partnerstwo publiczno-prywatne, zespoły zadaniowe i wdrożeniowe,
- ✓ **kontrolne**, np. aktualizacja ewidencji i rejestrów, monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego.

1.4. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Księżpol na lata 2022-2030 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, jak i ewaluację. Poprzez gromadzenie i analizę danych, wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Jako dokumenty wykonawcze względem strategii rozwoju należy rozumieć obligatoryjne lub fakultatywne plany i programy funkcjonujące w gminie. W ramach poniższej tabeli zestawiono wybrane dokumenty, zgodnie z obszarem tematycznym do którego się odnoszą oraz wskazano wytyczne dla każdego z dokumentów.

Tabela 45. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.

Obszar tematyczny	Dokumenty na poziomie lokalnym	Adnotacje
Planowanie przestrzenne	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	Gmina posiada Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które są na bieżąco aktualizowane.
	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego ⁷	Dokument jest na bieżąco aktualizowany.
Energetyka	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej	Brak. Zaleca się przystąpienie do opracowania nowego dokumentu strategicznego. Posiadanie PGN nie jest obligatoryjne jednak jest zalecane pod kątem możliwości pozyskania funduszy zewnętrznych na działania związane ze zmniejszeniem emisji CO2 na terenie gminy.
Gospodarka komunalna	Plan Gospodarki Odpadami	Nie jest to dokument obligatoryjny na szczeblu gminnym.
Ochrona i opieka nad zabytkami oraz zarządzanie dziedzictwem	Program opieki nad zabytkami	Brak. Zaleca się przystąpienie do opracowania nowego dokumentu strategicznego. Program opieki nad zabytkami jest dokumentem uzupełniającym w systemie planowania. Wyznacza cele i określa instrumentarium służące do ich osiągnięcia. Zgodnie z Ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003r (Dz. U. z 2003 r., Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.), prezydent, burmistrz lub wójt obowiązkowo sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami. Program przygotowywany jest w oparciu o Gminną Ewidencję Zabytków. Po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, program jest uchwalany przez Radę Gminy i ogłaszany w Dzienniku Urzędowym Województwa.
Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	Program Ochrony Środowiska	Brak. Zaleca się przystąpienie do opracowania nowego dokumentu strategicznego. Art. 17. - [Procedura sporządzenia programów ochrony środowiska] - Prawo ochrony środowiska. - Organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w art. 14 ust. 1.
Transport	-	Brak jest obowiązku sporządzenia dokumentu o tym zakresie dla szczebla gminnego.
Polityka społeczna	Strategia rozwiązywania problemów społecznych ⁸	Gmina posiada aktualny dokument (na lata 2021-2028). Konieczność aktualizacji w toku realizacji niniejszej Strategii.

⁷ <https://Księżpol.e-bip.eu/index.php?id=167&p1=szczegoly&p2=45703>

⁸ https://www.Księżpol.e-bip.eu/upload/pliki/gsrps_Księżpol%5b_DOBRA1%5d.pdf

	Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie ⁹	Gmina posiada aktualny dokument (na lata 2019-2023). Konieczność aktualizacji w toku realizacji niniejszej Strategii.
	Gminny program wspierania rodziny ¹⁰	Gmina posiada aktualny dokument (na lata 2022-2024). Konieczność aktualizacji w toku realizacji niniejszej Strategii.
	Program współpracy z organizacjami pozarządowymi	Dokument jest na bieżąco aktualizowany.
	Gminny program przeciwdziałania narkomanii ¹¹	Gmina posiada aktualny dokument (na lata 2022-2023). Konieczność aktualizacji w toku realizacji niniejszej Strategii.
Rozwój lokalny	Program Rewitalizacji ¹²	Gmina jest na etapie przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji.
Zarządzanie kryzysowe	Gminny Plan Zarządzania Kryzysowego	Gmina posiada aktualny, bezterminowy dokument.
Finanse publiczne	Wieloletnia Prognoza Finansowa ¹³	Gmina posiada aktualny dokument (na lata 2022-2025). Konieczność aktualizacji w toku realizacji niniejszej Strategii.

Źródło: Opracowanie własne.

1.5. System monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii

System monitorowania jest ważnym instrumentem w procesie wdrażania strategii. Dane monitoringowe służą do oceny skuteczności realizowanych działań i pozwalają na bardziej efektywne wydatkowanie środków publicznych. Proces monitorowania umożliwia również ocenić postępy we wdrażaniu strategii, a także mobilizować władze i społeczność lokalną do większej aktywności na rzecz realizacji strategii. Głównymi elementami systemu monitoringu są:

- ✓ instytucje odpowiedzialne za proces monitorowania wdrażania strategii,
- ✓ przyjęty system raportowania z procesu monitorowania strategii,
- ✓ zestaw wskaźników służących do oceny postępów we wdrażaniu strategii.

Instytucją odpowiedzialną za koordynację procesu monitorowania realizacji strategii będzie Wójt Gminy Księżpol jako organ wykonawczy, podlegający Radzie Gminy Księżpol. Za proces monitorowania i raportowania będzie odpowiedzialny Z-ca Wójta Gminy Księżpol. Ocena postępów we wdrażaniu strategii będzie dokonywana w cyklu rocznym, na potrzeby opracowywania Raportu o stanie gminy.

⁹ <http://www.Księżpol.gmina.pl/news,232,ogolnopolskie-pogotowie-dla-ofiar-przemocy-w-rodzinie-niebieska-linia.html>

¹⁰ <http://www.Księżpol.naszops.pl/przemoc-w-rodzinie/akty-prawne-dotyczace-przemocy-w-rodzinie>

¹¹ <https://Księżpol.e-bip.eu/index.php?id=260&p1=szczegoly&p2=350667>

¹² <https://docplayer.pl/112081176-Lokalny-program-rewitalizacji-gminy-Księżpol-na-lata.html>

¹³ <https://Księżpol.e-bip.eu/index.php?id=155>

Przy konstruowaniu systemu wskaźników starano się ograniczyć ich liczbę do minimum, a także wykorzystać przede wszystkim te, których wartości można monitorować w oparciu o oficjalną statystykę Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 46. Mierniki i wskaźniki monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Księżpol na lata 2022-2030.

Cel strategiczny	Miernik	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło pomiaru
1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmacnianie powiązań funkcjonalnych	Długość wyremontowanych/zmodernizowanych/przebudowanych dróg gminnych [km]			Statystyki wewnętrzne Urzędu Gminy Księżpol
	Długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy [km]			Statystyki wewnętrzne Urzędu Gminy Księżpol
	Długość sieci wodociągowej na terenie gminy [km]			Statystyki wewnętrzne Urzędu Gminy Księżpol
	Liczba obiektów poddanych rewitalizacji [szt.]			Statystyki wewnętrzne Urzędu Gminy Księżpol
2. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy	Liczba wybudowanych/zmodernizowanych obiektów sportowych na terenie gminy [szt.]			Statystyki wewnętrzne Urzędu Gminy Księżpol
3. Ochrona walorów środowiska	Liczba poddanych termomodernizacji budynków użyteczności publicznej [szt.]			Statystyki wewnętrzne Urzędu Gminy Księżpol
	Liczba zamontowanych instalacji fotowoltaicznych [szt.]			Statystyki wewnętrzne Urzędu Gminy Księżpol
	Liczba zamontowanych instalacji OZE innych niż fotowoltaika [szt.]			Statystyki wewnętrzne Urzędu Gminy Księżpol
	Liczba wybudowanych/zmodernizowanych punktów oświetleniowych [szt.]			Statystyki wewnętrzne Urzędu Gminy Księżpol
4. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych i rozwój rynku pracy	Liczba przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie gminy. [szt.]			Statystyki wewnętrzne Urzędu Gminy Księżpol
	Liczba wybudowanych/przebudowanych obiektów mających na celu promowanie lokalnych gospodarstw rolnych [szt.]			Statystyki wewnętrzne Urzędu Gminy Księżpol

5. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą	Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym			BDL GUS
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej			Dane Ośrodka Pomocy Społecznej

Źródło: Opracowanie własne.

2. Ramy finansowe i źródła finansowania

2.1. Szacowanie kosztów

Tabela 47. Szacowanie kosztów

Lp.	Nazwa zadania	Powiązanie z celem	Kategoria	Okres realizacji	Szacowany koszt zadania	Jednostka odpowiedzialna
1	Przebudowa drogi gminnej nr 109428L, 109427L i 109426L w Płusach.	1.1.	infrastruktura drogowa	2024-2026	5500000	UG Księżpol
2	Budowa drogi gminnej nr 109429L w Księżpolu.	1.1.	infrastruktura drogowa	2023	350000	UG Księżpol
3	Przebudowa drogi gminnej nr 109423L w Glinach.	1.1.	infrastruktura drogowa	2025-2026	4000000	UG Księżpol
4	Budowa drogi wewnętrznej łączącej Stary Lipowiec oraz przysiółek Bukowiec w gminie Aleksandrów.	1.1.	infrastruktura drogowa	2026-2028	5000000	UG Księżpol
5	Utworzenie stacji ładowania samochodów elektrycznych na terenie gminy.	1.1.	infrastruktura drogowa	2024-2025	1000000	UG Księżpol
6	Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Rakówka, Budzyń, Zawadka, Przymiarki.	1.2.	infrastruktura wodno-kanalizacyjna	2026-2028	20000000	UG Księżpol
7	Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Borki.	1.2.	infrastruktura wodno-kanalizacyjna	2026-2028	2000000	UG Księżpol

Lp.	Nazwa zadania	Powiązanie z celem	Kategoria	Okres realizacji	Szacowany koszt zadania	Jednotka odpowiedzialna
8	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w m. Marianka, Kulasz, Nowy Lipowiec, Stary Lipowiec, Majdan Nowy – Kolonia.	1.2.	infrastruktura wodno-kanalizacyjna	2026-2028	1250000	UG Księżpol
9	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odbierania Odpadów Komunalnych.	1.2.	infrastruktura wodno-kanalizacyjna	2026-2029	1000000	UG Księżpol
10	Budowa stacji uzdatniania wody oraz nowych ujęć wody.	1.2.	infrastruktura wodno-kanalizacyjna	2026-2029		UG Księżpol
11	Budowa zbiorników retencyjnych oraz infrastruktury nawodnieniowej.	1.2.	infrastruktura wodno-kanalizacyjna	2026-2030	12000000	UG Księżpol
12	Rewitalizacja obszarów zdegradowanych, realizowanych na podstawie gminnych programów rewitalizacji.	1.4.	rewitalizacja	2025-2028	8000000	UG Księżpol
13	Utworzenie Centrum Produktu Lokalnego na terenach rewitalizowanych.	1.4.	rewitalizacja	2025-2028	4000000	UG Księżpol
14	Inwestycje mające na celu poprawę bezpieczeństwa przestrzeni publicznych.	1.4.	rewitalizacja	2025-2028	1000000	UG Księżpol
15	Budowa boiska ze sztuczną murawą w Księżpolu.	2.2.	infrastruktura sportowa	2025-2028	4000000	UG Księżpol
16	Inwestycje ukierunkowane na poprawę dostępności do miejsc inwestycyjnych.	2.4.	promocja gminy	2023-2028	1500000	UG Księżpol

Lp.	Nazwa zadania	Powiązanie z celem	Kategoria	Okres realizacji	Szacowany koszt zadania	Jednotka odpowiedzialna
17	Pozyskiwanie terenów pod inwestycje oraz ich uzbrojenie.	2.4.	promocja gminy	2023-2028	5000000	UG Księżpol
18	Budowa tężni solankowej oraz fontanny przed budynkiem GOK w Księżpolu.	2.4.	promocja gminy	2023-2028	2000000	UG Księżpol
19	Budowa drewnianej wierzy widokowej w m. Majdan Stary.	2.4.	promocja gminy	2023-2028	1000000	UG Księżpol
20	Budowa punktów obsługi kamperów.	2.4.	promocja gminy	2023-2028	750000	UG Księżpol
21	Budowa Miejsc Obsługi Rowerzystów.	2.4.	promocja gminy	2023-2028	300000	UG Księżpol
22	Budowa ogrodów dydaktycznych.	2.4.	promocja gminy	2023-2028	200000	UG Księżpol
23	Budowa drugiej linii zabudowy w m. Majdan Nowy.	2.4.	promocja gminy	2023-2030	3000000	UG Księżpol
24	Tworzenie nowych terenów zabudowy jednorodzinnej.	2.4.	promocja gminy	2023-2030	2000000	UG Księżpol
25	Budowa mostów oraz przepustów na ciekaw wodnych celem poprawienia dojazdu do zabudowań oraz terenów uprawnych.	2.4.	promocja gminy	2023-2030	1300000	UG Księżpol
26	Poprawa bezpieczeństwa przeciwpożarowego oraz przeciwpowodziowego.	3.1.	bezpieczeństwo	2023-2030	1100000	UG Księżpol

Lp.	Nazwa zadania	Powiązanie z celem	Kategoria	Okres realizacji	Szacowany koszt zadania	Jednotka odpowiedzialna
27	Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej w tym: instalacja urządzeń OZE, systemów zarządzania energią, przyłączeniem do ciepła systemowego oraz promowaniem energooszczędności.	3.2.	termomodernizacja i OZE	2023-2030	8000000	UG Księżpol
28	Termomodernizacja budynków szkół w Księżpolu, Majdanie Starym i Rakówce.	3.2.	termomodernizacja	2023-2030	4500000	UG Księżpol
29	Modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulicznego (wymiana i montaż nowych lamp) na obszarze gminy.	3.3.	energooszczędność	2023-2030	2870000	UG Księżpol
30	Modernizacja istniejących świetlic wiejskich oraz remiz OSP.	5.1.	infrastruktura społeczna	2023-2030	2100000	UG Księżpol
31	Niwelacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych, w szczególności w budynkach użyteczności publicznej.	5.1.	infrastruktura społeczna	2023-2030	500000	UG Księżpol
32	Budowa oraz adaptacja budynków na domy seniora.	5.1.	infrastruktura społeczna	2023-2030	3200000	UG Księżpol

Lp.	Nazwa zadania	Powiązanie z celem	Kategoria	Okres realizacji	Szacowany koszt zadania	Jednotka odpowiedzialna
33	Budowa żłobka oraz modernizacja przedszkola i oddziałów przedszkolnych.	5.2.	infrastruktura społeczna	2023-2030	4300000	UG Księżpol

Źródło: Opracowanie własne.

2.2. Potencjalne źródła finansowania działań określonych w Strategii

W perspektywie finansowej 2021-2027 w ramach programów operacyjnych, współfinansowanych ze środków UE, kontynuowane będą dotychczasowe europejskie mechanizmy wdrażania polityki spójności: Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność, a także inne mechanizmy współpracy wypracowane na poziomie regionalnym i subregionalnym. Szczegółowe zestawienie źródeł finansowania umieszczono w poniższej tabeli.

Tabela 48. Źródła finansowania Strategii Rozwoju Gminy Księżpol.

Źródło finansowania	Opis źródła finansowania
Środki własne gminy	Dochody gminy – dochodami jednostek samorządu terytorialnego są dochody własne, subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa.
Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, w skrócie FEdL (dawny RPO WL)	Podstawą opracowania FEdL jest Umowa Partnerstwa. Umowa ta określa cele i sposób inwestowania funduszy unijnych z polityki spójności, w tym także środków z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Pieniądze na programy regionalne w nowej perspektywie finansowej podzielono według algorytmu opartego na obiektywnych kryteriach. Brano pod uwagę między innymi liczbę ludności, wartość PKB na mieszkańca, ubytek ludności, nakłady na B+R na mieszkańca, emisję zanieczyszczeń pyłowych przez zakłady szczególnie uciążliwe, wskaźnik międzygałęziowej dostępności transportowej (kolejowy/pasażerski), stopę bezrobocia osób w wieku 50+ (według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności) oraz funkcjonowanie organizacji według głównej dziedziny działalności (rozwój lokalny). Warto zaznaczyć, że zostało dotychczas podzielonych około 75% środków, a blisko 25% pozostałych środków planuje się rozdysponować pomiędzy programy regionalne na późniejszym etapie programowania (w ramach negocjacji kontraktu programowego). Powyższa kwota wynosi 7,104 mld euro środków UE i rozdysponowana zostanie na 16 województw. Zapisy FEdL wynikają ponadto z Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategii Rozwoju Województw. Wsparciem obligatoryjnym objęte zostaną Obszary Strategicznej Interwencji (OSI), tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją.
Krajowe Programy Operacyjne	Krajowe Programy Operacyjne będą uwzględniały cele polityki regionalnej i zostaną ukierunkowane na: a) innowacje, inteligentny wzrost - wsparcie wszystkich etapów tworzenia innowacji, b) rynek pracy i adaptacyjność, włączenie społeczne i walkę z ubóstwem, edukację, c) dobre rządzenie, d) poprawę jakości powietrza, niską energochłonność, czystą energię, ograniczenie ekstremalnych skutków zmian klimatu, czystą wodę, ochronę przed powodzią i suszą, różnorodność biologiczną i ochronę przyrody oraz gospodarkę o obiegu zamkniętym, e) bezpieczeństwo energetyczne, f) dostępność transeuropejską i międzyregionalną, g) spójność terytorialną.
Polski Fundusz Rozwoju	Polski Fundusz Rozwoju to grupa instytucji finansowych i doradczych dla przedsiębiorców, samorządów i osób prywatnych inwestująca w zrównoważony rozwój społeczny i gospodarczy kraju. Priorytetami PFR są: inwestycje infrastrukturalne, innowacje, rozwój przedsiębiorczości, eksport i ekspansja zagraniczna polskich przedsiębiorstw, wsparcie samorządów, realizacja programu Pracowniczych Planów Kapitałowych oraz obsługa inwestycji zagranicznych.
Regionalny Fundusz Rozwoju	Regionalne Fundusze Rozwoju są jednostkami odpowiedzialnymi za ponowne wykorzystanie środków publicznych o charakterze zwrotnym. Po rozliczeniu z Komisją Europejską regionalnych programów operacyjnych, zwrócone w ramach pożyczek czy poręczeń środki tworzą kapitał, który może być ponownie wykorzystywany dla przyszłych inwestycji. W praktyce oznacza to, że im więcej

	instrumentów zwrotnych będzie wdrażanych z funduszy strukturalnych, tym więcej środków na kolejne inwestycje pozostanie w regionie.
Porozumienie terytorialne	<p>Porozumienie terytorialne może być zawierane przez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zarząd województwa z jednostkami samorządu terytorialnego z obszaru tego województwa lub ich związkami, porozumieniami lub stowarzyszeniami, realizującymi zadania w zakresie polityki rozwoju wynikające ze strategii rozwoju województwa; 2) ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, a także właściwego ministra, jeżeli zakres porozumienia terytorialnego tego wymaga, z gminą lub powiatem, lub ich związkami, porozumieniami lub stowarzyszeniami, w przypadku, gdy jego zasadność wynika z krajowej strategii rozwoju regionalnego; 3) jednostki samorządu terytorialnego realizujące zadania w zakresie polityki rozwoju wynikające ze strategii rozwoju ponadlokalnego albo strategii rozwoju gmin objętych tym porozumieniem.
Programy współpracy terytorialnej Interreg	<p>Celem programu jest unowocześnianie polityk i programów rozwoju regionalnego, szczególnie regionalnych i krajowych programów operacyjnych, a także programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej. Interreg Europa wspiera wymianę doświadczeń i pogłębianie wiedzy wśród instytucji, które współpracują nad wybraną dziedziną polityki.</p> <p>Rezultatem, indywidualnym dla każdego z partnerów, może być np. opracowanie nowego projektu do finansowania ze środków wybranego programu operacyjnego (RPO, PO Infrastruktura i Środowisko, PO Polska Wschodnia itp.), wprowadzenie zmiany w systemie zarządzania programem w regionie (np. nowe metody oceny wniosków lub zmiany w systemie naboru projektów do RPO), wprowadzenie zmian o charakterze strategicznym (np. dodanie do strategii nowego celu, zmiany planu/strategii województwa, planów niskoemisyjnych gmin itp.).</p> <p>Podstawowym celem programów współpracy terytorialnej Interreg będzie pogłębianie integracji, poprzez otwieranie społeczeństw na różnice kulturowe oraz budowanie wzajemnego zaufania, a także współpracę instytucjonalną. Działania w ramach tych programów powinny redukować bariery w funkcjonowaniu obszarów przygranicznych i w konsekwencji zmniejszać stopień peryferyzacji pogranicza.</p>
Programy rozwoju i inne instrumenty finansowane ze środków krajowych	<p>Projekty strategiczne istotne dla realizacji celów Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego: Racjonalny system finansowania JST, Narodowy Program Mieszkaniowy, Pakt dla obszarów wiejskich, SMUP, System Koordynacji KIS i RIS, Kompetencje w społeczeństwie informacyjnym, Dostępność Plus czy Centralny Port Komunikacyjny.</p>

Źródło: Opracowanie własne.

V. Załączniki:

1. Partycypacja społeczna- podsumowanie rezultatów konsultacji społecznych

Przygotowując się do opracowania niniejszego dokumentu Urząd Gminy Księżpol przeprowadził ankietę, prosząc mieszkańców o wypowiedzenie się w temacie planowanych do wykonania projektów inwestycyjnych. Inwestycje były oceniane, w skali od 1 do 10 (1- inwestycja niepotrzebna, 10 - inwestycja potrzebna), przez osoby zamieszkujące gminę.

Zdjęcie 1. Ogłoszenie o ankiecie na potrzeby Strategii Rozwoju Gminy Księżpol.

tel.: 84 687 74 19
tel.: 84 687 74 20

kom.: 798 078 975
fax: 84 687 74 32

ul. Biłgorajska 12
23-415 Księżpol

Źródło: <https://ksiezpol.pl/>

W ramach badań ankietowych do Urzędu Gminy Księżpol wpłynęły 23 ankiety.

Opracowaną przy udziale zespołu złożonego z ekspertów zewnętrznych i pracowników Urzędu Gminy listę inwestycją podzielono na następujące obszary tematyczne.

Tabela 49. Obszary tematyczne w ankiecie.

Obszar tematyczny 1. Zrównoważony rozwój infrastruktury technicznej i wzmacnianie powiązań funkcjonalnych.

- 1.1. Budowa/ modernizacja infrastruktury drogowej oraz promocja elektromobilności
- 1.2. Rozwój infrastruktury komunalnej i wdrażanie racjonalnej gospodarki odpadami
- 1.3. Rozwój usług cyfrowych i infrastruktury telekomunikacyjnej
- 1.4. Rewitalizacja i wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy

Obszar tematyczny 2. Cel strategiczny 2. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój usług spędzania czasu wolnego i promocja gminy

- 2.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego
- 2.2. Rozwój usług i infrastruktury sportowej i rekreacyjnej
- 2.3. Upowszechnianie wykorzystujących technologie cyfrowe form dostępu do kultury
- 2.4. Promocja gminy

Obszar tematyczny 3. Ochrona walorów środowiska

- 3.1. Ochrona i kształtowanie zasobów wodnych
- 3.2. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i infrastruktury publicznej
- 3.3. Rozwój niskoemisyjnych i zeroemisyjnych mocy wytwórczych, energetyki rozproszonej

Obszar tematyczny 4. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą

- 5.1. Włączenie i integracja społeczna
- 5.2. Rozwój usług społecznych i poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej
- 5.3. Bezpieczeństwo publiczne

Źródło: Opracowanie własne.

W tabeli poniżej przedstawiono zestawienie zbiorcze projektów inwestycyjnych wraz ze średnią punktów uzyskaną przez każdą z inwestycji.

Listę inwestycji przedstawiono w kolejności malejącej wg. średniej arytmetycznej. Ponadto inwestycje zostały podzielone na 3 zbiory:

Tabela 50. Zbiory do podsumowania ankiety.

Priorytet	Oznaczenie	Zakres od	Zakres do
wysoki	1	9,43	8,61
średni	2	8,60	7,78
niski	3	7,77	6,13

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 51. Podsumowanie ankiety do przygotowania Strategii Rozwoju Gminy Książpol na lata 2022-2030

Priorytet	Inwestycja	Średnia
1	1.2.6. Budowa stacji uzdatniania wody oraz nowych ujęć wody.	9,43
1	1.2.1. Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Rogale, Majdan Nowy. Majdan Stary, Zynie, Zanie – etap II.	9,26
1	1.2.7. Budowa zbiorników retencyjnych oraz infrastruktury nawodnieniowej.	9,13
1	3.3.1. Modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulicznego (wymiana i montaż nowych lamp) na obszarze gminy.	9,13
1	3.1.1. Poprawa bezpieczeństwa przeciwpożarowego oraz przeciwpowodziowego.	9,00
1	2.4.8. Tworzenie nowych terenów zabudowy jednorodzinnej.	8,87
1	1.1.1. Budowa, sieci dróg rowerowych na obszarze gminy.	8,83
1	1.2.2. Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Rakówka, Budzyń, Zawadka, Przymiarki	8,83
1	3.2.1. Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej w tym: instalacja urządzeń OZE, systemów zarządzania energią, przyłączeniem do ciepła systemowego oraz promowaniem energooszczędności;	8,83
1	1.4.3. Inwestycje mające na celu poprawę bezpieczeństwa przestrzeni publicznych.	8,78
1	3.2.2. Termomodernizacja budynków szkół w Książpolu, Majdanie Starym i Rakówce.	8,78
1	4.1.2. Niwelacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych, w szczególności w budynkach użyteczności publicznej.	8,74
1	1.2.4. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w m. Marianka, Kulasze, Nowy Lipowiec, Stary Lipowiec, Majdan Nowy – Kolonia.	8,65
2	2.4.2. Pozyskiwanie terenów pod inwestycje oraz ich uzbrojenie.	8,48
2	4.2.1. Budowa żłobka oraz modernizacja przedszkola i oddziałów przedszkolnych.	8,48
2	1.2.5. Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odbierania Odpadów Komunalnych.	8,35
2	1.2.3. Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Borki.	8,13
2	1.4.1. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych, realizowanych na podstawie gminnych programów rewitalizacji.	8,13

2	1.1.3. Budowa drogi gminnej nr 109415L łączącej m. Stare Króle i Kulasze.	7,96
2	1.1.4. Budowa drogi gminnej nr 109419L w m. Rakówka.	7,96
2	2.4.1. Inwestycje ukierunkowane na poprawę dostępności do miejsc inwestycyjnych	7,78
3	2.4.6. Budowa Miejsc Obsługi Rowerzystów.	7,74
3	1.4.2. Utworzenie Centrum Produktu Lokalnego na terenach rewitalizowanych.	7,70
3	1.1.6. Budowa drogi gminnej nr 109429L w Księżpolu.	7,57
3	2.4.7. Budowa ogrodów dydaktycznych.	7,52
3	4.3.1. Modernizacja istniejących remiz na terenie gminy.	7,52
3	1.1.5. Przebudowa drogi gminnej nr 109428L, 109427L i 109426L w Płusach.	7,43
3	2.4.8. Budowa drugiej linii zabudowy w m. Majdan Nowy .	7,43
3	1.1.7. Przebudowa drogi gminnej nr 109423L w Glinach.	7,30
3	1.1.2. Budowa drogi gminnej nr 109432L w miejscowości Nowy Lipowiec.	7,26
3	2.4.4. Budowa drewnianej wieży widokowej w m. Majdan Stary.	7,09
3	4.1.1. Modernizacja istniejących świetlic wiejskich oraz remiz OSP.	7,09
3	2.4.3. Budowa tężni solankowej oraz fontanny przed budynkiem GOK w Księżpolu.	7,04
3	2.4.5. Budowa punktów obsługi kamperów.	6,65
3	4.1.3. Budowa oraz adaptacja budynków na domy seniora.	6,65
3	1.1.9. Utworzenie stacji ładowania samochodów elektrycznych na terenie gminy.	6,52
3	1.1.8. Budowa drogi wewnętrznej łączącej Stary Lipowiec oraz przysiółek Bukowiec w gminie Aleksandrów.	6,30
3	2.2.1. Budowa boiska ze sztuczną murawą w Księżpolu.	6,13

Źródło: Opracowanie Urzędu Gminy w Rachaniach.

W ramach przeprowadzonego badania ankietowego, mieszkańcy mieli możliwość zgłaszania własnych pomysłów na planowane działania inwestycyjne, z których część została uwzględniona w niniejszej Strategii Rozwoju Gminy. W tabeli poniżej umieszczono zgłaszane projekty:

Tabela 52. Projekty zgłaszane przez mieszkańców (pisownia oryginalna)

Zgłoszony pomysł
Budowa domu opieki zdrowotnej dla seniorów w ramach opieki 24h, z dofinansowaniem z nfz
"Inwestycje w ramach poprawy bezpieczeństwa pieszych- chodniki. Oświetlenie placów zabaw przy remizie osp"
Budowa Skate parku , wraz z ławkami oraz oświetleniem parkowym za Szkołą w Majdanie Starym
Świetlica dla dzieci z ciekawymi zajęciami rozwijającym kreatywność i z możliwością spędzania czasu wolnego po południu
Spotkania z ciekawymi ludźmi, krok w przyszłość, rozwój cyfryzacji
Budowa skateparków w miejscowościach Księżpol, Rakówka, Korchów Pierwszy i Majdan Stary, Budowa wieży widokowej w miejscowości Kamionka

Źródło: Opracowanie Urzędu Gminy w Rachaniach.

2. Konsultacje projektu Strategii

Konsultacje społeczne projektu „Strategii Rozwoju Gminy Księżpol na lata 2022-2030” zostały przeprowadzone zgodnie z Zarządzeniem nr XXX Wójta Księżpol z dnia XXX r. w sprawie: konsultacji społecznych projektu Strategii Rozwoju Gminy Księżpol na lata 2022-2030”.

Konsultacje zostały przeprowadzone w terminie XXX r. do XXX r.

Ogłoszenie o rozpoczęciu konsultacji zostało zamieszczone w dniu XXX na stronie internetowej Urzędu Gminy Księżpol pod adresem: <https://ksiezpol.pl>

w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Księżpol – pod linkiem: ...

Projekt strategii został udostępniony w okresie konsultacji poprzez:

- 1) wyłożenie wersji papierowej do publicznego wglądu w siedzibie Urzędu Gminy Księżpol, ul. Biłgorajska 12, 23-415 Księżpol, pok. nr x, w okresie od x r. do x r..
- 2) zamieszczenie od dnia 16 marca 2022r. wersji elektronicznej na stronie internetowej Gminy Księżpol xxx. oraz w zakładce „xxx”
- 3) zamieszczenie od 16 marca 2022 r. wersji elektronicznej w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Księżpol w zakładce xxx;
- 4) przedstawienie Projektu Strategii na spotkaniach konsultacyjnych, które odbyły się w dniu xxx w Urzędzie Gminy Księżpol, ul. Biłgorajska 12, 23-415 Księżpol.
- 5) Dodatkowo projekt „Strategii Rozwoju Gminy Księżpol na lata 2022-2030” został przekazany do konsultacji:
  - a) sąsiednim gminom:
  - b) Dyrektorowi Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Lublinie.
  - 6) Lista podmiotów, do których zostało przesłane zaproszenie do udziału w konsultacjach drogą elektroniczną (e mail) i lub telefoniczną:
    - a) Radni Rady Gminy Księżpol
    - b) Szkoły Podstawowe
    - c) Ośrodek Pomocy Społecznej w Rachaniach,
    - d) Gminnego Ośrodka Kultury
    - e) Gminna Biblioteka Publiczna.

Dodatkowo na spotkaniu Wójta Księżpol z lokalnymi przedsiębiorcami, przed rozpoczęciem procedury konsultacji społecznych Projektu Rozwoju Gminy Księżpol w dniu xxx. przedstawiono ogólne założenia Dokumentu i poinformowano o planowanych konsultacjach społecznych.

7) Osoby i podmioty zainteresowane tematyką objętą zakresem konsultacji mogły składać opinie i wnioski do Projektu Strategii w w/w terminie w następujących formach:

- ✓ **pisemnie, poprzez formularz konsultacyjny** - dostępny do pobrania w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Księżpol, na stronie internetowej Urzędu Gminy Księżpol, Sekretariacie Urzędu Gminy Księżpol, który należało przesłać na adres mailowy: xxx, lub poprzez system ePUAP, adres skrytki pocztowej Urzędu: xxx lub pocztą na adres: Urząd Gminy Księżpol, ul. Biłgorajska 12, 23-415 Księżpol lub dostarczyć do Urzędu Gminy Księżpol, Dolna 1, 22-640 Księżpol,
- ✓ **ustnie oraz pisemnie podczas spotkań konsultacyjnych**, które odbyły się w dniu xxx o godzinie xxx oraz o godz. xxx w Urzędzie Gminy Księżpol, ul. Biłgorajska 12, 23-415 Księżpol.

Spis wykresów, tabel, rysunków.

Tabela 1. Charakterystyka dokumentów strategicznych na poziomie krajowym i regionalnym.	10
Tabela 2. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Księżpol na lata 2022-2030 z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu.....	12
Tabela 3. Szczegółowa zgodność Strategii Rozwoju Gminy Księżpol na lata 2022-2030 ze Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2030.	13
Tabela 4. Sołectwa gminy Księżpol.....	16
Tabela 5. Drogi publiczne na terenie gminy- wojewódzkie (DW), powiatowe (DP), gminne (DG).	21
Tabela 6. Liczba mieszkańców w gminach powiatu biłgorajskiego w 2021 roku (stan na 31.12.2021 r.).	25
Tabela 7. Liczba mieszkańców w gminie wg. miejscowości (stan na dzień 31.12.2021 r.)....	26
Tabela 8. Ruch naturalny w gminie	28
Tabela 9. Mieszkańcy gminy Księżpol wg. ekonomicznych grup wieku w ujęciu liczbowym.	29
Tabela 10. Prognoza ludności gminy Księżpol w latach 2017-2030	31
Tabela 11. Prognoza liczby ludności wg. ekonomicznych grup wieku w latach 2016-2030 [%].	32
Tabela 12. Struktura gruntów w gminie – stan na koniec 2020 r.....	33
Tabela 13. Powierzchnia upraw.	34
Tabela 14. Pogłowie zwierząt gospodarskich w gminie Księżpol	35
Tabela 15. Wykaz zakładów pracy w gminie zatrudniających pow. 3 osób.....	36
Tabela 16. Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy Księżpol w latach 2017-2021.....	42
Tabela 17. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna gmin i województw (wybrane: Lubelskie, Gmina Księżpol).	45
Tabela 18. Wykaz obszarów chronionych na podstawie Centralnego Rejestru Form Przyrody.	48
Tabela 19. Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku.....	51
Tabela 20. Wykaz punktów oświetlenia ulicznego w rozbiciu na miejscowości.	51
Tabela 21. Stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii.	52
Tabela 22. Wykaz obiektów zabytkowych w rejestrze zabytków Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie.	54
Tabela 23. Infrastruktura sportowa.	58
Tabela 24. Strefy wydzielone w Studium kierunków i uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego.....	65
Tabela 25. Sołectwa spełniające kryteria obszaru zdegradowanego (kolejność malejąca pod względem stwierdzonych problemów społecznych).....	68

Tabela 26. Obszar rewitalizacji.....	69
Tabela 27. Statystyka Posterunek Policji w Tarnogrodzie w latach 2017-2021.....	72
Tabela 28. Stan głównego wyposażenia jednostek OSP w gminie– stan na koniec 2021 r.....	73
Tabela 29. Liczba interwencji OSP w latach 2017-2021	77
Tabela 30. Formy pomocy społecznej realizowanej w gminie Księżpol w latach 2017– 2021.	80
Tabela 31. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej.	81
Tabela 32. Zasoby mieszkaniowe w gminie Księżpol w latach 2012-2020.	83
Tabela 33. Infrastruktura oświatowo-edukacyjna	86
Tabela 34. Wydatki na oświatę	89
Tabela 35. Organizacje pozarządowe na terenie gminy Księżpol.....	91
Tabela 36. Budżet gminy Księżpol w latach 2017-2021 (w zł).	98
Tabela 37. Projekty zrealizowane przez Urząd Gminy Księżpol współfinansowane ze środków Unii Europejskiej.....	100
Tabela 38. Analiza SWOT.	103
Tabela 39. Najważniejsze problemy w gminie.	106
Tabela 40. Priorytetowe obszary rozwoju.....	109
Tabela 41. Cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Księżpol na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030.....	111
Tabela 42. OSI Roztocze- charakterystyka.	125
Tabela 43. Inwestycje punktowe.....	138
Tabela 44. Ustalenia i rekomendacje wynikające z przyjętego modelu.....	141
Tabela 45. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.	149
Tabela 46. Mierniki i wskaźniki monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Księżpol na lata 2022-2030.....	151
Tabela 47. Szacowanie kosztów.....	153
Tabela 48. Źródła finansowania Strategii Rozwoju Gminy Księżpol.....	158
Tabela 49. Obszary tematyczne w ankiecie.	162
Tabela 50. Zbiory do podsumowania ankiety.	163
Tabela 51. Podsumowanie ankiety do przygotowania Strategii Rozwoju Gminy Księżpol na lata 2022-2030.....	163
Tabela 52. Projekty zgłaszane przez mieszkańców (pisownia oryginalna)	164
Wykres 1. Liczba ludności w gminie Księżpol w latach 2012-2021.	27
Wykres 2. Liczba ludności w gminie Księżpol w latach 2012-2021 wg. płci.	27
Wykres 3. Zameldowania, wymeldowania oraz saldo migracji w gminie Księżpol w latach 2012-2021.....	28

Wykres 4. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w gminie w latach 2012-2021.	29
Wykres 5. Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie w latach 2012-2021.	30
Wykres 6. Struktura ludności ze względu na wiek i płeć w gminie w 2021 roku.	30
Wykres 7. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych wg. Powszechnego Spisu Rolnego 2020 i 2010.	34
Wykres 8. Struktura branżowa podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy.	36
Wykres 9. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 tys. ludności w Gminie w latach 2012–2021.	37
Wykres 10. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 tys. ludności w 2021 roku – porównanie średniej dla województwa, powiatu i gminy.	37
Wykres 11. Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1 tys. ludności w Gminie w latach 2012–2021.	38
Wykres 12. Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1 tys. ludności w 2021 roku – porównanie średniej dla województwa, powiatu i gminy.	38
Wykres 13. Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie Księżpol w latach 2012–2021.	39
Wykres 14. Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2021 roku – porównanie średniej dla województwa, powiatu i gminy.	39
Wykres 15. Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie w latach 2011–2021.	43
Wykres 16. Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2021 roku – porównanie średniej dla Polski, województwa, powiatu i gminy.	44
Wykres 17. Kalkulacja wydatków na OSP w gminie w 2021 roku [zł].	77
Wykres 18. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej w 2021 roku.	81
Wykres 19. Liczba porad lekarskich udzielonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w gminie Księżpol w latach 2012-2021.	82
Wykres 20. Liczba budynków mieszkalnych w gminie Księżpol w latach 2012-2021.	83
Wykres 21. Mieszkania wyposażone w instalacje w % ogółu mieszkań w gminie w latach 2012-2020.	84
Wykres 22. Wyniki egzaminów ósmoklasistów w szkołach podstawowych gminy Księżpol [%].	87
Wykres 23. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w latach 2012-2020.	87
Wykres 24. Współczynnik solaryzacji brutto w gminie Księżpol w latach 2012-2020.	88
Wykres 25. Porównanie wysokości subwencji oświatowej i wydatków na oświatę w tys. PLN.	89
Wykres 26. Struktura wydatków i dochodów budżetu gminy Księżpol w latach 2017-2021 [w tys. złotych].	99

Schemat 1. Logika części programowej strategii.....	107
Schemat 2. Wizja Gminy Księżpol.	107
Schemat 3. Misja Gminy Księżpol.....	108
Schemat 4. Architektura celów i kierunków działań.....	109
Schemat 5. Cele strategiczne gminy Księżpol.	110
Schemat 6. Główne kierunki rozwoju gminy Księżpol.....	137
Schemat 7. Instytucjonalna struktura systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji oraz aktualizacji strategii.....	145
Mapa 1. Położenie geograficzne Gminy Księżpol.	15
Mapa 1. Sołectwa gminy Księżpol.....	17
Mapa 2. Stopa bezrobocia w grudniu 2021 r. w powiatach województwa lubelskiego.....	41
Mapa 3. Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej gmin woj. lubelskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji.....	45
Mapa 4. Syntetyczny wskaźnik podaży turystycznej w 2015 r.....	60
Mapa 5. Syntetyczny wskaźnik atrakcyjności przyrodniczej w 2015 r.	61
Mapa 6. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	64
Mapa 7. Obszar zdegradowany w gminie Księżpol.....	69
Mapa 8. Obszar zdegradowany i rewitalizacji, zgodnie z załącznikiem graficznym w skali 1: 5 000.....	70
Mapa 8. Frekwencja w pierwszej turze wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r.....	93
Mapa 9. Frekwencja w drugiej turze wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r.....	94
Mapa 10. Frekwencja w wyborach 2019 r. do Sejmu i Senatu.....	95
Mapa 11. Frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2019 r.....	95
Mapa 12. OSI Roztocze	124
Mapa 13. Elementy struktury osadniczej wraz z lokalnym układem komunikacyjnym.....	130
Mapa 14. Demografia – zmiany liczby ludności w latach 2017-2021.....	131
Mapa 15. Ochrona przyrody.....	132
Mapa 16. Infrastruktura wodociągowa.....	133
Mapa 17. Sieć kanalizacyjna.....	134
Mapa 18. Układ funkcjonalno-przestrzenny gminy Księżpol.....	135
Mapa 19. Model funkcjonalno-przestrzenny gminy Księżpol	139